EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 19.6.2024
SWD(2024) 627 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

Landsrapport Sverige 2024

Följedokument till

Rekommendation till
RÅDETS REKOMMENDATION

om Sveriges ekonomiska politik, socialpolitik, sysselsättningspolitik, strukturpolitik och budgetpolitik

{COM(2024) 627 final} - {SWD(2024) 600 final}

European Commission

Sweden

2024 Country Report

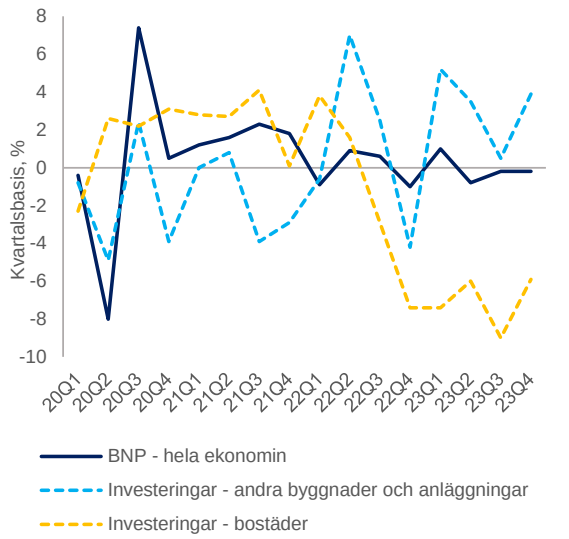

EKONOMI OCH SYSSELSÄTTNING – EN ÖVERSIKTSBILD

En stadig grund, men det finns utrymme för förbättringar

Skärpta finansiella villkor kommer även framöver att dämpa den ekonomiska aktiviteten. ([1]) Den svenska ekonomin krympte marginellt med 0,2 % år 2023 efter en real tillväxt i BNP på 2,7 % år 2022. Detta svaga resultat berodde främst på skärpta finansiella villkor. Detta påverkade investeringarna (särskilt bostadsbyggandet) och konsumtionen på grund av åtstramade hushållsbudgetar till följd av högre lånekostnader (se diagram 1.1). Ekonomin väntas nå botten i mitten av 2024 och tillväxten väntas återgå till en måttlig nivå 2025.

Diagram 1.1: **BNP i fasta priser och fasta bruttoinvesteringar i byggsektorn**

Källa: Europeiska kommissionen.

([1]) Stoppdatum för de uppgifter som använts för att upprätta de 27 landsrapporterna var den 15 maj 2024.

Den externa konkurrenskraften speglas av de svenska exportörernas starka ställning. Under 2023 ökade bytesbalansöverskottet till 7,6 % av BNP då importen stannade av som ett resultat av den stagnerande ekonomin samtidigt som exporten ökade. Svenska företag gynnas för närvarande av en relativt hög produktivitet och lönsamhet samt den senaste tidens blygsamma ökningar av arbetskostnaderna. Dessutom försvagades den svenska kronan markant under 2023, vilket främjade priskonkurrenskraften, även om valutan delvis har återhämtat sig sedan tredje kvartalet 2023.

Inflationen väntas bli måttlig. Effekterna av tidigare inflationskriser kommer att avta under 2024, liksom flaskhalsarna inom handel och produktion. Konsumentprisinflationen, mätt enligt det harmoniserade konsumentprisindexet, HIKP, beräknas avta till omkring 2 % både 2024 och 2025. Det inhemska lönetrycket väntas förbli relativt begränsat på medellång sikt, och fackföreningarna förväntas sänka sina krav på löneökningar för att bidra till att upprätthålla sysselsättningen och konkurrenskraften. Risken för högre arbetskostnader kan dock uppstå igen när ekonomin börjar återhämta sig, eftersom anställda kan byta till mer välbetalda arbeten för att kompensera för den senaste tidens förlorade köpkraft.

Arbetsmarknaden har stått sig relativt väl under de senaste åren men står inför strukturella utmaningar. Som framgår av den sociala resultattavlan, som övervakar framstegen inom ramen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter, är sysselsättningsgraden i Sverige en av de högsta i EU (se bilaga 14). Även om arbetslösheten kommer att öka i år och nästa år på grund av den svaga ekonomin, råder det fortfarande brist på arbetskraft inom flera sektorer på grund av det betydande

Ruta 1:

Sveriges konkurrenskraft i korthet

Sverige måste vårda sin konkurrensfördel. Sverige presterar väl inom innovation, personalresurser, förnybar energi, digitalisering och handelsintegration. Landet vidtar också ytterligare åtgärder för att prestera bättre på dessa områden. Sveriges arbetsproduktivitet (uttryckt i BNP per anställd) var den sjätte högsta i EU 2022 (se även bilaga 12).

Konkurrenskraftsrelaterade utmaningar kvarstår dock, varav fyra anges i punktsatserna nedan.

- **Höga fastighetsvärderingar och privat skuldsättning** minskar den svenska ekonomins resiliens och hämmar såväl produktiva investeringar som arbetskraftens rörlighet.
- **Det krävs ytterligare insatser för att öka användningen av förnybara energikällor** för att uppnå EU:s mål för 2030.
- **Sämre utbildningsresultat, särskilt för mindre gynnade grupper,** påverkar den framtida kompetensutvecklingen och konkurrenskraften negativt.
- **Mindre gynnade grupper behöver mer stöd för att få rätt kompetens för att komma in på arbetsmarknaden**, vilket skulle åtgärda bristen på arbetskraft och förbättra arbetsproduktiviteten.

kompetensglapp och den svåra kompetensbrist som har bitit sig fast under flera år. Kompetensbristen kan ge arbetsgivarna ett incitament att ”hamstra” arbetskraft även under potentiella ekonomiskt svagare perioder. Detta skulle göra sysselsättningen mer resilient mot den ekonomiska nedgången, men också riskera en långsammare anpassning till ekonomins strukturomvandling.

De offentliga finanserna är fortsatt starka och det finns tillräckligt offentligfinansiellt utrymme för att tillgodose behoven av offentliga investeringar på medellång sikt. Sveriges finanspolitiska inriktning förväntas bli något expansiv under 2024 på grund av i) låga konjunkturbetingade inkomster, ii) en sänkning av vissa skatter, t.ex. på energi, och iii) åtgärder avseende utgifter för att både hantera inflationens ekonomiska effekter på de regionala myndigheternas finanser och stärka det militära försvaret. Under 2025 förväntas den finanspolitiska inriktningen bli kontraktiv förutsatt att politiken hålls oförändrad. Sveriges offentliga skuldkvot förväntas stabiliseras på omkring 30 % av BNP 2024 och 2025.

Sverige är en etablerad innovationsledare, men en högre produktivitetstillväxt behövs för att stödja landets konkurrenskraft. Arbetsproduktiviteten (BNP per arbetad timme uttryckt i köpkraftsstandard) i Sverige ligger år 2022 på 116 % av genomsnittet för EU-27, vilket med god marginal ligger över det viktade EU-genomsnittet. Näringslivets har genomgående lagt stora utgifter på FoU, och svenska företag var ledande i EU 2021 när det gäller att utveckla nya produkter, processer och tjänster. Landet har också ett gynnsamt affärsklimat för företag och entreprenörer tack vare mycket god företagseffektivitet och infrastruktur. Produktivitetstillväxten har dock avtagit under de senaste åren, och i en OECD-analys ([2]) betonas en begränsad rörlighet för arbetskraften på grund av brist på boende till rimlig kostnad och otillräcklig integration av lågutbildade arbetstagare på arbetsmarknaden.

Sverige är fortsatt sårbart vad gäller hög privat skuldsättning och högt värderade fastigheter. Europeiska kommissionen genomförde en fördjupad granskning av den svenska ekonomin som en del av förfarandet vid makroekonomiska obalanser tidigare under 2024. Denna fördjupade granskning visade att fastighetspriserna i Sverige konsekvent har stigit snabbare än inkomster och hyresnivåer

([2]) OECD (2023), *Going for Growth*.

under det senaste årtiondet, främst på grund av sjunkande räntor, låga skatter på bostäder och på lånefinansiering samt en dåligt fungerande hyresmarknad. Dessa prisökningar har åtföljts av en ökad privat skuldsättning, vilket har gjort den svenska ekonomin mer utsatt för förändringar i de penningpolitiska villkoren och finansieringsvillkoren. Den snabba räntehöjningen sedan andra kvartalet 2022 påverkade fastighetspriserna och påverkade direkt avbetalningsbördan för både hushåll och kommersiella fastighetsföretag ([3]).

Vägen framåt för hållbart välstånd för alla – Sverige bör utnyttja sin fulla potential

För att Sverige ska kunna nå sin fulla potential måste landet genomföra ambitiösa reformer. Sverige har traditionellt varit ledande inom grön tillväxt, digitalisering och utbildningsresultat. Landet har lyckats uppnå allt detta och samtidigt stärkt sin hållbara konkurrenskraft. Fortsatt reformarbete inom följande tre politikområden skulle ytterligare kunna förbättra Sveriges hållbara konkurrenskraft och främja välstånd: i) bostadsmarknaden, ii) inkluderande utbildning och en inkluderande arbetsmarknad samt iii) klimatpolitik.

Den svenska bostadsmarknaden hämmar såväl produktiviteten som ekonomins resiliens mot kriser. Fastighetspriser som ökat snabbare än inkomsterna har gått hand i hand med högre privat skuldsättning. Höga skuldnivåer, särskilt i kombination med att räntorna binds på korta perioder (svenska hushåll ”binder” vanligtvis sina räntor på mindre än två år, och måste därefter binda sina räntor igen), gör att privata aktörer är sårbara för förändrade finansieringsvillkor. De medför också instabilare privata investeringar och privat konsumtion. Dessutom riskerar den höga tilldelningen av finansiella resurser till fastighetssektorn att styra kapital bort från produktiva investeringar, och detta hämmar landets ekonomiska resultat på längre sikt. Arbetskraftens rörlighet hämmas dessutom av inlåsningseffekterna på bostadsmarknaden, vilket återspeglar en dåligt fungerande hyresmarknad och bostadspriser som fortfarande verkar övervärderade. Det finns flera åtgärder som Sverige skulle kunna vidta för att ta itu med dessa problem, bland annat följande: i) minska den skattemässiga snedvridningen som för närvarande gynnar lånefinansierade bostadsköp, ii) höja fastighetsskatten och iii) reformera hyresmarknaden.

Bättre utbildningsresultat och kompetensutveckling skulle öka de svenska arbetstagarnas potential. Även om Sverige presterar något bättre än EU-genomsnittet har prestationerna i grundläggande färdigheter försämrats

Ruta 2: **FN:s mål för hållbar utveckling**

Sverige presterar bättre än EU-genomsnittet när det gäller de flesta mål för hållbar utveckling. Landet måste dock intensifiera insatserna på flera områden. Sverige presterar väl när det gäller de flesta indikatorer för målen för hållbar utveckling som rör miljömässig hållbarhet (mål 2, 6, 7, 9, 13 och 15). Landet gör också framsteg med målen för hållbar utveckling som rör rättvisa (mål 3, 4, 7, 8 och 10), makroekonomisk stabilitet (mål 8 och 17) och produktivitet (mål 4, 8 och 9). Sverige går dock tillbaka när det gäller indikatorer som rör fattigdom (mål 1), jämställdhet (mål 5), hållbara städer och samhällen (mål 11) och fredliga och inkluderande samhällen (mål 16) (se bilaga 1).

Av de 17 indikatorerna ligger Sverige fortfarande under EU-genomsnittet för tre mål för hållbar utveckling. Dessa rör minskad ojämlikhet (mål 10), hållbar konsumtion och produktion (mål 12) och hav och marina resurser (mål 14). Trots vissa framsteg mot dessa mål krävs ytterligare insatser för att komma i kapp EU-genomsnittet.

([3]) SWD(2024) 85 final, *In-depth review for Sweden*.

betydligt sedan 2018, vilket äventyrar landets befintliga fördelar på detta område. Många elever uppfyller inte kraven för allmän utbildning och yrkesutbildning på gymnasienivå. Bättre resultat skulle i hög grad bidra till att förverkliga de svenska ungdomarnas fulla potential och därmed minska den brist på kvalificerad arbetskraft som har bitit sig fast inom flera sektorer, t.ex. hälso- och sjukvård, utbildning och maskinteknik. De skulle dessutom bidra till att tillgodose det behov av fler tekniker som finns i olika sektorer.

Minskade klimatambitioner ökar de framtida kostnaderna för klimatåtgärder. Sverige hade en ambitiös klimatagenda som stakade ut en tydlig väg mot klimatneutralitet. Landet gick också i bräschen när det gällde grön tillväxt, men de förändringar av klimatpolitiken som genomförts under året ökar osäkerheten för konsumenter och investerare. Det är i synnerhet oklart på vilket sätt den svenska transportsektorn kommer att kunna spela en central roll när det gäller att uppnå klimatmålen. Sverige står fortfarande inför politiska utmaningar när det gäller att i större utsträckning utnyttja förnybara resurser, öka elektrifieringen och säkerställa tillräcklig nätkapacitet.

GENOMFÖRANDE AV CENTRALA REFORMER OCH INVESTERINGAR MED HJÄLP AV EU-INSTRUMENT

Finansiering från faciliteten för återhämtning och resiliens och sammanhållningspolitiska medel förstärker tillsammans Sveriges insatser för att öka landets konkurrenskraft och främja hållbar tillväxt. Utöver den finansiering på 3,4 miljarder euro från faciliteten för återhämtning och resiliens som beskrivs i bilaga 3 tillhandahålls genom sammanhållningspolitiken 1,7 miljarder euro till Sverige för perioden 2021–2027. Det totala stödet från dessa två instrument utgör omkring 0,94 % av landets BNP 2023, vilket kan jämföras med ett EU-genomsnitt på 5,38 % av BNP (se bilaga 4).

Inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen har Sverige vidtagit viktiga politiska åtgärder som förväntas stärka landets konkurrenskraft. Återhämtnings- och resiliensplanen innehåller i synnerhet betydande reformer på områdena grön omställning, bostadsmarknaden, arbetsmarknaden, utbildning, hälso- och sjukvård och bekämpning av penningtvätt. Sverige investerar också i den gröna och den digitala omställningen, utbildning, äldreomsorg och hyresbostäder.

Sveriges genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen är kraftigt försenat. Sverige har ännu inte lämnat in någon ansökan om utbetalning.

Sammanhållningspolitiska medel bidrar till att ta itu med Sveriges tillväxt- och konkurrenskraftsrelaterade utmaningar och till att minska landets territoriella och sociala skillnader. Under sammanhållningsfondens programperiod 2014–2020 inriktades stödet på forskning och utveckling, kompetensutveckling och företagsstöd. För den nuvarande programperioden 2021–2027 är stödet riktat mot den gröna och den digitala omställningen och bidrar till utvecklingen av en ny konkurrenskraftig, innovativ och exportinriktad tillväxtmodell.

Stöd till den gröna omställningen

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan har ett fokus på den gröna omställningen och omfattar särskilda reformer och investeringar som framför allt är inriktade på koldioxidintensiva sektorer. Återhämtnings- och resiliensplanen är främst inriktad på att öka kapaciteten för förnybar energi, på utfasningen av fossila bränslen inom industrin (Industriklivet) och transportsektorn samt på ökad energieffektivitet. Sveriges investeringsstöd Klimatklivet är aktivt och bör påskynda den gröna omställningen av ekonomin. Genom stödet finansieras lokal och regional verksamhet för att minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser som påverkar klimatet. Ikraftträdandet av lagar som avskaffar både den sänkta energiskatten på bränsle och den justerade beräkningen av bilförmån kommer också att bidra till omställningen.

Sammanhållningspolitiska medel stöder också den gröna omställningen. Fonden för en rättvis omställning (FRO) kompletterar de åtgärder som finansieras genom faciliteten för återhämtning och resiliens (t.ex. Industriklivet) genom att fokusera på att hjälpa den tunga industrin (t.ex. stål-, metall- och cementföretag) i deras omställning till koldioxidneutralitet. Investeringarna inom ramen för FRO förväntas bidra till en minskning med omkring 3 miljoner ton koldioxidekvivalenter/år i Sverige 2029.

Sammanförande av människor och påskyndande av den digitala omställningen

Ett effektivt utnyttjande av olika finansieringskällor bidrar till att påskynda den digitala omställningen som kommer att ha en bestående inverkan på den svenska ekonomin. Inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen uppges över 94 000 byggnader redan ha fått stöd för bredbandsutbyggnad sedan 2021 och fler byggnader bör kunna anslutas varje år fram till 2025. Snabb och tillförlitlig bredbandsanslutning, särskilt i glesbefolkade områden, stöder den territoriella sammanhållningen. Återhämtnings- och resiliensplanen kommer att påskynda införandet av e-förvaltningslösningar i Sverige genom att omfattande medel anslås till utarbetandet av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur som ska förbättra interoperabilitet och datautbyte. Små och medelstora företag kommer också att gynnas av denna förbättrade digitala infrastruktur och konnektivitet. Samtidigt kommer Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) att hjälpa fler än 16 500 små och medelstora företag med deras digitalisering. Detta förväntas främja innovation och därmed öka konkurrenskraften.

Lägga grunden för en bättre bostadsmarknad

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan bidrar till att delvis ta itu med befintliga makroekonomiska sårbarheter på bostadsmarknaden och den privata skuldsättningen. Återhämtnings- och resiliensplanen är inriktad på utbudssidan när det gäller bostadsproblemet. Antalet hyresbostäder och studentbostäder har ökat tack vare stöd från subventioner till nya, energieffektiva bostäder. Lagändringar trädde i kraft 2021 för att snabba på slutförandet av detaljplaneringen. Återhämtnings- och resiliensplanen innehåller planer för att säkerställa att berörda parter som fastighetsägare, byggherrar och byggare ges ökade möjligheter att utarbeta och delvis ta fram detaljplaner. Särskilda ändringar i plan- och bygglagen 2022 har lett till bättre standarder inom bostadsbyggande, vilket bör påskynda bygglovsförfarandena. Ytterligare reformer planeras, varav en av de viktigaste är införandet av ett förenklat och effektiviserat regelverk för bygglov, som förväntas införas gradvis från och med 2023.

Satsningar på utbildning och kompetens

Medlen från faciliteten för återhämtning och resiliens och sammanhållningsfonderna stöder åtgärder för att ta itu med utbildnings- och kompetensklyftorna. Inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen ändrades lagstiftningen för att ge ekonomiska incitament för kommuner att erbjuda kurser som kombinerar yrkesutbildning inom hälso- och sjukvård och omsorg med utbildning i svenska språket. I linje med denna ändrade lagstiftning har faciliteten för återhämtning och resiliens bidragit till att finansiera över 68 000 nya studieplatser inom regional yrkesutbildning för vuxna under 2020–2022. Arbetet fortsatte under 2023. Under 2023 pågick insatser för att öka antalet studieplatser vid universitet och högskolor. De åtgärder som stöds av faciliteten för

Ruta 3:

Kombinerade åtgärder för effektivare EU-medel

För att öka den ekonomiska tillväxten och maximera EU-finansieringens genomslag innehåller Sveriges återhämtnings- och resiliensplan reformer som stöder investeringar inom ramen för andra EU-instrument, vilket skapar betydande synergier och komplementaritet mellan de olika fonderna. Sveriges återhämtnings- och resiliensplan innehåller t.ex. en ambitiös reform av arbetsrätten som syftar till att i) främja livslångt lärande, ii) göra det lättare för människor att byta jobb, och iii) göra det lättare för personer utan erfarenhet att få ett jobb. Reformen kompletteras av ESF+ som ytterligare kommer att hjälpa Sverige att skörda frukterna av denna reform inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen. ESF+ ger stöd för att integrera arbetslösa på arbetsmarknaden. ESF+ kommer också att stödja livslångt lärande för dem som redan är anställda, vilket gör det möjligt för arbetstagare att anpassa sig till den föränderliga arbetsmarknaden.

återhämtning och resiliens på detta område kompletteras med finansiering från Eruf, Europeiska socialfonden+ (ESF+) och FRO, som alla tre stöder kompetensutveckling och integrering av människor på arbetsmarknaden. Åtgärderna förväntas ytterligare höja de redan uppnådda nationella kompetens- och sysselsättningsmålen för 2030 (där 60 % av alla vuxna ska delta i utbildning varje år och 82 % av befolkningen i åldern 20–64 år ska ha ett arbete).

Ökad resiliens inom hälso- och sjukvårdssektorn

Återhämtnings- och resiliensplanen innehåller åtgärder som ska öka tillgängligheten, kapaciteten och resiliensen inom hälso- och sjukvården och den långvariga vården och omsorgen i Sverige. Faciliteten för återhämtning och resiliens tillhandahåller finansiering till kommunerna för Sveriges Äldreomsorgslyftet, tack vare vilket över 10 000 anställda inom äldreomsorgen får kompetenshöjande utbildning. Investeringen inleddes 2020 och fortsatte under hela 2023. Främjandet av resiliensen inom hälso- och sjukvården är en del av en övergripande plan för att uppgradera det svenska hälso- och sjukvårdssystemet.

REPowerEU-kapitlet

Återhämtnings- och resiliensplanen innehåller nu också ett REPowerEU-kapitel, vars huvudsakliga mål är följande: i) att underlätta den gröna omställningen genom att påskynda tillståndsförfarandet för byggande av elnät, och ii) att ytterligare öka investeringarna i energieffektiva bostäder. Detta kommer både att främja energieffektiviteten och bidra till minskad bostadsbrist.

KOMMANDE PRIORITERINGAR

Sverige står inför ytterligare utmaningar när det gäller bostadsmarknaden, klimatmålens uppfyllnad samt personalresurser. Hanteringen av dessa utmaningar kommer att bidra till att öka Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och säkerställa resiliensen hos landets ekonomi. Det kommer också att hjälpa landet att göra ytterligare framsteg mot att uppnå målen för hållbar utveckling.

Bedömningen av politiken inom ramen för förfarandet vid makroekonomiska obalanser tyder på att Sverige har gjort begränsade politiska framsteg ([4]). De senaste årens politiska åtgärder har begränsats till skärpt makroreglering och vissa åtgärder på utbudssidan med begränsad räckvidd och effekt. Den största utmaningen i denna situation är för Sverige att undvika en ny kraftig ökning av lånefinansierade bostadsköp, samtidigt som man undviker risken för en okontrollerad minskning av befintliga obalanser. Att göra det billigare för bolånetagare att förlänga räntebindningsperioden skulle kunna bidra till att förlänga dessa perioder och dämpa ränteförändringarnas inverkan på hushållens budgetar.

Det är viktigt att de identifierade utmaningarna hanteras på både nationell och regional nivå för att minska regionala skillnader och förbättra den administrativa kapaciteten och investeringskapaciteten på ett balanserat sätt i hela landet.

([4]) SWD(2024) 85 final, *In-depth review for Sweden*.

En mer resilient ekonomi kräver en ambitiös agenda för reform av bostadsmarknaden

Sverige står fortfarande inför makroekonomiska sårbarheter med koppling till fastighetsmarknaden och den höga privata skuldsättningen ([5]). Skuldsättningen bland hushåll och icke-finansiella bolag ligger kvar på nära historiskt höga nivåer i förhållande till BNP. Hushållens skuldsättning är särskilt hög i förhållande till den disponibla inkomsten. Bostadspriserna har vänt nedåt under de senaste två åren, eftersom räntorna steg betydligt, men de verkar fortfarande vara övervärderade.

Begränsade åtgärder har vidtagits för att ta itu med de faktorer som driver på de identifierade makroekonomiska sårbarheterna. De politiska åtgärderna för att ta itu med dessa sårbarheter begränsades till att höja den kontracykliska kapitalbufferten (som tillkännagavs redan 2022) och vissa åtgärder på utbudssidan (t.ex. förenklade tillståndsförfaranden under 2022 och 2023) vars effekter ännu inte kan bedömas. Det är viktigt att behålla förutsägbara regler på bostadsmarknaden men för närvarande planeras inga ändringar av skattesystemet, som fortsätter att gynna bostadsägande genom den låga återkommande fastighetsskatten och generösa avdrag för utgiftsräntor för bolån ([6]). Begränsade reformer av hyresmarknaden gjordes, och de genomsnittliga hyrorna låg fortfarande långt

([5]) Europeiska kommissionen, 2024, *In-depth review for Sweden*, arbetsdokument från kommissionens avdelningar SWD(2024) 85 final.

([6]) Se t.ex. Europeiska kommissionen, 2022, *In-depth review for Sweden*, arbetsdokument från kommissionens avdelningar SWD(2022) 639 final.

under marknadshyrorna, eftersom endast nybyggda hyreshus kan ta ut marknadshyror.

Den höga privata skuldsättningen är kopplad till investeringar i fastighetssektorn, vilket hämmar den svenska produktiviteten. Omkring fyra femtedelar av alla banklån i Sverige har anknytning till fastighetssektorn i form av hypotekslån eller lån till kommersiella fastighetsföretag, bostadsrättsföreningar och byggföretag ([7]). Även om finanssektorn är sund med solida riskmått verkar en noggrann övervakning av kommersiella fastighetsföretag vara tillrådlig med tanke på att dessa företag ofta är högt belånade. Höga nivåer av kapitalallokering till bostads- och affärsfastigheter skulle mycket väl kunna hämma den totala produktivitetstillväxten eftersom i) byggsektorn har haft en relativt låg produktivitetstillväxt och ii) bostadstillgångar genererar inte innovationer genom investeringar på samma sätt som investeringar i immateriella rättigheter eller maskiner.

En mer resilient ekonomi kräver en ambitiös agenda för reform av bostadsmarknaden. Hög skuldsättning, som gynnas av skattesystemet, gör den privata sektorn sårbar för förändrade finansieringsvillkor (enligt beskrivningen i ”Ekonomi och sysselsättning – en översiktsbild”). Det är därför viktigt att minska den skattemässiga snedvridningen i Sverige, som för närvarande gynnar lånefinansierade bostadsköp, för att uppmuntra till investeringar i produktivare tillgångar. Dessutom riskerar den dåligt fungerande bostadsmarknaden – och i synnerhet den dåligt fungerande hyresmarknaden – att minska arbetskraftens rörlighet över hela landet ([8]). Det finns en risk för att produktivare och mer begåvade människor inte tackar ja till de produktivaste företagens jobberbjudanden på grund av att det saknas boende till rimlig kostnad i det område som de skulle kunna flytta till. Detta är ett särskilt akut problem för den gröna industriella omställningen i norra Sverige.

En högre ambitionsnivå skulle hjälpa Sverige att nå sina klimatmål för 2030

Sverige riskerar att inte nå de viktigaste utsläppsmålen senast 2030. Det finns en risk för att de nationella klimatmålen, som till en början var ambitiösare än EU:s mål, inte uppnås. På grund av ändrad politik, särskilt de sänkta kraven på inblandning av biodrivmedel i bensin och diesel från och med januari 2024, förväntas Sverige nu inte nå sina mål för 2030 om minskade växthusgasutsläpp från transporter.

Minskade utsläpp från vägtransporter har länge ansetts vara helt centralt för att Sverige ska kunna nå sina klimatmål. Vägtransporterna står för tre fjärdedelar av energibehovet för olje- och petroleumprodukter, som är den främsta källan till växthusgasutsläpp från fossila bränslen i Sverige. Det är därför helt avgörande att minska utsläppen av växthusgaser från transporter om Sverige ska kunna nå sina övergripande utsläppsminskningsmål. I den svenska klimatpolitiken erkändes vägtransporternas viktiga roll när man 2017 fastställde ett nationellt mål för att minska utsläppen av växthusgaser från transporter med 70 % mellan 2010 och 2030. De utsläppsminskningar som krävs för att nå målet för 2030 förväntades inledningsvis främst följa av i) stegvisa höjningar av minimikraven för inblandning av biodrivmedel i diesel och gas (den så kallade reduktionsplikten), ii) en ökad elektrifiering av bilparken, iii) höjd energiskatt och iv) ett bonus-malus-system för bilar som återspeglar deras miljöbörda.

Politiska val för att motverka höga energipriser har dock lett till mindre utsläppsminskningar. Mot bakgrund av de

([7]) Europeiska kommissionen, 2023, *In-depth review for Sweden*, arbetsdokument från kommissionens avdelningar SWD(2023) 644 final.

([8]) OECD *Going for Growth*: 529a9160-en.pdf (oecd-ilibrary.org).

stora energiprisökningarna under 2023 ändrades reduktionsplikten i januari 2024, vilket avsevärt minskade skyldigheten att blanda in biodrivmedel i diesel och bensin. Utöver ändringarna av reduktionsplikten gjordes följande under 2024: bränsleskatterna sänktes, skattebefrielsen för bränsle förlängdes och elbilsbonusen avskaffades. Denna ändring av politiken innebär en betydligt högre förbrukning av flytande bränsle och därmed större utsläpp av växthusgaser från transporter än vad som beräknats tidigare.

Sveriges klimatmål för att minska utsläppen av växthusgaser fram till 2030 kommer nu sannolikt inte att nås. Det är svårt att uppskatta den exakta skillnaden mellan Sveriges sannolika utsläpp 2030, som baseras på den nuvarande politiken, och EU:s utsläppsmål för 2030 till följd av denna ändrade politik. Detta beror på en avsaknad av uppdaterade heltäckande scenarier för utsläpp av växthusgaser som återspeglar de senaste politiska åtgärderna. Regeringens nuvarande klimathandlingsplan har ett fokus på ett längre tidsperspektiv fram till 2045, men denna handlingsplan innehåller inga kvantitativa scenarier för utsläppsbanor för perioden fram till 2030 ([9]). Flera studier från en rad olika statliga och oberoende organ, däribland Klimatpolitiska rådet, Naturvårdsverket, Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet och Statens väg- och transportforskningsinstitut, har alla lagt fram bedömningar, fördelningseffekter och alternativa utsläppsbanor som innehåller beräknade effekter av de senaste ändringarna av politiken, särskilt för vägtransporter ([10]). Även om dessa scenarier baseras på olika antaganden och har skilda fokus verkar de bekräfta att den nuvarande politiken sannolikt kommer att leda till betydande tillkortakommanden jämfört med EU:s mål för utsläpp av växthusgaser fram till 2030 ([11]).

Ökad elektrifiering av industrin och transportsektorn kommer att kräva tillräcklig elförsörjning, helst från förnybara källor. Även om Sverige är det land i EU som har den största andelen förnybara energikällor i sin energiförbrukning hör landet också till de medlemsstater som har högst energiförbrukning per capita. Den pågående elektrifieringen av industrier i södra Sverige, i kombination med innovativ, grön industriell utveckling och utfasning av fossila bränslen i norra Sverige (t.ex. inom järn- och stålindustrin), kräver ännu högre elproduktion. Dessutom kommer det att krävas mer el för fortsatt elektrifiering av vägtransporter.

Sverige har fortfarande outnyttjad potential för förnybar energi. Sverige strävar efter att utveckla 13 GW vindkraftskapacitet och cirka 5 GW solkraftskapacitet mellan 2021 och 2030 (se bilaga 7 om energi). En kombination av faktorer hämmar den ursprungligen planerade utbyggnaden av produktionen av förnybar energi. Av dessa faktorer har hinder för tillståndsgivning (där myndigheterna nekar till genomförande av projekt) varit särskilt skadliga för utbyggnaden av såväl havsbaserad som landbaserad vindkraft. Dessa hinder för utvecklingen av förnybar energi beror delvis på ineffektiva tillståndsförfaranden och den kommunala förvaltningens och försvarsmyndigheternas vetorätt.

En utbyggnad av nätkapaciteten kommer att bidra till att avhjälpa brister i

([9]) Regeringens skrivelse 2023/24:59. *Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till netto noll.*

([10]) Klimatpolitiska rådet, årlig rapport av den 21 mars 2024. Naturvårdsverket, Naturvårdsverkets underlag till regeringens klimatredovisning 2024. Konjunkturinstitutet, Miljö, ekonomi och politik 2023: *Fördelningseffekter av miljö och klimatpolitik*, december 2023. Konjunkturinstitutet, *Reduktionsplikten och dieselpriset*, Konjunkturinstitutets Specialstudier, november 2023. Finanspolitiska rådet, Finanspolitiska rådets rapport 2024 kap. 6. Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI), *Fördelningseffekter av bilstyrmedel för att nå klimatmålet 2030: En analys av inkomst- och geografisk dimension*, VTI rapport 1192.

([11]) Enligt en preliminär bedömning från Klimatpolitiska rådet i december 2023 ligger landet efter i fråga om målen för minskade koldioxidutsläpp med omkring 5–9 miljoner ton (omkring 10–20 % av Sveriges totala utsläpp), se: https://via.tt.se/pressmeddelande/3403796/handlingsplanen-otillracklig-ytterligare-styrmedel-behovs-for-att-na-klimatmalen?publisherId=3236239&lang=sv.

energiförsörjningen. Strukturella begränsningar i fråga om elproduktion och nätkapacitet, särskilt i södra Sverige, leder till ökade kostnader för hushåll och företag. Det finns fortfarande ett elöverskott i den norra delen av landet. Detta överskott skulle endast i begränsad utsträckning kunna avhjälpa försörjningsbristen i landets södra delar eftersom överföringssystemet saknar kapacitet. I och med den förväntade expansionen av energiintensiva innovativa industrier i norr kan försörjningen av överskottsel i denna norra region förväntas minska i framtiden. Investeringar i utbyggnad och uppgradering av energiöverföringsnäten skulle dock göra det möjligt att minska den nuvarande elbristen och möjliggöra en bättre eldistribution mellan regionerna. Det svenska REPowerEU-kapitlet i återhämtnings- och resiliensplanen innehåller en reform som syftar till att påskynda tillståndsförfarandet för uppgraderingar av elnätet. Dessutom måste åtgärder vidtas för att påskynda svenska arbetstagares förvärvande av kompetens. Detta skulle hjälpa Sverige att möta de stora utmaningar på utbildningsområdet som diskuteras nedan.

Förbättrad integration på arbetsmarknaden genom åtgärdande av utbildnings- och kompetensklyftorna

Bristen på arbetskraft riskerar att undergräva Sveriges förmåga att ytterligare stärka sin hållbara konkurrenskraft och belysa Sveriges behov av att höja arbetstagarnas kompetens och förbättra utbildningsresultaten. Andelen unga med högst grundskoleutbildning ligger under EU-genomsnittet, men det finns fortfarande stora skillnader mellan olika grupper när det gäller utbildnings- och kompetensnivå. Dessa klyftor är mest påtagliga för ungdomar födda utanför EU, för vilka sannolikheten är lägre att de har avslutat gymnasieutbildning och arbetar eller studerar än för de som är födda i Sverige (se bilaga 14). Detta gör det inte bara svårt för personer i denna grupp att hitta arbete, utan skadar också den svenska konkurrenskraften i vidare bemärkelse. Utbildnings- och kompetensklyftorna förvärrar den fortsatt akuta bristen på arbetskraft, särskilt inom industri- och tjänstesektorerna. Denna brist på arbetskraft utgör en stor utmaning för utvecklingen i landets nordligaste regioner och för den gröna industriella omställningen där (se bilaga 17).

Lägre utbildnings- och kompetensnivå minskar anställbarheten och kan också öka risken för fattigdom. År 2022 ökade andelen personer som riskerar fattigdom eller social utestängning till den högsta siffran någonsin i Sverige sedan 2015. Skillnaden mellan personer som är födda i landet och de som är födda utanför EU när det gäller risk för fattigdom eller/ social utestängning ligger dessutom över EU-genomsnittet. Förbättrade utbildnings- och kompetensnivåer skulle kunna bidra till att åtgärda fattigdomen på medellång sikt och även hjälpa Sverige att nå sitt nationella mål för fattigdomsminskning fram till 2030.

Försämrade skolresultat i grundämnen samt lärarbrist sätter press på det svenska skolsystemet. De svenska elevernas resultat i grundämnena har sjunkit sedan 2018, och den största nedgången har skett inom matematik, där andelen lågpresterande elever har ökat med 8,4 procentenheter till 27 %. Även om detta ligger under EU-genomsnittet ligger det fortfarande långt över EU:s mål att högst 15 % av eleverna ska vara lågpresterande ([12]). Dessutom riskerar den ihållande bristen på behöriga lärare att ytterligare påverka utbildningssystemets kvalitet och elevernas resultat. Lärarbristens omfattning varierar avsevärt inom landet och mellan regioner, kommuner och olika typer av skolor (se bilaga 15).

Sämre socioekonomiska förutsättningar och migrantbakgrund påverkar elevernas utbildningsresultat negativt. Andelen lågpresterande elever har ökat ytterligare

([12]) Baserat på Pisaundersökningen 2022 (OECD:s program för internationell utvärdering av elevprestationer).

sedan 2018 för elever med sämre socioekonomiska förutsättningar, och klyftan är mycket stor mellan inrikes födda elever och elever med migrantbakgrund. Det svenska skolsystemet tenderar att vara segregerat på två sätt: socioekonomisk bakgrund och migrantbakgrund. Dessa två kategorier återspeglar också elevernas bostadsområde ([13]). En annan viktig avgörande faktor för elevernas resultat är att de lär sig svenska.

Många mindre gynnade elever uppfyller inte kraven för gymnasieutbildning, vilket minskar deras chanser att gå vidare till högre utbildning. År 2022 hade 15 % av alla elever som avslutade grundskolan för låga eller ofullständiga betyg för att de skulle kunna gå vidare till gymnasieutbildning. För dem som får underkänt i hälften av alla obligatoriska ämnen eller i något av grundämnena svenska, engelska och matematik, syftar så kallade introduktionsprogram till att göra det möjligt för dem att påbörja gymnasieskolan senare, inbegripet yrkesprogram. Dessa program uppvisar dock relativt få goda resultat ([14]). Eftersom de flesta jobb i Sverige kräver gymnasieutbildning eller högre kvalifikationer ökar detta risken för att man inte hittar ett arbete, vilket får negativa konsekvenser för integrationen. Mindre gynnade elever är också underrepresenterade i friskolorna, vars elever i genomsnitt har bättre chanser att gå vidare till fortsatta studier. Analyser tyder på att friskolor i viss mån tenderar att ge höga betyg i oproportionerlig hög grad jämfört med kommunala skolor ([15]). Detta gör det i sin tur lättare för deras elever att gå vidare till högre utbildning, oberoende av deras objektiva utbildningsresultat.

Kompetensutveckling och omskolning skulle kunna öka svenska arbetstagares chanser att hitta ett arbete. Sverige har gjort stora framsteg när det gäller kompetensutveckling och omskolning av arbetstagare i energiintensiva industrier och sektorer i omvandling, och deltagandet i utbildning har ökat väsentligt på senare tid. Dessutom har Sverige för närvarande en av de högsta graderna av kompetensutveckling när det gäller att förbereda arbetstagare för den gröna omställningen i EU (se bilaga 8). Genom att stärka detta momentum och se till att fler människor kan hitta jobb i den gröna ekonomin kommer det att bli lättare för människor att hitta arbete och byta jobb.

([13]) https://www.regeringen.se/contentassets/fcf0e59defe04870a39239f5bda331f4/en-mer-likvardig-skola--minskad-skolsegregation-och-forbattrad-resurstilldelning-sou-202028/

([14]) Skolverket (2019), *Introduktionsprogram, eleverna och deras sysselsättning efteråt*, Skolverket, Stockholm, https://www.skolverket.se/getFile?file=4855.

([15]) https://www.skolverket.se/download/18.72b8d67c18e11125c6368/1709738385056/pdf12579.pdf; https://www.skolverket.se/getFile?file=11810.

Ruta 4:

Halvtidsöversynen av den sammanhållningspolitiska finansieringen för Sverige

Halvtidsöversynen av de sammanhållningspolitiska medlen är ett tillfälle att bedöma de sammanhållningspolitiska programmen och ta itu med framväxande behov och utmaningar i EU:s medlemsstater och deras regioner. Medlemsstaterna ser över varje program med beaktande av t.ex. de utmaningar som identifierats i den europeiska planeringsterminen, bland annat i de landsspecifika rekommendationerna för 2024. Denna översyn utgör grunden för ett förslag från varje medlemsstat om den slutliga tilldelningen av 15 % av de EU-medel som ingår i varje program.

Sverige har gjort framsteg i genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen och den europeiska pelaren för sociala rättigheter, men de utmaningar som beskrivs i denna rapport kvarstår (se t.ex. bilagorna 14 och 17). Framför allt finns det fortfarande skillnader i BNP-tillväxt, produktivitet och innovation mellan de svenska regionerna. Därför behövs ett snabbare genomförande av befintliga planer när det gäller både i) innovation som bidrar till ytterligare miljöanpassning av samhället med ambitionen att uppnå en klimatneutral ekonomi samtidigt som man fortsätter att ta itu med regionala socioekonomiska skillnader och skillnader mellan tätorter och områden utanför städer och ii) kompetensutveckling och omskolning, med särskild uppmärksamhet på utsatta grupper och särskilt personer med migrantbakgrund.

Sverige har också utsikt att kunna dra nytta av de möjligheter som erbjuds genom initiativet för en europeisk plattform för strategisk teknik (STEP) ([16]) för att främja investeringar i teknik som stöder den gröna omställningen. STEP skulle kunna stödja utvecklingen och tillverkningen av ren och resurseffektiv teknik genom att säkerställa tillgången till kritiska insatsvaror och ta itu med kompetensbristen. Detta är särskilt viktigt för små och medelstora företag i regioner som utvecklas långsammare.

([16]) Förordning (EU) 2024/795

VIKTIGA PUNKTER

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan omfattar åtgärder som syftar till att ta itu med en rad strukturella utmaningar, i synergi med andra EU-fonder, genom att

- **påskynda den gröna omställningen** genom i) investeringar i utfasningen av fossila bränslen i växthusgasintensiva industrier för att stärka konkurrenskraften och ii) incitament till regionala och lokala initiativ för att minska växthusgasutsläppen,

- **främja den digitala omställningen** genom att förbättra tillgången till bredbandsuppkoppling och inrätta en förvaltningsgemensam digital infrastruktur,

- **förbättra hälso- och sjukvårdssektorns resiliens** genom att undanröja befintliga begränsningar för att förbättra tillgängligheten, kapaciteten och resiliensen inom både hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg.

Genomförandet av Sveriges återhämtnings- och resiliensplan är kraftigt försenat, vilket kräver beslutsamma åtgärder för att säkerställa ett framgångsrikt genomförande av alla åtgärderna i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan till augusti 2026.

Utöver de reformer och investeringar som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen och sammanhållningsprogrammen skulle Sverige gynnas av att

- **ta itu med de makroekonomiska sårbarheter som härrör från bostadsmarknaden och hushållens skuldsättning**, vilka drivs på av skatteincitament och en dåligt fungerande hyresmarknad, som båda förvärras av en obalans mellan tillgång och efterfrågan på bostäder,

- **minska kompetensklyftorna**, särskilt för personer födda utanför EU och personer med funktionsnedsättning, genom riktade politiska åtgärder,

- **höja utbildningsnivån och förbättra anställningsmöjligheterna,** särskilt genom att i) förbättra utbildningsresultaten för elever med sämre socioekonomiska förutsättningar eller migrantbakgrund, ii) öka antalet sådana elever som går vidare till gymnasieutbildning och iii) ta itu med den långvariga bristen på behöriga lärare,

- **ytterligare fasa ut fossila bränslen i ekonomin** genom att i) åtgärda kapacitetsbegränsningar i elnätet med hjälp av ytterligare investeringar för att på så sätt hantera den ökade användningen av förnybar energi och ii) förenkla och påskynda tillståndsprocesserna för förnybara energikällor och därigenom bidra till ytterligare elektrifiering,

- **minska utsläppen av växthusgaser från transporter** genom att införa riktade politiska åtgärder för att bidra till att nå Sveriges utsläppsminskningsmål för 2030.

BILAGOR

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

Övergripande indikatorer 19

A1. Målen för hållbar utveckling 22

A2. Framsteg i genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna 24

A3. Återhämtnings- och resiliensplanen – genomförande 28

A4. Övriga EU-instrument för återhämtning och tillväxt 30

A5. Resiliens 33

Miljöhållbarhet 35

A6. Den europeiska gröna given 35

A7. Energiomställning och konkurrenskraft 41

A8. Rättvis omställning till klimatneutralitet 47

Produktivitet 50

A9. Resursproduktivitet, resurseffektivitet och cirkularitet 50

A10. Digital omställning 53

A11. Innovation 56

A12. Industri och inre marknad 58

A13. Offentlig förvaltning 62

Rättvisa 64

A14. Utmaningar på områdena sysselsättning, kompetens och socialpolitik mot bakgrund av den europeiska pelaren för sociala rättigheter 64

A15. Utbildning 67

A16. Hälsa och hälso- och sjukvårdssystem 70

A17. Ekonomiska och sociala resultat på regional nivå 72

Makroekonomisk stabilitet 75

A18. Huvudsaklig utveckling inom finanssektorn 75

A19. Beskattning 77

A20. Tabell med ekonomiska och finansiella indikatorer 80

A21. Skuldhållbarhetsanalys 81

TABELLER

A2.1. Sammanfattning av de landsspecifika rekommendationerna 2019–2023 25

A3.1. Nyckelfakta om Sveriges återhämtnings- och resiliensplan 28
A3.2. Åtgärder i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan 29
A4.1. Stöd från EU-instrument i Sverige 32
A5.1. Resiliensindex över olika dimensioner för Sverige och EU-27 33
A6.1. Indikatorer på framsteg med den europeiska gröna given ur ett makroekonomiskt perspektiv 39
A7.1. Centrala energiindikatorer 45
A8.1. Nyckelindikatorer för en rättvis omställning i Sverige 47
A9.1. Cirkularitetsindikatorer 50
A10.1. Viktiga mål för det digitala årtiondet som övervakas av indikatorerna för index för digital ekonomi och digitalt samhälle 48
A11.1. Nyckelindikatorer för innovation 50
A12.1. Industrin och den inre marknaden 55
A13.1. Indikatorer för den offentliga förvaltningen 56
A14.1. Social resultattavla för Sverige 58
A14.2. Läget för Sverige beträffande 2030 års mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning 59
A15.1. EU-mål och andra relevanta indikatorer i den strategiska ramen för det europeiska området för utbildning 60
A16.1. Centrala hälsoindikatorer 62
A17.1. Urval av indikatorer på regional nivå i Sverige 64
A18.1. Indikatorer för ekonomisk stabilitet 68
A19.1. Skatteindikatorer 70
A20.1. Ekonomiska och finansiella nyckelindikatorer 72
A21.1. Skuldhållbarhetsanalys – Sverige 75
A21.2. Färgdiagram över riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet – Sverige 75

DIAGRAM

A1.1. Sveriges framsteg mot målen för hållbar utveckling 22
A2.1. Sveriges framsteg i fråga om de landsspecifika rekommendationerna 2019–2023 (den europeiska planeringsterminen 2024) 24
A3.1. Totalt utbetalat bidragsbelopp inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens 28
A4.1. Fördelning av sammanhållningspolitiska medel mellan politiska mål i Sverige 31
A4.2. Fördelning av medel från faciliteten för återhämtning och resiliens per pelare i Sverige 31
A6.1. Växthusgasutsläpp från sektorer med ansvarsfördelning i miljoner ton koldioxidekvivalenter, 2005–2022 35
A6.2. Förändringar i djurtäthet och ekologiskt jordbruk 37
A6.3. Miljöinvesteringsgap, årligt genomsnitt 38
A7.1. Slutkundspriser på energi för Sveriges hushåll och industri 40
A7.2. Prisutvecklingen på el för icke-hushållskonsumenter (EU och utländska partner) 41
A7.3. Sveriges installerade kapacitet för förnybar energi (vänster) och elproduktionsmix (höger) 42
A8.1. Utmaningar för en rättvis omställning i Sverige 46
A8.2. Vakansgrad i sektorer i omvandling samt inom gruvdrift och stenbrytning 47
A9.1. Utsläpp inom utsläppshandelssystemet per sektor sedan 2013 49
A9.2. Behandling av kommunalt avfall 50
A11.1. FoU-intensitet (inhemska bruttoutgifter för FoU i % av BNP) 2010–2022 50
A12.1. Arbetsproduktivitet 52
A12.2. Materialbrist 54
A13.1. Den offentliga förvaltningens effektivitet 56
A15.1. Lågpresterande i matematik i Sverige efter födelseland, Pisa 2022 60
A16.1. Förväntad livslängd (år) 62
A16.2. Förväntad ökning av de offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård mellan 2024 och 2070 62
A17.1. Genomsnittlig BNP-tillväxt per capita jämfört med BNP per capita 2011 64
A17.2. Real arbetsproduktivitet i Sverige, 2000–2022 64
A19.1. Skattekil för ensamförsörjare och andraförsörjare i % av de totala arbetskostnaderna, 2023 70
A19.2. Skatteintäkter från olika typer av skatt i % av de totala intäkterna 70

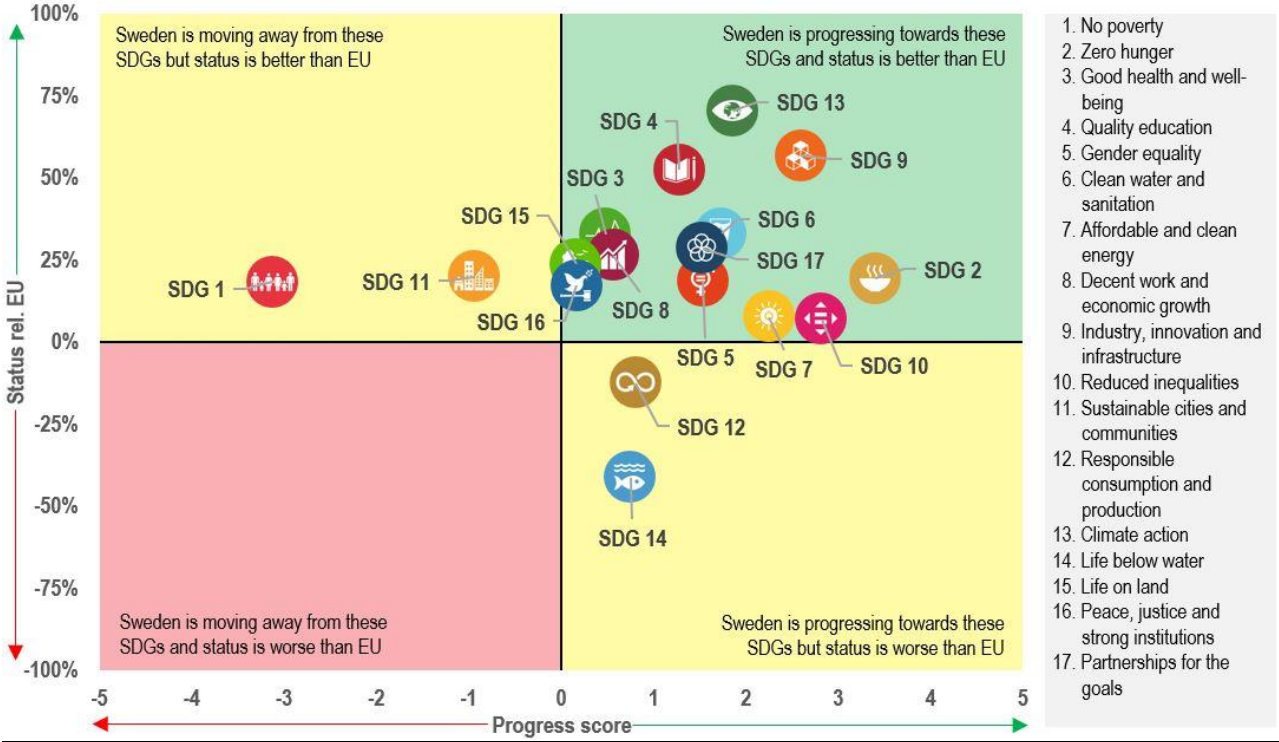
KARTOR

A17.1. Sverige: Index för regional konkurrenskraft 2022 – Delindex för innovation 65

I denna bilaga bedöms Sveriges framsteg mot de globala målen för hållbar utveckling enligt de fyra principerna för konkurrenskraftig hållbarhet. De 17 globala målen och tillhörande indikatorer bildar en politisk ram för FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling. Målet är att avskaffa fattigdom i alla dess former, minska ojämlikheter och bekämpa klimatförändringen och miljökrisen, samtidigt som ingen ska lämnas utanför. EU och dess medlemsstater står bakom detta historiska globala ramavtal och är fast beslutna att spela en aktiv roll för att maximera framstegen mot målen. Diagrammet nedan utgår från EU:s indikator för målen för hållbar utveckling som tagits fram för att övervaka framstegen mot målen för hållbar utveckling i ett EU-sammanhang.

Sverige presterar väl när det gäller de flesta indikatorer för målen för hållbar utveckling som rör *miljömässig hållbarhet* (mål 2, 6, 7, 9, 13 och 15), men avlägsnar sig från mål 11 och behöver komma i kapp EU-genomsnittet när det gäller andra mål (mål 12 och 14). Sverige presterar mycket bra när det gäller mål 13 (”Bekämpa klimatförändringen”), då nettoutsläppen av växthusgaser minskade från 1,0 ton per capita 2017 till 0,6 ton 2022, vilket är långt under EU-genomsnittet (7,3 ton 2022). Andelen förnybar energi i den slutliga energianvändningen (brutto) (mål 7) ökade – från 53,4 % 2017 till 66 % 2022 – vilket är betydligt högre än EU-genomsnittet (23 % 2022). När det gäller mål 9 (”Hållbar industri, innovationer och infrastruktur”) ligger Sverige över EU-genomsnittet när det gäller samtliga indikatorer. De inhemska bruttoutgifterna för FoU har ökat ytterligare, från 3,36 % av BNP 2017 till 3,40 % av BNP 2022. Graden av cirkulär materialanvändning (mål 12) minskade ytterligare, från 6,7 % 2017 till 6,1 % 2022, och ligger långt under EU-genomsnittet (11,5 % 2022). När det gäller mål 14 (”Hav och marina resurser”) ligger Sverige långt under EU-

Diagram A1.1: **Sveriges framsteg mot målen för hållbar utveckling**

För detaljerade dataset om de olika målen för hållbar utveckling, se den årliga Eurostatrapporten *Sustainable development in the European Union*. För detaljerade landsspecifika data om den kortsiktiga utvecklingen i medlemsstaterna, se *Viktiga resultat – indikatorer för hållbar utveckling* – Eurostat (europa.eu). En god status innebär inte att ett land är nära att uppnå ett specifikt mål för hållbar utveckling, utan indikerar att landet uppvisar bättre resultat än EU-genomsnittet. Framstegspoängen är ett absolut mått baserat på indikatorernas utveckling under de senaste fem åren. I beräkningen tas ingen hänsyn till målvärden, eftersom de flesta av EU:s politiska mål endast gäller på aggregerad EU-nivå. Beroende på tillgången till uppgifter för varje mål redovisas inte alla 17 mål för hållbar utveckling för varje land.

Källa: Eurostat, senast uppdaterad den 25 april 2024. Uppgifterna avser främst perioden 2017–2022 eller 2018–2023. Uppgifter avseende de globala målen för hållbar utveckling kan variera i rapporten och dess bilagor på grund av olika stoppdatum.

genomsnittet för vissa indikatorer. Dessutom går det sämre för Sverige i fråga om mål 11 (”Hållbara städer och samhällen”), och materialåtervinningsgraden för kommunalt avfall minskade från 46,8 % 2017 till 39,7 % 2022. Åtgärderna i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan syftar till att påskynda den gröna omställningen i koldioxidintensiva sektorer, t.ex. transport och industri.

Sverige presterar väl när det gäller de flesta indikatorer för målen för hållbar utveckling som rör *rättvisa* (mål 3, 4, 7, 8 och 10), men håller samtidigt på att frångå målen om man ser till andra indikatorer (mål 1 och 5). Sverige har en av de högsta sysselsättningsgraderna i EU (mål 8; 82,6 % år 2023; EU-genomsnitt: 75,3 %) och fortsätter att uppvisa resultat över EU-genomsnittet för de flesta indikatorer för mål 3 (”Hälsa och välbefinnande”). När det gäller mål 10 (”Minskad ojämlikhet”) har klyftan mellan EU-medborgare och medborgare från länder utanför EU i fråga om sysselsättning minskat (från 32 % 2018 till 19,9 % 2023) men är fortfarande stor i jämförelse med EU-genomsnittet (13,2 % år 2023). Andelen unga med högst grundskoleutbildning (mål 4) minskade från 7,5 % år 2018 till 7,4 % år 2023 och ligger fortfarande under EU-genomsnittet (9,5 % 2023). När det gäller mål 1 (”Ingen fattigdom”) och mål 5 (”Jämställdhet”) har flera indikatorer visat på en negativ utveckling. När det gäller de flesta indikatorer uppvisar dock Sverige fortfarande bättre resultat än EU-genomsnittet. Sveriges återhämtnings- och resiliensplan innehåller åtgärder för att öka antalet studieplatser vid universitet och andra högre utbildningsanstalter, inklusive inom högre yrkesutbildning på gymnasienivå.

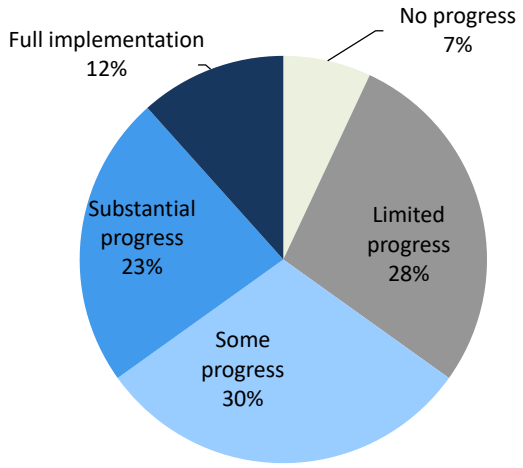
Sverige presterar väl i fråga om de indikatorer för målen för hållbar utveckling som rör *produktivitet* (mål 4, 8 och 9). De inhemska bruttoutgifterna för FoU (mål 9) ligger fortsatt på höga nivåer i Sverige och ökade mellan 2017 och 2022 (från 3,36 % till 3,40 % av BNP). Därmed ligger de klart över EU-genomsnittet (2,24 % av BNP 2022). Dessutom minskade andelen ungdomar (i åldern 15–29 år) som varken arbetar eller studerar (mål 8) från 6,5 % 2018 till 5,7 % 2023, vilket är långt under EU-genomsnittet på 11,2 % 2023. När det gäller mål 4 (”God utbildning för alla”) uppvisar Sverige goda resultat i fråga om vuxnas deltagande i lärande (38,8 % jämfört med EU-genomsnittet på 12,7 % år 2023), och landet har en hög andel personer med högre utbildning (54,1 % jämfört med EU-genomsnittet på 43,1 % 2023) och en hög andel vuxna med åtminstone grundläggande digitala färdigheter (66,4 % 2023). I syfte att stärka de digitala färdigheterna och öka personalresurserna stöder återhämtnings- och resiliensplanen åtgärder som ska öka antalet studieplatser inom högre yrkesutbildning och säkra resurser vid universitet och högskolor. Återhämtnings- och resiliensplanen tillhandahåller också finansiering för investeringar i bredbandsutbyggnad.

Sverige presterar väl när det gäller de flesta indikatorer för målen för hållbar utveckling som rör *makroekonomisk stabilitet* (mål 8 och 17) och går åt rätt håll om man ser till andra indikatorer (mål 16). Sverige presterar väl när det gäller mål 8, och den andel av BNP som gick till investeringar ökade från 25,2 % 2018 till 26,7 % 2023 (EU-genomsnitt: 22,7 % år 2023). Vidare minskade den offentliga bruttoskulden (mål 17) från 39,6 % av BNP 2018 till 31,2 % 2023, vilket är betydligt lägre än EU-genomsnittet på 81,7 % av BNP 2023. När det gäller mål 16 (”Fredliga och inkluderande samhällen”) presterar Sverige över EU-genomsnittet för de flesta indikatorer, men vissa indikatorer som rör fred och personlig säkerhet visar på en negativ utveckling. Å andra sidan uppfattar en hög andel av befolkningen (75 % år 2023) rättsväsendets oberoende som mycket eller ganska starkt (EU-genomsnittet: 53 % år 2023). Återhämtnings- och resiliensplanen syftar till att bevara hållbarheten i den svenska ekonomiska modellen och bidrar därmed till den makroekonomiska stabiliteten genom reformer för att ta itu med demografiska utmaningar.

Eftersom målen för hållbar utveckling utgör en övergripande ram förklaras eller illustreras eventuella kopplingar till de aktuella målen med symboler i de övriga bilagorna.

Kommissionen har gjort en bedömning av de landsspecifika rekommendationerna 2019–2023 ([17]) som Sverige fått inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Rekommendationerna rör ett brett spektrum av politikområden som är kopplade till 14 av de 17 målen för hållbar utveckling (se bilagorna 1 och 3). I bedömningen beaktas de politiska åtgärder som Sverige hittills vidtagit ([18]) samt åtagandena i återhämtnings- och resiliensplanen ([19]). I detta skede av genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen har 65 % av de landsspecifika rekommendationer som är inriktade på strukturella frågor från perioden 2019–2023 registrerat åtminstone ”vissa framsteg”, medan det i 35 % av fallen var begränsade eller inga framsteg (se diagram A2.1) I takt med att genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen fortgår förväntas betydande framsteg göras med att ta itu med strukturella landsspecifika rekommendationer de kommande åren.

Diagram A2.1: **Sveriges framsteg i fråga om de landsspecifika rekommendationerna 2019–2023 (den europeiska planeringsterminen 2024)**

Källa: Europeiska kommissionen.

([17]) De landsspecifika rekommendationerna 2023: EUR-Lex – 32023H0901(27) – SV - EUR-Lex (europa.eu)

De landsspecifika rekommendationerna 2022: EUR-Lex – 32022H0901(27) – SV - EUR-Lex (europa.eu)/

De landsspecifika rekommendationerna 2021: EUR-Lex – 32021H0729(28) – SV - EUR-Lex (europa.eu)

De landsspecifika rekommendationerna 2020: EUR-Lex – 32020H0826(27) – SV - EUR-Lex (europa.eu)
De landsspecifika rekommendationerna 2019: EUR-Lex – 32019H0905(27) – SV - EUR-Lex (europa.eu).

([18]) Inbegripet de politiska åtgärder som rapporteras i det nationella reformprogrammet samt inom ramen för rapporteringen om faciliteten för återhämtning och resiliens (som publiceras två gånger per år och rapporterar om framsteg i fråga om genomförandet av delmål och mål på grundval av bedömningen av ansökan om utbetalning).

([19]) Medlemsstaterna uppmanades att i sina planer för återhämtning och resiliens på ett effektivt sätt ta itu med alla eller en betydande del av de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats av rådet. Den bedömning av landsspecifika rekommendationer som presenteras här tar hänsyn till graden av genomförande av de åtgärder som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen och av de åtgärder som vidtagits utanför återhämtnings- och resiliensplanen vid tidpunkten för bedömningen. De åtgärder som anges i bilagan till det antagna rådets genomförandebeslut om godkännande av bedömningen av återhämtnings- och resiliensplanen och som ännu inte har antagits eller genomförts men som anses ha aviserats på ett trovärdigt sätt, i enlighet med metoden för bedömning av landsspecifika rekommendationer, motiverar ”begränsade framsteg”. När åtgärderna väl har genomförts kan de resultera i ”vissa/avsevärda framsteg” eller ”fullständigt genomförande”, beroende på deras relevans.

Tabell A2.1: **Sammanfattning av de landsspecifika rekommendationerna 2019–2023**

Sweden	Assessment in May 2024*	RRP coverage of CSRs until 2026	Relevant SDGs
2019 CSR 1	**Limited progress**		
Address risks related to high household debt by gradually reducing the tax deductibility of mortgage interest payments or increasing recurrent property taxes.	No progress		SDG 8
Stimulate investment in residential construction where shortages are most pressing, in particular by removing structural obstacles to construction.	Limited progress	Relevant RRP measures planned as of 2020, 2021, 2022 and 2023	SDG 8
Improve the efficiency of the housing market, including by introducing more flexibility in rental prices and revising the design of the capital gains tax.	Limited progress	Relevant RRP measures planned as of 2020, 2021, 2022 and 2023	SDG 8
2019 CSR 2	**Some progress**		
Focus investment related economic policy on education and skills	Some progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023 and 2024	SDG 4, 10, 11
, maintaining investment in sustainable transport to upgrade the different transport modes, in particular railways	Substantial progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023 and 2024	SDG 10, 11
, and research and innovation, taking into account regional disparities.	Some progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023 and 2024	SDG 9, 10, 11
2019 CSR 3	**Substantial Progress**		
Ensure effective supervision and the enforcement of the anti-money laundering framework.	Substantial Progress	Relevant RRP measures planned as of 2020, 2021, 2022 and 2023	SDG 8, 16
2020 CSR 1	**Substantial progress**		
In line with the general escape clause, take all necessary measures to effectively address the pandemic, sustain the economy and support the ensuing recovery. When economic conditions allow, pursue fiscal policies aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring debt sustainability, while enhancing investment.	Not relevant anymore	Not applicable	SDG 8, 16
Ensure the resilience of the health system, including through adequate supplies of critical medical products, infrastructure and workforce.	Substantial progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023 and 2024	SDG 3
2020 CSR 2	**Some progress**		
Foster innovation	Substantial Progress	Relevant RRP measures planned as of 2025	SDG 9
and support education and skills development.	Some progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023 and 2024	SDG 4
Front-load mature public investment projects and	Limited progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023, 2024 and 2025	SDG 8, 16
promote private investment to foster the economic recovery.	Some progress		SDG 8, 9
Focus investment on the green and digital transition, in particular on clean and efficient production and use of energy,	Some Progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023, 2024 and 2025	SDG 7, 9, 13
high-tech and innovative sectors,	Substantial Progress		SDG 9
5G networks	Full implementation		SDG 9
and sustainable transport.	Substantial Progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023, 2024 and 2025	SDG 11
2020 CSR 3	**Substantial progress**		
Improve the effectiveness of anti-money laundering supervision and effectively enforce the anti-money laundering framework.	Substantial progress	Relevant RRP measures planned as of 2020 and 2023	SDG 8, 16

(Fortsättning på nästa sida)

Tabell (fortsättning)

2021 CSR 1	**Not relevant anymore**		
In 2022, maintain a supportive fiscal stance, including the impulse provided by the Recovery and Resilience Facility, and preserve nationally financed investment.	Not relevant anymore	Not applicable	SDG 8, 16
When economic conditions allow, pursue a fiscal policy aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring fiscal sustainability in the medium term.	Not relevant anymore	Not applicable	SDG 8, 16
At the same time, enhance investment to boost growth potential. Pay particular attention to the composition of public finances, on both the revenue and expenditure sides of the budget, and to the quality of budgetary measures in order to ensure a sustainable and inclusive recovery. Prioritise sustainable and growth-enhancing investment, in particular investment supporting the green and digital transition.	Not relevant anymore	Not applicable	SDG 8, 16
Give priority to fiscal structural reforms that will help provide financing for public policy priorities and contribute to the long-term sustainability of public finances, including, where relevant, by strengthening the coverage, adequacy and sustainability of health and social protection systems for all.	Not relevant anymore	Not applicable	SDG 8, 16
2022 CSR 1	**Some Progress**		
In 2023, ensure that the growth of nationally financed primary current expenditure is in line with an overall neutral policy stance, taking into account continued temporary and targeted support to households and firms most vulnerable to energy price hikes and to people fleeing Ukraine. Stand ready to adjust current spending to the evolving situation.	Substantial Progress	Not applicable	SDG 8, 16
Expand public investment for the green and digital transitions, and for energy security taking into account the REPowerEU initiative, including by making use of the Recovery and Resilience Facility and other Union funds.	Substantial Progress	Not applicable	SDG 8, 16
For the period beyond 2023, pursue a fiscal policy aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions.	Full Implementation	Not applicable	SDG 8, 16
Reduce risks related to high household debt and housing market imbalances by reducing the tax deductibility of mortgage interest payments or by increasing recurrent property taxes.	No Progress		SDG 8, 10, 12
Stimulate investment in residential construction to ease the most urgent shortages, in particular by removing structural obstacles to construction and by ensuring the supply of buildable land.	Limited Progress	Relevant RRP measures planned as of 2020, 2021, 2022 and 2023	SDG 8, 9
Improve the efficiency of the housing market, including by introducing reforms to the rental market.	Limited Progress		SDG 8
2022 CSR 2			
Proceed with the implementation of its recovery and resilience plan, in line with the milestones and targets included in the Council Implementing Decision of 4 May 2022.	RRP implementation is monitored by assessing RRP payment requests and analysing reports published twice a year on the achievement of the milestones and targets. These are to be reflected in the country reports.		
Swiftly finalise the negotiations with the Commission of the 2021-2027 cohesion policy programming documents with a view to starting their implementation.	Progress on the cohesion policy programming documents is monitored under the EU cohesion policy.		
2022 CSR 3	**Limited Progress**		
Reduce the impact that pupils' socio-economic and migrant backgrounds have on their educational outcomes by providing equal access opportunities to schools and by addressing the shortages of qualified teachers.	Limited Progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023 and 2024	SDG 4, 8, 10
Develop skills of disadvantaged groups, including people from migrant backgrounds, by adapting resources and methods to their needs to help their integration into the labour market.	Some Progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023 and 2024	SDG 4, 8, 10
2022 CSR 4	**Some Progress**		
Reduce overall reliance on fossil fuels	Limited Progress		SDG 7, 9, 13
by accelerating the deployment of renewables and boosting complementary investment in network infrastructure, strengthening internal grids within the country to ensure sufficient network capacity,	Some Progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023, 2024 and 2025	SDG 7, 9, 13
improving energy efficiency,	Some Progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023 and 2025	SDG 7
and further streamlining permitting procedures in relation to renewable energy projects.	Some Progress	Relevant measures planned as of 2025	SDG 7, 9, 13

(Fortsättning på nästa sida)

Tabell (fortsättning)

2023 CSR 1	**Some Progress**		
Wind down the emergency energy support measures in force, as soon as possible in 2023 and 2024. Should renewed energy price increases necessitate new or continued support measures, ensure that these are targeted at protecting vulnerable households and firms, fiscally affordable, and preserve incentives for energy savings.	Substantial Progress		SDG 8, 16
While maintaining a sound fiscal position in 2024,	Full Implementation		SDG 8, 16
preserve nationally financed public investment and ensure the effective absorption of RRF grants and other EU funds, in particular to foster the green and digital transitions.	Full Implementation		SDG 8, 16
For the period beyond 2024, continue to pursue investment and reforms conducive to higher sustainable growth and preserve a prudent medium-term fiscal position.	Full Implementation		SDG 8, 16
Reduce risks related to high household debt and housing market imbalances by reducing the tax deductibility of mortgage interest payments and/or increasing recurrent property taxes, while establishing adequate tools for better policy assessment and targeting.	No Progress		SDG 8, 10, 12
Stimulate investment in residential construction to ease the most urgent shortages, in particular by removing structural obstacles to construction and by ensuring the supply of buildable land.	Limited Progress	Relevant RRP measures planned as of 2020, 2021, 2022 and 2023	SDG 8, 10, 12
Improve the efficiency of the housing market, including by introducing reforms to the rental market	Limited Progress		SDG 8, 10, 12
2023 CSR 2			
Proceed with the steady implementation of its recovery and resilience plan and swiftly finalise the REPowerEU chapter with a view to rapidly starting its implementation. Proceed with the speedy implementation of cohesion policy programmes, in close complementarity and synergy with the recovery and resilience plan.	RRP implementation is monitored through the assessment of RRP payment requests and analysis of the bi-annual reporting on the achievement of the milestones and targets, to be reflected in the country reports. Progress with the cohesion policy is monitored in the context of the Cohesion Policy of the European Union.		
2023 CSR 3	**Limited Progress**		
Improve educational outcomes for pupils with disadvantaged socio-economic and migrant backgrounds by ensuring equal access opportunities in the schooling system and addressing the shortages of qualified teachers.	Limited Progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023 and 2024	SDG 4, 10
Develop the skills of disadvantaged groups, particularly people with migrant backgrounds, by adapting resources and methods to their needs, with a view to helping them integrate into the labour market.	Some Progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023 and 2024	SDG 4, 8, 10
2023 CSR 4	**Limited Progress**		
Reduce reliance on fossil fuels	Limited Progress	Relevant measures planned as of 2021	SDG 7, 9, 13
by accelerating the deployment of renewables, including by expanding and upgrading energy transmission networks,	Some Progress	Relevant measures planned as of 2025	SDG 7, 9, 13
introducing reforms to simplify and speed up administrative and permitting procedures,	Some Progress	Relevant measures planned as of 2025	SDG 7, 9, 13
improving energy efficiency and	Some Progress	Relevant RRP measures planned as of 2021, 2022, 2023 and 2025	SDG 7, 9, 13
stepping up policy efforts aimed at the provision and acquisition of skills and competences needed for the green transition.	Some Progress		SDG 4, 7, 13

Anmärkning:

* Se fotnot ([19]).

** De åtgärder inom ramen för återhämtnings- och resiliensplanen som ingår i denna tabell bidrar till genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna. Det kan dock krävas ytterligare åtgärder, utöver återhämtnings- och resiliensplanen, för att genomföra rekommendationerna fullt ut och hantera de underliggande utmaningarna. Åtgärder som uppges ”genomföras” är endast de som ingår i de betalningsansökningar till faciliteten för återhämtning och resiliens som lämnats in och godkänts av Europeiska kommissionen.

Källa: Europeiska kommissionen.

I denna bilaga ges en översiktsbild av Sveriges genomförande av sin återhämtnings- och resiliensplan, efter halva löptiden för faciliteten för återhämtning och resiliens. Faciliteten för återhämtning och resiliens har visat sig vara central för EU:s återhämtning efter covid-19-pandemin och för att påskynda den gröna och den digitala omställningen, samtidigt som en anpassning görs till den geopolitiska och ekonomiska utvecklingen och resiliensen mot framtida kriser stärks. Faciliteten för återhämtning och resiliens bidrar också till genomförandet av FN:s mål för hållbar utveckling och till att följa upp de landsspecifika rekommendationerna (se bilaga 2).

Återhämtnings- och resiliensplanen banar väg för utbetalning av upp till 3,45 miljarder EUR i bidrag via faciliteten för återhämtning och resiliens under perioden 2021–2026, vilket motsvarar 0,6 % av Sveriges BNP ([20]). I mitten av maj 2024 har Sverige fortfarande kvar hela sitt anslag från faciliteten för återhämtning och resiliens, och detta kommer att betalas ut efter en bedömning av det framtida uppfyllandet av de 57 delmål och mål ([21]) som angavs i rådets genomförandebeslut ([22]), före den tidsfrist för 2026 som fastställts för faciliteten.

Sveriges framsteg i genomförandet av sin plan redovisas i resultattavlan för återhämtning och resiliens ([23]). Resultattavlan ger en översikt över genomförandet av faciliteten i sin helhet. Diagrammen och tabellerna nedan visar det aktuella läget enligt resultattavlan.

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan innehåller ett REPowerEU-kapitel för att fasa ut beroendet av ryska fossila bränslen, diversifiera energiförsörjningen och producera mer ren energi under de kommande åren. Kapitlet kommer att bidra till att säkerställa försörjningen av säker och hållbar energi till ett överkomligt pris.

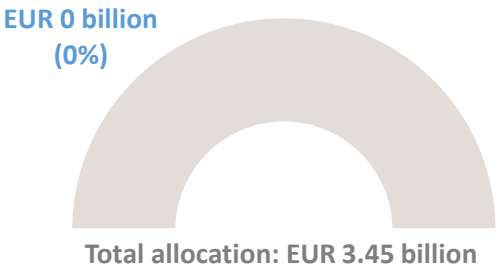
Tabell A3.1: **Nyckelfakta om Sveriges återhämtnings- och resiliensplan**

Initial plan CID adoption date	4 May 2022
Scope	Revised plan with REPowerEU chapter
Last major revision	9 November 2023
Total allocation	EUR 3.4 billion in grants (0.6% of 2023 GDP)
Investments and reforms	14 investments and 16 reforms
Total number of milestones and targets	57
Fulfilled milestones and targets	0 (0% of total)

Källa: Resultattavlan för återhämtning och resiliens.

Planen har ett starkt fokus på den gröna omställningen där 43,65 % av de tillgängliga medlen avsätts till åtgärder som stöder klimatmålen och 21,2 % av de totala anslagen går till stöd för den digitala omställningen. Planen innebär även att man behåller en stark social dimension med sociala skyddsåtgärder, särskilt när det gäller yrkesutbildning, utbildning i svenska språket och studentbostäder.

Diagram A3.1: **Totalt utbetalat bidragsbelopp inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens**

Anmärkning: Detta diagram visar det bidragsbelopp, inklusive förfinansiering, som hittills har betalats ut inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens. Bidrag är en icke återbetalningspliktig form av ekonomiskt stöd. Det totala bidragsbelopp som ges till varje medlemsstat fastställs med hjälp av en fördelningsnyckel och den beräknade totala kostnaden för respektive återhämtnings- och resiliensplan.
Källa: Resultattavlan för återhämtning och resiliens.

([20]) BNP-informationen baseras på uppgifter från 2023. Källa: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en.

([21]) Ett delmål eller mål anses ha uppnåtts på ett tillfredsställande sätt så snart en medlemsstat har lämnat in belägg till kommissionen för att man har uppnått delmålet eller målet och kommissionen har gjort en positiv bedömning i ett genomförandebeslut.

([22]) https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7772-2022-ADD-1/sv/pdf

([23]) https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/country_overview.html.

Genomförandet av Sveriges återhämtnings- och resiliensplan är kraftigt försenat men Sverige arbetade med sin första ansökan om utbetalning per den 15 maj 2024. I tabell A3.2 redogörs för ett antal relevanta åtgärder som kommer att genomföras före 2026 för en fortsatt grönare, mer digital, inkluderande och resilient svensk ekonomi.

Tabell A3.2: **Åtgärder i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan**

Upcoming reforms and investments
• More efficient digital services at public administration bodies • Investments in innovative R&D projects aimed at reducing industrial emissions • Funding for the protection of biodiversity

Källa: FENIX.

EU:s finansieringsinstrument ger EU:s medlemsstater betydande resurser för återhämtning och tillväxt. Utöver den finansiering på 3,4 miljarder EUR från faciliteten för återhämtning och resiliens som beskrivs i bilaga 3 tillhandahåller EU:s sammanhållningspolitiska fonder ([24]) 1,7 miljarder euro till Sverige för perioden 2021–2027 ([25]). Det totala stödet från dessa två instrument utgör omkring 0,94 % av landets BNP, jämfört med EU-genomsnittet på 5,38 % av BNP ([26]). Sammanhållningspolitiken stöder regional utveckling, ekonomisk, social och territoriell konvergens och konkurrenskraft genom långsiktiga investeringar i linje med EU:s prioriteringar och med nationella och regionala strategier.

Under programperioden 2014–2020 stärkte de sammanhållningspolitiska fonderna Sveriges konkurrenskraft och konkreta resultat uppnåddes, särskilt inom forskning och utveckling, kompetensutveckling och företagsstöd. I slutet av stödberättigandeperioden i december 2023 hade de sammanhållningspolitiska medlen för perioden 2014–2020 ([27]) gjort 2,1 miljarder EUR tillgängliga för Sverige ([28]), varav 1,1 miljarder EUR har betalats ut sedan mars 2020, då covid-19-pandemin började ([29]). Programmet React-EU bidrog till att mildra pandemins effekter, bland annat genom kompetensutveckling och företagsstöd. Insatserna av Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) under programperioden omfattade åtgärder för att stödja 4 211 nya företag och skapa 12 183 nya arbetstillfällen (uttryckt i heltidsekvivalenter). Eruf har också givit stöd till samarbetet mellan forskningsinstitutioner och 3 264 små och medelstora företag. Under samma period deltog över 582 200 deltagare i mer än 890 ESF-stödda projekt i Sverige. Dessa åtgärder stödde de tematiska målen för det svenska ESF-programmet: Främja hållbar sysselsättning och rörlighet, främja social inkludering och bekämpa fattigdom och diskriminering, och investera i utbildning för livslångt lärande.

Under den nuvarande programperioden (2021–2027) kommer sammanhållningspolitiken att ytterligare stärka Sveriges konkurrenskraft, den gröna omställningen och den sociala sammanhållningen genom att förbättra levnads- och arbetsvillkoren för Sveriges befolkning. Under perioden 2021–2027 planeras 16 581 små och medelstora företag få stöd via bidrag eller finansieringsinstrument inom ramen för målet Ett smartare Europa, med finansiering från Eruf på 574 miljoner EUR. Dessa investeringar kommer att stärka förutsättningarna för forskning och efterfrågestyrd innovation, skapa möjligheter till entreprenörskap och stödja digitalisering, internationalisering och konkurrenskraft. Detta förväntas till exempel leda till att 3 136 företag samarbetar med forskningsorganisationer och 3 730 små och medelstora företag inför produkt- eller processinnovationer. Fonden för en rättvis omställning (FRO), med ett anslag på 156 miljoner EUR, kommer att inriktas på att hjälpa stålindustrin i Norrbotten, metallindustrin i Västerbotten och cementindustrin på Gotland i deras industriella omställning till koldioxidneutralitet. Dessa investeringar förväntas bidra till en minskning med 3 041 554 ton koldioxidekvivalenter/år under 2029. ESF+ • Under perioden 2021–2027 kommer ESF+ att bidra till ökad sysselsättning och kompetensutveckling i Sverige med en total budget på omkring 1,6 miljarder euro. Redan 136 projekt har godkänts med cirka 129 000 planerade deltagare. Några av de viktigaste områdena för stöd från ESF+ i Sverige kommer att vara att öka möjligheterna till ett inkluderande och hållbart arbetsliv för alla, öka möjligheterna till arbete, minska risken för ekonomisk sårbarhet och social innovation. Genom detta arbete bidrar sammanhållningspolitiken väsentligt till att uppnå

([24]) Under perioden 2021–2027 omfattar de sammanhållningspolitiska fonderna Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+ och Fonden för en rättvis omställning.

([25]) Program för europeiskt territoriellt samarbete ingår inte i siffran. Under perioden 2021–2027 uppgår den totala investeringen, nationell finansiering medräknad, till 4 miljarder EUR.

([26]) Finansieringen från faciliteten för återhämtning och resiliens omfattar både bidrag och lån, i tillämpliga fall. EU-genomsnittet beräknas för sammanhållningspolitiska fonder exklusive program för europeiskt territoriellt samarbete. BNP-siffrorna baseras på uppgifter från Eurostat för 2022.

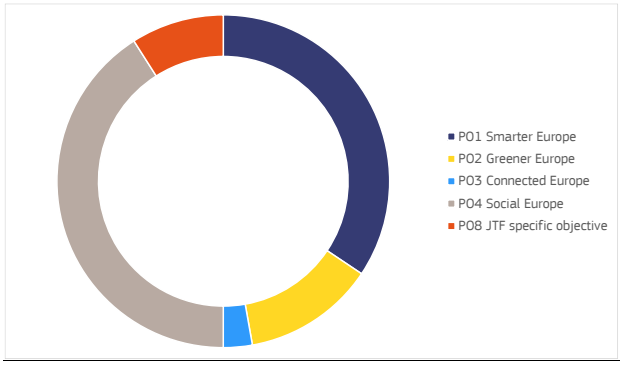
([27]) Under perioden 2014–2020 omfattade de sammanhållningspolitiska fonderna Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Anslag från React-EU är medräknade, men det är inte program för europeiskt territoriellt samarbete.

([28]) Under perioden 2014–2020 uppgick den totala investeringen, nationell finansiering medräknad, till 3,8 miljarder EUR.

([29]) Stoppdatum: den 14 maj 2024.

FN:s mål för hållbar utveckling i Sverige, särskilt mål 9 (”Hållbar industri, innovationer och infrastruktur”), mål 8 (”Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt”) och mål 1 (”Ingen fattigdom”).

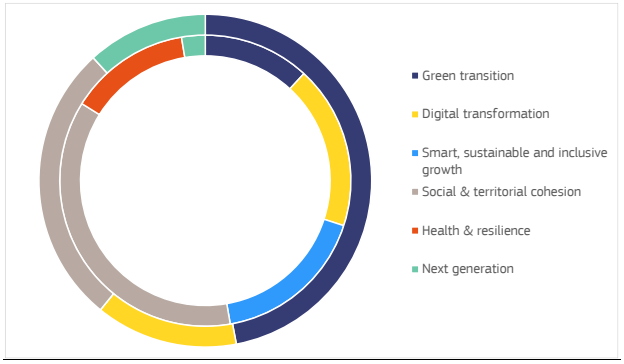
Diagram A4.1: **Fördelning av sammanhållningspolitiska medel mellan politiska mål i Sverige**

Källa: Europeiska kommissionen.

Genom kombinerade åtgärder har sammanhållningspolitiken och återhämtnings- och resiliensplanen en ömsesidigt förstärkande effekt i Sverige. Exempelvis stöder Eruf små och medelstora företag i deras tidiga utvecklingsstadier som har potential för tillväxt och för betydande bidrag till miljö- och klimatfördelar via ett finansieringsinstrument, medan återhämtnings- och resiliensplanen stöder klimatinvesteringar i den privata sektorn, inom ramen för de stödordningar som kallas Industriklivet och Klimatklivet. Dessa stödordningar omfattar projekt som utvecklar eller driftsätter ny teknik med obefintliga, låga eller negativa utsläpp av växthusgaser. Även när det gäller den gröna omställningen investerar FRO i åtgärder för att öka elnätets kapacitet på Gotland i syfte att stärka elnätet inför den gröna omställningen. Detta görs som komplement till reformen i återhämtnings- och resiliensplanen för att förkorta tillståndsförfarandet för byggande av elnät. Tillsammans bidrar sammanhållningspolitiken och återhämtnings- och resiliensplanen också till att modernisera arbetsmarknaden. Eruf och FRO stöder kompetensutveckling för smart specialisering, entreprenörskap och industriell omvandling, ESF+ bidrar till att integrera människor på arbetsmarknaden och i livslångt lärande, och Sveriges återhämtnings- och resiliensplan innehåller en lag om anställningsskydd som syftar till att främja livslångt lärande och öka möjligheterna till omställning. Sammanhållningspolitikens bidrag och återhämtnings- och resiliensplanens finansiering per politiskt mål illustreras i diagrammen A4.1 och A4.2.

Diagram A4.2: **Fördelning av medel från faciliteten för återhämtning och resiliens per pelare i Sverige**

(1) Varje åtgärd i återhämtnings- och resiliensplanen bidrar till att uppnå målen för två av de sex politiska pelarna i faciliteten för återhämtning och resiliens. Det främsta bidraget visas i den yttre cirkeln medan det sekundära bidraget visas i den inre cirkeln. Varje bidrag motsvarar 100 % av medlen från faciliteten för återhämtning och resiliens. Det totala bidraget till alla pelare som visas i detta diagram uppgår därför till 200 % av de medel från faciliteten för återhämtning och resiliens som tilldelats Sverige.
Källa: Europeiska kommissionen.

Instrumentet för tekniskt stöd hjälper Sverige att investera i sin offentliga förvaltning och skapa en bättre gynnsam miljö för EU-investeringar och nationella investeringar. Instrumentet för tekniskt stöd har finansierat projekt i Sverige för att utforma och genomföra tillväxtfrämjande reformer sedan 2018. Det stöd som gavs under 2023 omfattade åtgärder för att i) stärka landets system för kompetensstyrning på flera nivåer, ii) förbättra de relevanta statliga myndigheternas beräkningar av skattegap, iii) genomföra reformer för att bekämpa fenomenet ”den svarta ekonomin” och iv) främja omställningen till klimatneutralitet i norra Norrland. Instrumentet hjälper också Sverige att genomföra specifika reformer och investeringar som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen, t.ex. reformen av den offentliga arbetsförmedlingen.

Sverige erhöll även finansiering från flera andra EU-instrument, inbegripet de som förtecknas i tabell A4.1.

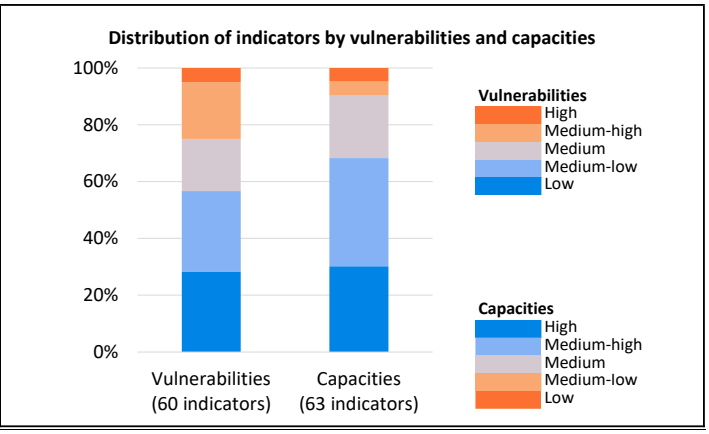
Tabell A4.1: **Stöd från EU-instrument i Sverige**

EU grants		
	Amount 2014-2020 (EUR million)	Amount 2021-2027 (EUR million)
Cohesion policy	2 109.1	1 725.0
RRF grants (1)	-	3 445.7
Public sector loan facility (grant component) (2)	-	11.8
Common agricultural policy (3)	8 400.0	4 521.0
EMFF/EMFAF (4)	120.2	115.9
Connecting Europe Facility (5)	411.1	365.7
Horizon 2020 / Horizon Europe (6)	2 319.6	1 079.2
LIFE programme (7)	101.2	204.7
EU guarantees		
	EU Guarantee (EUR million)	Volume of operations (EUR million)
European Fund for Strategic Investment 2015-2020 (8)	1 013.5	2 996.1
InvestEU 2021-2027 (9)	298.0	883.0

(1) Genomförandeperioden för återhämtnings- och resiliensplanen är 2021–2026.
(2) Programperioden för lånefaciliteten för den offentliga sektorn är 2021–2025 och beloppet återspeglar den nationella andel av dess bidragsdel som reserverats fram till slutet av perioden.
(3) Programperioderna för den gemensamma jordbrukspolitiken är 2014–2022 och 2023–2027.
(4) EHFF – Europeiska havs- och fiskerifonden, EHFVF – Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden.
(5) Uppgifter avseende Fonden för ett sammanlänkat Europa täcker transport och energi och har stoppdatum den 15 maj 2024.
(6) Uppgifterna om Horisont Europa (2021–2027) har stoppdatum den 13 maj 2024.
(7) Uppgifterna för 2021–2027 om Life-programmet har stoppdatum den 15 maj 2024.
(8) Beloppet för EU-garantin som undertecknades inom ramen för Efsis infrastruktur- och innovationstjänst härleddes på grundval av det undertecknade beloppet för verksamheten och den genomsnittliga interna multiplikatorn, enligt EIB:s rapportering (stoppdatum är den 31 december 2023).
(9) Beloppet för den EU-garanti och volym för verksamheter som undertecknats inom ramen för InvestEU omfattar både EU-komponenten och medlemsstatskomponenterna (stoppdatum är den 31 december 2023).
Källa: Europeiska kommissionen.

Tabell A5.1: **Resiliensindex över olika dimensioner för Sverige och EU-27**

Dimension		SE 2023 RDB	SE 2024 RDB	EU-27 2024 RDB
Overall resilience	Vulnerabilities			
	Capacities			
Social and economic	Vulnerabilities			
	Capacities			
Green	Vulnerabilities			
	Capacities			
Digital	Vulnerabilities			
	Capacities			
Geopolitical	Vulnerabilities			
	Capacities			

(1) I de syntetiska indexen aggregeras ländernas relativa resilienssituation för alla berörda indikatorer. För en indikator jämförs varje lands relativa situation under det senaste tillgängliga året med de insamlade värdena för den indikatorn för alla medlemsstater och alla år under referensperioden.
Källa: Resultattavlorna för resiliens – version från våren 2024, uppgifter fram till 2022.

I denna bilaga används kommissionens resultattavlor för resiliens ([30]) för att visa Sveriges relativa resiliens och sårbarheter ([31]) som kan vara relevanta för samhällets omvandling och en ekonomisk omvandling, för den digitala och den gröna omställningen samt för att hantera framtida kriser och geopolitiska utmaningar. ([32])

Enligt resiliensindikatorerna som ingår i resultattavlan för resiliens har Sverige överlag medelhög kapacitet och medellåg sårbarhet, under EU-genomsnittet som överlag kännetecknas av medelhög sårbarhet. Över 50 % av dess sårbarhetsindikatorer faller inom kategorin låg eller medellåg nivå, medan över 60 % av dess kapacitetsindikatorer faller inom kategorin hög eller medelhög nivå.

När det gäller den sociala och ekonomiska dimensionen ligger Sveriges resultat över EU-genomsnittet, med både medellåg sårbarhet och hög kapacitet. Bland dess sårbarheter finns bland EU:s lägsta antal förtida dödsfall på grund av partikulära luftföroreningar och det näst lägsta antalet ungdomar som varken arbetar eller studerar. Landets kapaciteter är starka på de flesta områden. Undantag, i kategorin medelhög nivå, är inkomststabiliseringskoefficienten, genomsnittligt Pisa-resultat och effekten av sociala transfereringar på fattigdomsminskning, som är svagare än i resultattavlan för resiliens 2023.

När det gäller den gröna dimensionen har Sverige medelhög kapacitet och medellåg sårbarhet. Undantag från dess generellt sett höga kapacitet är dess medellåga resultat när det gäller tåganvändningen i inlandet och skyddade Natura 2000-områden. Sverige har i genomsnitt medellåg sårbarhet, under EU-genomsnittet, med de lägsta utsläppen av växthusgaser per capita och bland det lägsta antalet dödsfall till följd av extrema klimathändelser i Europa. Landets vattenexploateringsindex och index för hårdgörning av mark är också bland de lägsta i EU. Dess konsumtionsavtryck per capita, råvaruförbrukning per capita och avfallsgenereringsindex ligger dock över EU-genomsnittet, vilket ger medelhög sårbarhet i dessa områden.

([30]) Https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report/resilience-dashboards_sv. Resiliens definieras som förmågan att inte bara att stå emot och hantera utmaningar, utan att också genomgå omställningar på ett hållbart, rättvist och demokratiskt sätt. *Strategisk framsynsrapport 2020: Strategisk framsyn – Med riktning mot ett mer resilient Europa* (COM(2020) 493 final).

([31]) En sårbarhet är något som kan förvärra de negativa konsekvenserna av kriser och omställningar, eller något som kan hindra uppnåendet av långsiktiga strategiska mål, medan en kapacitet är en grundförutsättning eller förmåga att hantera kriser och strukturella förändringar samt att styra omställningar.

([32]) Denna bilaga är kopplad till bilaga 1 om målen för hållbar utveckling, bilaga 6 om den gröna given, bilaga 8 om en rättvis omställning till klimatneutralitet, bilaga 9 om resursproduktivitet, resurseffektivitet och cirkularitet, bilaga 10 om den digitala omställningen och bilaga 14 om den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

När det gäller den digitala dimensionen ligger Sveriges resultat över EU-genomsnittet, med både medellåg sårbarhet och hög kapacitet. Landet utmärker sig för sin robusta kapacitet när det gäller bruttoförädlingsvärdet av enskilda personers medvetenhet om IKT och cybersäkerhet. Även om landets sårbarhet är bland de lägsta i EU, mätt i tillgången till molntjänster och tillgången till digitala offentliga tjänster, är det bland de mest sårbara när det gäller IKT-relaterade handelsbalansunderskott i tjänstesektorn.

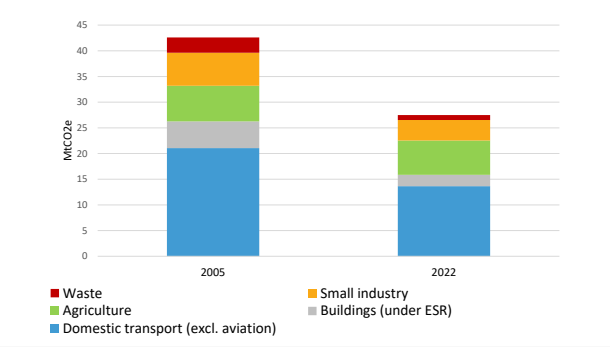
När det gäller den geopolitiska dimensionen har Sverige bibehållit samma medelhöga sårbarhet och medelhöga kapacitet som i resultattavlan för resiliens 2023. En av Sveriges geopolitiska sårbarheter är att landet har en av EU:s högsta koncentrationer av leverantörer av energibärare och basmetaller Medelhög sårbarhet finns också i Sveriges partnerkoncentration när det gäller export utanför EU samt import. När det gäller kapacitet har dock förbättringar skett jämfört med resultattavlan för resiliens 2023 i fråga om öppenhet i handeln med länder utanför EU men även inom EU, samt i fråga om andelen tredjelandsmedborgare i den totala sysselsättningen, som i båda fallen går från medelhög till hög.

Sverige har gjort framsteg i den gröna omställningen, och det krävs fler åtgärder för att specificera finansieringsramen för klimat- och energiomställningen, för den cirkulära ekonomin och för andra områden. I denna bilaga ges en översiktsbild av klimat-, energi- och miljöaspekterna av omställningen i Sverige ([33]).

Sveriges utkast till uppdaterad integrerad nationell energi- och klimatplan innehåller endast delvis information om de investeringar som krävs för att nå landets klimat- och energimål för 2030. Planen innehåller uppskattningar av nuvarande och framtida investeringar i elproduktion (oförändrade från 2019 års nationella energi- och klimatplan) och överföringsnät, men det saknas en mer heltäckande bedömning av de investeringar som krävs för att nå klimatmålen, inbegripet uppskattningar för industrin och transportsektorn. I planen beskrivs några av de viktigaste finansieringskällorna, men ingen konsoliderad översikt finns. Det är därför inte möjligt att identifiera potentiella finansieringsunderskott ([34]).

Med rådande politik och de åtgärder som vidtagits i Sverige är det osäkert huruvida Sveriges ansvarsfördelningsmål för 2030 fortfarande kommer att nås ([35]). År 2022 beräknas Sveriges utsläpp av växthusgaser från de sektorer som omfattas av systemet med ansvarsfördelning ligga 36,4 % under 2005 års nivåer. Landets politik beräknades minska utsläppen med 61,9 % jämfört med 2005 innan reduktionsplikten sänktes. Detta skulle ha lett till minskningar med 11,9 procentenheter utöver Sveriges ansvarsfördelningsmål om att uppnå en minskning med 50 % ([36]). Sverige skulle ha överträffat sitt ansvarsfördelningsmål, men det är oklart om landet kommer att nå målet efter ändringarna av reduktionsplikten. Sverige har förbundit sig till att uppnå klimatneutralitet senast 2045.

Diagram A6.1: **Växthusgasutsläpp från sektorer med ansvarsfördelning i miljoner ton koldioxidekvivalenter, 2005–2022**

Källa: Europeiska miljöbyrån

Det finns utrymme för att höja Sveriges mål för förnybar energi och energieffektivitet i landets slutliga uppdaterade integrerade nationella energi- och klimatplan ([37]). Sveriges mål för förnybar energi är för närvarande

([33]) Denna bilaga kompletteras av bilaga 7 om energiomställning och konkurrenskraft, bilaga 8 om en rättvis omställning till klimatneutralitet, bilaga 9 om resursproduktivitet, resurseffektivitet och cirkularitet samt relevanta ämnen i andra bilagor till denna landsrapport.

([34]) Se kommissionens bedömning av Sveriges utkast till integrerad nationell energi- och klimatplan från 2023.

([35]) Det nationella målet för minskning av växthusgasutsläppen fastställs i förordning (EU) 2023/857 (förordningen om ansvarsfördelning). Syftet är att anpassa åtgärderna inom de berörda sektorerna för att uppnå målet för hela ekonomin på EU-nivå om att minska utsläppen av växthusgaser med minst 55 % jämfört med 1990 års nivåer. Målet gäller även sektorer utanför EU:s nuvarande utsläppshandelssystem, särskilt byggnader (uppvärmning och kylning), vägtransport, jordbruk, avfall och små industrier (de så kallade sektorerna som omfattas av systemet med ansvarsfördelning).

([36]) Utsläppen 2022 som omfattas av systemet med ansvarsfördelning bygger på ungefärliga inventeringsuppgifter. De slutliga uppgifterna kommer att fastställas 2027 efter en omfattande översyn. Sveriges utkast till uppdaterad integrerad nationell energi- och klimatplan innehåller inga utsläppsprognoser för de sektorer som omfattas av systemet med ansvarsfördelning. Informationen om prognoser för utsläpp som omfattas av systemet med ansvarsfördelning ”med befintliga åtgärder” och ”med ytterligare åtgärder” bygger på de senaste uppgifter som skulle ha rapporterats senast den 15 mars 2023 enligt artikel 18 i förordning 2018/1999 (styrningsförordningen). Prognoserna tar inte hänsyn till effekterna av nya åtgärder, t.ex. ändrade krav på inblandning av biodrivmedel.

([37]) Det unionsmål som fastställs i det reviderade direktivet om förnybar energi är att 42,5 % av den slutliga energianvändningen (brutto) ska komma från förnybara energikällor senast 2030, med ambitionen att nå 45 %. I formeln i bilaga I till direktiv (EU) 2023/1791 fastställs Sveriges vägledande nationellt energieffektivitetsbidrag till 35,4 Mtoe för primärenergianvändning. Kommissionen meddelade ett korrigerat nationellt bidrag på 25,41 Mtoe i slutlig energianvändning för 2030 i enlighet med artikel 4.5 i energieffektivitetsdirektivet för att öka bidraget till unionens bindande energieffektivitetsmål. Se kommissionens rekommendation av den 18 december 2023 till Sverige.

fastställt till 65 % senast 2 030 i utkastet till uppdaterad integrerad nationell energi- och klimatplan, vilket är betydligt lägre än det bidrag på 76 % som krävs. Dess bidrag på energieffektivitetsområdet på 40,4 Mtoe i primärenergianvändning och 30,11 Mtoe i slutlig energianvändning för 2030 är också mindre ambitiösa än de som krävs enligt energieffektivitetsdirektivet**.**

Sverige är en föregångare i EU när det gäller hållbara transporter ([38]). Med 6,1 % 2023 hade Sverige den högsta andelen batterielfordon i sin personbilspark av alla EU-länder. Med 31 800 allmänt tillgängliga laddningsstationer i Sverige 2023 fanns det en laddningsstation per 15 elfordon (under EU-genomsnittet på 1:10). Vägtransporternas sammansättning är mycket lik EU-genomsnittet, där personbilarna står för 83 % av de tillryggalagda sträckorna, medan tåg, bussar och långfärdsbussar tillsammans står för 15 %. När det gäller godstransport är uppdelningen mellan olika transportsätt relativt sett mer balanserad, eftersom järnvägstransporterna står för 29 % och vägtransporterna för 71 % av godstransporterna. Av det svenska järnvägsnätet är 75 % elektrifierat.

Sverige står inför stora utmaningar när det gäller att öka kapaciteten för koldioxidupptag i markanvändningssektorn, eftersom koldioxidupptaget minskar. Sverige är en av de EU-medlemsstater som har det största nettoupptaget av koldioxid i sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF). För att nå LULUCF-målet för 2030 krävs ytterligare koldioxidupptag på 3 955 kt koldioxidekvivalenter ([39]). Enligt de senaste prognoserna förväntas Sveriges koldioxidupptag inte nå upp till målet ([40]).

Sverige har i stort sett genomfört sin nationella anpassningsstrategi från 2018 och kommer att införa en ny strategi i år. Klimatförändringarna kommer att få betydande konsekvenser för Sveriges naturliga och bebyggda miljö och leda till stora utmaningar för samhället. De förväntade konsekvenserna och utmaningarna omfattar jordskred och erosion, översvämningar och vattenbrist. Klimatförändringarna förväntas också få betydande konsekvenser för Sveriges skogar. Sverige har öronmärkt en budget för klimatanpassning som kan användas med kort varsel. Landet har också skapat en anpassningsfond för kommuner och ökat deras finansiering för att förebygga naturkatastrofer som jordskred och översvämningar. Trots ökade insatser för klimatanpassning står Sveriges skogsbrukssektor fortfarande inför stora utmaningar på grund av nya risker i samband med klimatförändringarna ([41]).

Det finns fortfarande utrymme för förbättringar när det gäller biologisk mångfald, naturskydd och återställande. I slutet av 2021 var 15 % av Sveriges landareal och 14,9 % av havsområdet skyddat ([42]). Enligt rapporten om bevarandestatusen för skyddade livsmiljöer och arter som omfattas av artikel 17 i habitatdirektivet uppnådde endast 22,6 % av livsmiljöerna och 47,5 % av arterna en god bevarandestatus under perioden 2013–2018 ([43]). Dessutom är bevarandestatusen ojämn mellan olika grupper: av de 33 biogeografiska bedömningarna av de 16 typer av skogsmiljöer som skyddas enligt EU:s naturvårdsdirektiv i Sverige har endast 6,06 % (två livsmiljötyper i fjällen) gynnsam bevarandestatus. Alla andra har otillfredsställande bevarandestatus ([44]). Indexet över odlingslandskapets fåglar ökade från 81,1 år 2011 till 84,7 år 2018. För fågelarter som är beroende av skogar minskar dock nivåerna i Sverige, särskilt för de arter som är kopplade till strukturellt komplexa skogar ([45]).

Intensivjordbruk har stor inverkan på ekosystem, biologisk mångfald, markhälsa och luftkvalitet. Mellan 2015 och 2023 fluktuerade jordbrukssektorns årliga ekonomiska

([38]) Om inget annat anges avser uppgifterna i detta avsnitt 2021. Se Europeiska kommissionen, 2023, *EU transport in figures*, transport.ec.europa.eu.

([39]) Nationella LULUCF-mål för medlemsstaterna i linje med förordning (EU) 2023/839.

([40]) Prognoser i Sveriges utkast till uppdaterad integrerad nationell energi- och klimatplan, 2023.

([41]) Se även kommissionens bedömning och rekommendation från 2023 om Sveriges framsteg när det gäller klimatanpassning.

([42]) En mindre andel än föregående år.

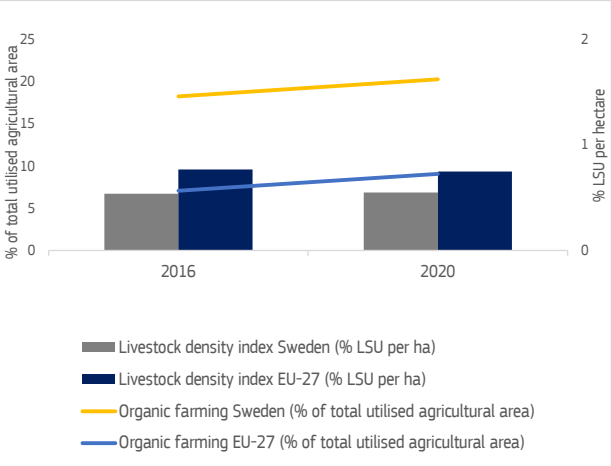
([43]) Jämfört med 15 % respektive 28 % i EU.

([44]) Rapport om tillståndet för naturen, EEA 2021.

([45]) Svensk Fågeltaxering, *Övervakning av fåglarnas populationsutveckling*, Årsrapporterna för 2018 och 2021.

produktion mellan 5,4 och 6,5 miljarder EUR ([46]) och uppgick 2023 till 5,9 miljarder EUR. Sverige är ett av EU:s ledande länder när det gäller omställning till ekologiskt jordbruk. Den andel av Sveriges utnyttjade jordbruksareal som används för ekologiskt jordbruk uppgick till 20,2 % år 2021. Detta är mer än dubbelt så mycket som EU-genomsnittet på 9,1 %([47]) och har stadigt minskat sedan 2019. Begränsad bearbetning, som ökar det organiska kolinnehållet i marken, täckte 23 % av Sveriges brukbara areal 2016. Enligt konsekvensbedömningen för lagen om marköövervakning ([48]) kan 5 % av den svenska marken anses ha dålig markhälsa ([49]). Markerosion påverkar 37 % av landets åkerareal, medan 6 % av torvmarken används för jordbruk. Sveriges nettoförändring av det organiska jordlagret i åkermark och gräsmark har ökat med tiden och uppgick till 2 676 kt 2021 ([50]).

Diagram A6.2: **Förändringar i djurtäthet och ekologiskt jordbruk**

Djurenhet/hektar UJA: detta mäter djurbeståndet (nötkreatur, får, getter, hästdjur, svin, fjäderfän och kaniner) omvandlat till djurenheter per hektar UJA.
Källa: Eurostat.

Jordbruket är fortfarande en betydande källa till föroreningar. De senaste siffrorna för bruttokvävebalansen på jordbruksmark i Sverige visar på ett kväveöverskott med en genomsnittlig kvävebalans på 26,1 kg kväve per hektar och år 2019. Vattenförekomsterna påverkas av bekämpningsmedelskontaminering och 2020 rapporterades att 100 % av övervakningsstationerna hade halter av bekämpningsmedel som överskrider de tröskelvärden som fastställs i ramdirektivet för vatten. Inga överskridanden rapporterades dock under 2021.

Matsvinnet ligger fortfarande under EU-genomsnittet, samtidigt som komposterings- och rötningsnivåerna skulle kunna förbättras. Under 2021 uppgick matsvinnet per person till 86 kg i Sverige (EU-genomsnitt: 131 kg). Matsvinnet berodde främst på hushållsvanor.

Sverige skulle gynnas av att investera mer i åtgärder för att skydda den biologiska mångfalden och ekosystemen, i den cirkulära ekonomin och i förebyggande och begränsning av föroreningar. Under perioden 2014–2020 uppgick miljöinvesteringsgapet till minst 6 miljarder EUR per år, vilket motsvarar 1,3 % av BNP (EU-genomsnitt: 0,8 %). Gapet beräknas öka under perioden 2021–2027 och uppgå till 7 miljarder EUR per år. Det finns fortfarande en möjlighet att öka finansieringen, särskilt för biologisk mångfald och ekosystem (ett gap på 4,4 miljarder EUR), förebyggande och begränsning av föroreningar (1,1 miljarder EUR) och för den cirkulära ekonomin och avfall (902 miljoner EUR).

([46]) Produktionsvärde till baspris (2015 = 100).

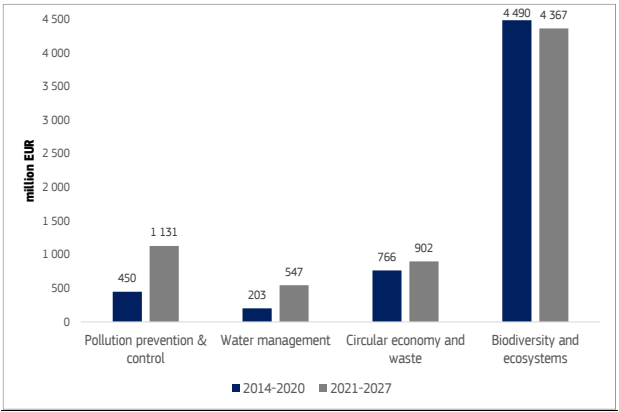
([47]) År 2020. Det finns ännu inga uppgifter för 2021.

([48]) SWD(2023) 417 final, 5.7.2023 (inte översatt till svenska) (konsekvensbedömning av Europaparlamentets och rådets direktiv om marköövervakning och markresiliens [lag om marköövervakning]), se sidorna 10, 189–190 samt 835–845.

([49]) Alla markförstöringsprocesser kunde dock inte kvantifieras för all markanvändning. Denna siffra anger endast en storleksordning.

([50]) FAOSTAT.

Diagram A6.3: **Miljöinvesteringsgap, årligt genomsnitt**

Siffrorna beräknas av Europeiska kommissionen på grundval av de senaste interna rapporterna, Eurostat, EIB och nationella uppgiftskällor.
Källa: Europeiska kommissionen.

Tabell A6.1: **Indikatorer på framsteg med den europeiska gröna given ur ett makroekonomiskt perspektiv**

							Target	Distance	
		2005	2019	2020	2021	2022	2030	WEM	WAM
Progress to climate and energy policy targets									
Greenhouse gas emission reductions in effort sharing sectors [1]	Mt CO_{2eq} %, pp	43 228.5	-28%	-32%	-33%	-36%	-50%	12	12
Net greenhouse gas removals from LULUCF [2]	Kt CO2eq	-50 683	-40 513	-43 043	-43 591	-41 218	-47 321	n/a	n/a
Share of energy from renewable sources (1) [3]	%	40%	56%	60%	63%	66%	76%	-	-
Energy efficiency: primary energy consumption [3]	Mtoe	49.0	45.8	41.3	43.3	42.5	35.4		
Energy efficiency: final energy consumption [3]	Mtoe	33.2	31.5	30.5	31.7	31.0	25.4		
							EU-27		Projected
		2018	2019	2020	2021	2022	2021	2022	2030
Green transition: mobility									
Greenhouse gas emissions: road transport	Mt CO2e	-	-	-	15.2	13.6	769.0	786.6	6.1
Share of zero-emission vehicles in new registrations [4]	%	2	4.3	9.6	19.1	32.8	9	12.1	n/a
Number of publicly accessible AC/DC charging points		-	-	14450	18407	24352	299178	446956	n/a
Share of electrified railways	%	75.3%	75.1%	75.0%	75.0%	-	56.1%	-	n/a
Green transition: buildings									
Greenhouse gas emissions: buildings	Mt CO2e	-	-	-	2.4	2.2	537.0	486.7	1.0
Final energy consumption in buildings	2015=100	-	-	-	-	-	104.0%	97.2%	
Climate adaptation									
Climate protection gap [5]	score 1-4	-	-	0.0	0.8	1.0	1.5	1.5	n/a
		2018	2019	2020	2021	2022	2020	2021	2022
State of the environment									
Water | Water exploitation index (WEI+) (1) [6]	% of renewable freshwater	1.0	0.2	-	-	-	3.6	-	-
Circular economy | Material footprint [7]	tonnes per person	25.1	24.7	23.7	26.3	26.9	14.2	14.8	14.9
Pollution | Years of life lost due to air pollution by PM2.5 [8]	per 100.000 inhabitants	85	51	32	57	-	545	584	-
Biodiversity | Habitats in good conservation status [9]	%	22.6					14.7		
Common farmland bird index [10]	2000=100	77	81	85	-	-	78	-	-
Green transition: agri-food sector									
Organic farming	% of total utilised agricultural area	20.29	20.43	20.31	20.2	-	9.1	-	-
Nitrates in groundwater	mg NO_3/litre	0.35	0.22	0.24	-	-	20.42	-	-
Food waste per capita	Kg per capita			89	86	-	130	131	-
Share of soil in poor health [11]	%					5			41
Soil organic matter in agricultural land [12]	Mt per ha	288	-	-	-	-	7 904	-	-

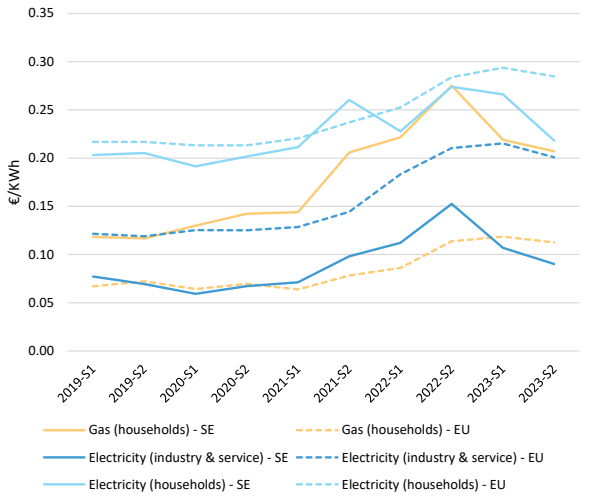
Källor: (1) Medlemsstaternas utsläppsdata för 2019 och 2020 uttrycks i global uppvärmningspotential (GWP) enligt den fjärde bedömningsrapporten från den mellanstatliga panelen för klimatförändringar (IPCC). Medlemsstaternas utsläpp under basåret 2005 enligt förordning (EU) 2018/842, utsläppsdata för 2021 och 2022 samt prognoser för 2030 uttrycks i GWP-värden enligt IPCC:s femte utvärderingsrapport (AR5). Uppgifterna för 2021 baseras på de slutliga inventeringsrapporterna, uppgifterna för 2022 baseras på ungefärliga inventeringsrapporter och Europeiska miljöbyråns beräkning av utsläpp enligt ansvarsfördelningsförordningen. Uppgifterna för 2021 och 2022 kommer att fastställas slutgiltigt efter en omfattande översyn 2027. Målet för 2030 anges som en procentuell förändring från utsläppen under basåret 2005. Avstånd till målet är skillnaden mellan målet för 2030 och de beräknade utsläppen enligt ansvarsfördelningsförordningen med befintliga åtgärder respektive med ytterligare åtgärder som procentuell förändring från utsläppen under basåret 2005. De åtgärder som ingår i utsläppsprognoserna för 2030 återspeglar det aktuella läget enligt vad som rapporterats i medlemsstaternas utkast till uppdaterade integrerade nationella energi- och klimatplaner eller, om sådana saknas, som rapporterats senast den 15 mars 2023 enligt förordning (EG) 2018/1999. (2) Nettoupptag uttrycks i negativa siffror, nettoutsläpp i positiva siffror. Rapporterade data kommer från 2024 års växthusgasinventering. 2030 års värde av nettoupptag av växthusgaser enligt förordning (EU) 2023/839 – bilaga IIa. (3) De nationella målen för förnybar energi och energieffektivitet för 2030 är vägledande nationella energieffektivitetsbidrag i linje med förordning (EU) 2018/1999 (styrningsförordningen), unionsmålet för 2030 om förnybar energi som fastställs i direktiv EU/2018/2001, ändrat genom direktiv EU/2023/2413 (det reviderade direktivet om förnybar energi) – 42,5 % av den slutliga energianvändningen (brutto) med ambitionen att nå 45 % – och formeln i bilaga I till direktiv EU/2023/1791 (energieffektivitetsdirektivet). (4) Personbilar med eldrift och bränslecellsfordon. (5) Klimatskyddsklyftan avser andelen oförsäkrade ekonomiska förluster som orsakats av klimatrelaterade katastrofer. Denna indikator bygger på en modellering av den nuvarande risken för översvämningar, skogsbränder och stormar, och den nuvarande täckningsgraden för försäkringar. Skala: 0 (ingen klimatskyddsklyfta) -4 (en mycket stor klyfta) (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten, 2022). (6) Total vattenförbrukning i förnybara sötvattensresurser som är tillgängliga för ett territorium och en period. (7) Materialutvinning för konsumtion och investeringar. (8) Potentiellt förlorade levnadsår till följd av förtida dödsfall på grund av exponering för partiklar med en diameter på mindre än 2,5 mikrometer. (9) Andel av livsmiljöer med god bevarandestatus enligt de uppgifter som lämnats enligt artikel 17 i habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG) för perioden 2013–2018. (10) Index över flera arter som mäter förändringar i populationsabundans hos fågelarter på jordbruksmark. (11) Källa: bilaga 12 till kommissionens förslag till lag om markövervakning, SWD (2023) 417 final. (12) Uppskattningar av organiskt kol i åkermark.

I denna bilaga ([51]) beskrivs Sveriges framsteg och utmaningar när det gäller att påskynda omställningen till nollenergi och samtidigt stärka EU:s konkurrenskraft inom sektorn för ren energi ([52]). I bilagan behandlas åtgärder och mål som läggs fram i utkastet till uppdaterad integrerad nationell energi- och klimatplan för 2030 ([53]).

Sverige ligger fortfarande på en hög nivå när det gäller energitrygghet och gör fortsatta framsteg när det gäller installerad kapacitet för förnybar energi, och landet har bland annat den största andelen förnybar energi inom uppvärmning och kylning i EU. Frågor som kräver ytterligare uppmärksamhet är investeringar i nätinfrastruktur och nätkapacitet, utnyttjande av den fulla potentialen hos energieffektivitet och ökad marknadskontroll av produkter med ekodesign och energimärkning.

I linje med den övergripande trenden i EU minskade de genomsnittliga elpriserna för hushållen med 20 % mellan andra halvåret 2022 och andra halvåret 2023 och var fortfarande 9 % högre än före krisen ([54]). De genomsnittliga priserna för industrikonsumenter sjönk betydligt, med 41 %, mellan 2022 och 2023 och nådde nivåerna före krisen. Sverige har fortfarande bland EU:s lägsta elpriser till industrin. Sverige har de högsta slutkundspriserna för gas i EU för både hushåll och industrikonsumenter, men effekten är begränsad eftersom gas endast spelar en mindre roll i den svenska energimixen.

Diagram A7.1: **Slutkundspriser på energi för Sveriges hushåll och industri**

(1) För industrin är förbrukningsintervallen I3 för gas och IC för el, vilket avser medelstora konsumenter och ger en inblick i överkomliga priser.
(2) För hushåll är förbrukningsintervallen D2 för gas och DC för el.
(3) Industripriserna visas utan moms och övriga avdragsgilla skatter, avgifter och arvoden eftersom icke-hushållskonsumenter vanligtvis kan dra av moms och vissa andra skatter.
Källa: Eurostat.

I relativa termer har elpriserna för icke-hushållskonsumenter ökat betydligt jämfört med Förenta staterna och Japan fram till andra halvåret 2022. De har dock sedan dess sjunkit kraftigt och har nästan nått de nivåer som noterades i Förenta staterna och Japan under andra halvåret 2023. Denna förändring tyder på en potentiell återhämtning i den internationella konkurrenskraften för energiintensiva industrier i Sverige.

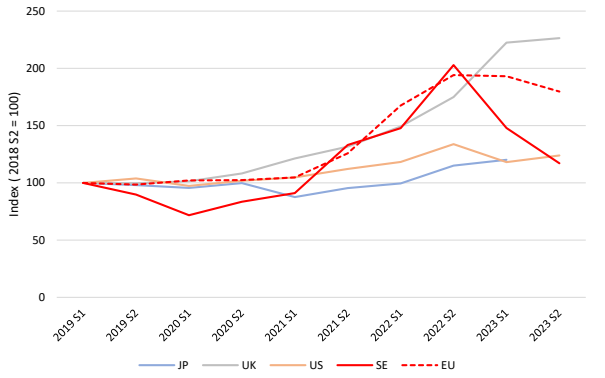
([51]) Denna bilaga kompletteras av bilaga 6 eftersom den europeiska gröna given inriktas på omställningen till ren energi, och av bilaga 8 om åtgärder för att skydda de mest utsatta grupperna som kompletterar de pågående insatserna inom ramen för den europeiska gröna given, REPowerEU och industriplanen för den europeiska gröna given.

([52]) I linje med industriplanen för den gröna given och rättsakten om nettonollindustri.

([53]) Sverige lämnade in sitt utkast till uppdaterad integrerad nationell energi- och klimatplan i juli 2023. Kommissionen utfärdade en bedömning och landsspecifika rekommendationer den 18 december 2023, *Commission Recommendation, Assessment (SWD) and Factsheet of the draft updated National Energy and Climate Plan of Sweden – Europeiska kommissionen (europa.eu)*.

([54]) Baserat på hushållens genomsnittliga elpriser 2019–2020.

Diagram A7.2: **Prisutvecklingen på el för icke-hushållskonsumenter (EU och utländska partner)**

(1) För uppgifter från Eurostat (EU och Sverige) är förbrukningsintervallet ID för stora konsumenter med en årsförbrukning på mellan 2 000 MWh och 20 000 MWh, t.ex. inom elintensiva tillverkningssektorer, och ger en inblick i den internationella konkurrenskraften.
(2) JP = Japan.
Källa: Eurostat, IEA.

Inga insatser för prissättningen på el i Sverige. Den svenska regeringen har dock öronmärkt och anslagit 6,8 miljarder EUR (1,3 % av BNP ([55])) till att skydda hushåll och företag mot energikrisen (mellan september 2021 och januari 2023). Elstödet till hushåll fördelades via allmännyttiga tjänster oavsett om de levde i fattigdom eller inte. De kommunala tjänsterna har gett ekonomiskt stöd till hushåll som har svårt att försörja sig och har begränsat tillträde till arbetsmarknaden och begränsad arbetsförmåga ([56]).

När det gäller konsumentmakt på el- och gasmarknaderna har Sverige slutfört ett fullständigt införande av smarta mätare, men har ingen nationell ram för energigemenskaper som fullt ut återspeglar eldirektivet 2019/944 ([57]). I Sverige kan elkonsumenter teckna rörliga avtal eller avtal med dynamiska priser, och leverantörerna är skyldiga att erbjuda sådana avtal om de har fler än 200 000 kunder ([58]). År 2022 hade omkring 26 % av hushållskunderna fastprisavtal och 52 % hade rörliga avtal ([59]). Bytesgraden för el var omkring 10 % och bytestiden för både el och gas var 10 dagar.

Sverige har en hög nivå när det gäller energitrygghet, till stor del tack vare landets låga beroende av fossila bränslen. År 2022 stod naturgas för endast 1 % av den tillgängliga bruttoenergin och 0,1 % av bruttoelproduktionen ([60]). Denna låga förbrukning i kombination med en diversifierad portfölj av tillförlitliga leverantörer (Danmark, Finland, Nederländerna och Norge) bidrar till att trygga gasförsörjningen i Sverige. Efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina utfärdade Sverige en tidig varning enligt förordningen om tryggad gasförsörjning av den 21 juni 2022. Sverige lyckades minska sin efterfrågan på gas med 32 % mellan augusti 2022 och december 2023 (jämfört med genomsnittet för de föregående fem åren). Årsförbrukningen uppgick till 0,7 miljarder kubikmeter 2022 (1,2 miljarder kubikmeter 2021). Sverige har en mindre lagringsanläggning (Skallen, 9 miljoner kubikmeter), som motsvarade omkring 1 % av landets årliga gasförbrukning 2022, vilken används vid hög efterfrågan. Sverige fullgjorde sina skyldigheter i fråga om gaslagring förra vintern, med 95,3 % 1 november 2023, och avslutade vintersäsongen med ett påfyllt lager på 70,95 % 1 april 2024.

Enligt Entso-E:s analys registrerades inga tillräcklighetsproblem för en trygg elförsörjning under första halvåret 2023 ([61]). På samma sätt upplevdes inga tillräcklighetsproblem under vintern 2023–2024 på grund av mer välfyllda vattenreservoarer och större tillgång till kärnreaktorer än väntat. Fyllnadsnivån i svenska reservoarer var 80 % i

([55]) Bruegel, 2023, *National fiscal policy responses to the energy crisis*, https://www.bruegel.org/dataset/national-policies-shield-consumers-rising-energy-prices. Denna andel av BNP är bland de lägsta som någon medlemsstat använt för insatser avseende slutkundspriser.

([56]) Källa: Sveriges uppdaterade integrerade nationella energi- och klimatplan.

([57]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el.

([58]) Acer, *Energy Retail and Consumer Protection 2023 Market Monitoring Report* (europa.eu),.

([59]) Det finns inga uppgifter om de återstående typerna av kontrakt, som sannolikt hade en blandad karaktär, ingick i paketerbjudanden osv. Det finns inga procentandelar för avtal på gasmarknaden i Acer, *Energy Retail and Consumer Protection 2023 Market Monitoring Report* (europa.eu).

([60]) Uppgifter från Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_bal_s__custom_9376397/default/table?lang=en.

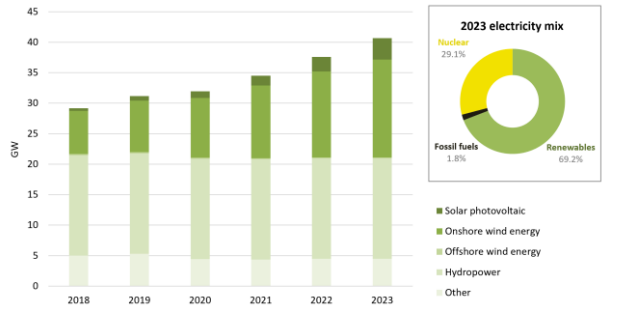
([61]) Europeisk bedömning av resurstillräcklighet 2023 | Entso-E – ERAA 2023 (entsoe.eu).

slutet av oktober 2023, tack vare låg vattenkraftsproduktion under juni-augusti 2023 och en regnig sommar. För att ytterligare stödja en trygg elförsörjning siktar Sverige på att uppnå en 100 % fossilfri energimix senast 2040 (bland annat genom att förbättra villkoren för utbyggnad av kärnkraft).

Sverige har den högsta andelen förnybar energi i EU (66 % av landets slutliga energianvändning (brutto) 2022). Den främsta förnybara energikällan är fortfarande fasta biobränslen (59 %) följt av vattenkraft (26 %) och vind- och solenergi (15 %) ([62]). År 2023 var den totala installerade kapaciteten för förnybar energi 40,6 GW (en ökning med 8 % jämfört med 2022 ([63]). Vattenkraften låg stadigt kvar på 16,4 GW, medan vindkraften ökade med 14 % per år till 16,3 GW 2023 (16,1 GW från landbaserad vindkraft). Solkraftsproduktionen ökade kraftigt med 46 % jämfört med 2022 till 3,5 GW 2023, medan bioenergin förblev stabil och stod för 4,5 GW.

Förnybara energikällor stod för 83 % av elproduktionen 2022 ([64]), varav de viktigaste källorna var vattenkraft (42 %) och vindkraft (17 %). Biomassa är fortfarande en viktig källa till el (9 %). Solenergin ökar, men andelen är fortfarande låg (1 %). Kärnenergi utgör 31 % av elmixen.

Diagram A7.3: **Sveriges installerade kapacitet för förnybar energi (vänster) och elproduktionsmix (höger)**

(1) ”Övrigt” inbegriper fasta biobränslen, förnybart kommunalt avfall och biogas
Källa: Irena, Ember.

([62]) Statistik per land från IEA för 2022.

([63]) Rapport från Irena för 2024.

([64]) SHARES-verktyget, Eurostat.

När det gäller påskyndandet av utbyggnaden av förnybar energi har Sverige för avsikt att utveckla 13 GW vindkapacitet och cirka 5 GW solenergikapacitet mellan 2021 och 2030 ([65]). I strategin för hållbar utbyggnad av vindkraft, som utarbetades gemensamt av Energimyndigheten och Naturvårdsverket 2021, beskrivs nationella behov av utbyggnad av vindkraft på regional nivå och fungerar som planeringsverktyg. Sverige är medlem i Energisamarbete för Nordsjön (NSEC) ([66]), som är inriktat på att främja källor som exempelvis havsbaserad vindkraft och förnybar vätgas inom ramen för regionalt samarbete. Sverige planerar att vidta ytterligare åtgärder för att effektivisera de administrativa förfarandena för utnyttjande av solenergi. Energimyndigheten har inrättat en särskild kontaktpunkt för tillstånds-, dispens- och anmälningsförfaranden kopplat till förnybar energi ([67]). Sverige har infört skatteincitament för att uppmuntra installation av solcellssystem. Webbinitiativet ”Solelportalen.se” har funnits sedan 2018.

I transportsektorn uppgick andelen förnybar energi till 29 % 2022 och förväntades öka till 78 % 2030 innan politiken nyligen ändrades. Sverige har infört en skyldighet för bensinstationer med en försäljning på över 1 500 m3 bensin eller diesel att erbjuda minst en typ av förnybart drivmedel. År 2018 införde Sverige också en stödordning för ett ekobonussystem i syfte att flytta godstransporterna från väg till sjöfart. Stödordningen har utvidgats till att omfatta järnvägstransporter senast 2024. En rad stödåtgärder för användning av elektromobilitet har också införts. Dessa gäller elfordon, laddningsinfrastruktur, tankstationer för vätgas (för både lätta och tunga fordon) och laddningspunkter för tunga fordon. Den 1 januari 2024 lättade Sverige på skyldigheten att blanda in biodrivmedel och sänkte skatterna på fossila bränslen, vilket gör det osäkert huruvida

([65]) Sveriges uppdaterade utkast till integrerad nationell energi- och klimatplan.

([66]) Länderna i NSEC är Belgien, Danmark, Frankrike, Irland, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Sverige och Tyskland. NSEC stöder och underlättar utbyggnaden av det havsbaserade nätet och regionens stora potential för förnybar energi.

([67]) https://www.energimyndigheten.se/fornybart/tillstand.

andelen förnybar energi kommer att öka så mycket som tidigare beräknats.

År 2022 stod förnybar energi för 69,4 % av den totala energianvändningen inom uppvärmning och kylning – den högsta andelen i EU. Nästan allt detta kom från fasta biobränslen (81 %) och värmepumpar (14 %). Sverige förväntar sig att bioenergin kommer att förbli dominerande för uppvärmning och kylning under de kommande åren, men att dess bidrag kommer att minska med över 3 TWh mellan 2021 och 2025 och ytterligare minska med över 0,5 TWh till 112 TWh 2030 ([68]).

Sverige fortsätter att vara en nettoexportör av el tack vare landets betydande installerade kapacitet när det gäller landbaserad vindkraft och vattenreservoarer. Sverige har inga specifika mål för havsbaserad vindkraft, men undersöker områden för havsbaserad förnybar energiproduktion. Sverige är sammanlänkat med Danmark, Finland, Litauen, Norge, Polen och Tyskland. Sverige håller på att utveckla projekt av gemensamt intresse för tredje och fjärde ledningar för eldistribution till och från Finland (”Aurora Line” och ”Aurora Line 2”). De två 400 kV-ledningarna till Finland kommer att öka kapaciteten med 1 600 MW fram till 2025 respektive 2032.

Sverige behöver investeringar i nya överföringsnät och stora delar av det befintliga överföringsnätet behöver förnyas. I sin nätutvecklingsplan 2022–2031 har Svenska Kraftnät identifierat ett behov av att bygga omkring 800 km nya överföringsledningar och 25 nya understationer samt av att förnya 1 700 km ledningar och 45 understationer. Två av de största nätutvecklingsprojekten är Västkustprogrammet (för att eliminera flaskhalsar på västkusten) och NordSyd-programmet (med omkring 50 olika projekt för att öka kapaciteten mellan elområdena SE2 och SE3 fram till 2040).

Energieffektivitetsvinsterna har avtagit, men det finns fortfarande en viss outnyttjad energieffektivitetspotential. År 2022 hade Sverige en primärenergianvändning på 42,5 Mtoe (en minskning med 1,8 % jämfört med 2021 och med 10,4 % jämfört med 2012). Landets slutliga energianvändning uppgick till 31,0 Mtoe (en minskning med 2,1 % jämfört med 2021 och med 4,9 % jämfört med 2012). Det senaste året kom de bästa resultaten från bostadssektorn, vars slutliga energianvändning minskade med 10,3 %. De sämsta resultaten kom från industrisektorn, vars slutliga energianvändning ökade med 0,7 %.

Sverige förväntas upprätthålla bostadssektorns positiva bidrag till landets mål att minska energiförbrukningen i byggnader fram till 2030. Den slutliga energianvändningen i bostäder ([69]) har följt en långvarig nedåtgående trend (–8 % mellan 2020 och 2022) i linje med de nationella målen i den långsiktiga renoveringsstrategin. Sverige har, i enlighet med denna strategi, vidtagit en omfattande uppsättning energieffektivitetsåtgärder i byggnadsekosystemet som kompletterar de traditionella övergripande energi- och koldioxidskatterna.

Nästan hälften av finansieringssystemen för energieffektivitet är bidragsbaserade, men vissa andra program bygger på skattelättnader. Trots att det finns finansieringsinstrument för energieffektivitet (t.ex. ”Gröna obligationer” ([70])) bör deras ökade användning diversifieras bort från en främst bidragsbaserad miljö. Dessutom måste energieffektivitetsperspektivet inom industrin och näringslivet förbättras, eftersom bostadshus för närvarande får mest stöd.

Sverige bedriver en mindre marknadskontroll av produkter som omfattas av ekodesign och energimärkning. Detta ger upphov till farhågor när det gäller lika villkor för ekonomiska aktörer samt osäkerhet när det gäller de berörda produkternas överensstämmelse (och därmed eventuella förlorade energi- och koldioxidbesparingar).

([68]) Utkast till uppdaterad integrerad nationell energi- och klimatplan.

([69]) Slutlig energianvändning i hushållen från Eurostat (datatabeller från december 2023) och klimatkorrigerade av det gemensamma forskningscentrumet med 2005–2022 som referensperiod (klimatkorrigerad FEC = FEC/(graddagar för uppvärmning/graddagar för uppvärmning under referensperioden).

([70]) ramverk-for-svenska-statliga-grona-obligationer.pdf (riksgalden.se).

Sverige har två projekt av gemensamt intresse för sammanlänkningar för vätgas: det första tillsammans med Finland (”Nordic-Baltic Hydrogen Corridor”) och det andra tillsammans med Finland och Tyskland (”Baltic Sea Hydrogen Collector”). Det finns ännu ingen officiell statistik över vätgasproduktion eller elektrolyskapacitet i Sverige.

Sverige är fortsatt starkt beroende av länder utanför EU för ren energiteknik (särskilt för solceller och vindkraftskomponenter). Sverige har en stark ställning inom batteritillverkning och den första gigafabriken för cirkulär batteritillverkning finns i Skellefteå. Andra tillverkningsanläggningar för batterier och batterikomponenter är på gång, bland annat för anoder, katoder och separatorer. En utbyggnad av fabriken i norra Sverige förväntas öka batteriproduktionskapaciteten till upp till 60 GWh per år. Denna utbyggnad har fått stöd genom InvestEU-programmet. Solcellsprojekt har också fått EU-medel och Sveriges kapacitet för tillverkning av moduler och celler förväntas öka under de kommande åren. Sverige är redan ledande i EU inom gruvdrift och kommer att spela en viktig roll när det gäller att stödja EU:s försörjning av kritiska råvaror för tillverkningen av ren teknik, t.ex. batterier (se bilaga 12).

Sverige är framstående på många områden när det gäller koldioxidsnål teknik (t.ex. effektiva biobränslen för omställningen till koldioxidsnål energi, skogsbruk och bioenergi, forskning och demonstration på transportområdet, elektrifiering samt batterier och smarta nät). Sverige har reserver av sällsynta jordartsmetaller och håller på att utarbeta förslag till investeringar i gruvdrift (bilaga 12). Inhemsk utvinning, raffinering och tillverkning av permanentmagneter av sällsynta jordartsmetaller är viktiga tillgångar i vindkraftsindustrins värdekedja. Nya grafitbearbetningsanläggningar håller också på att utvecklas. Sverige bedriver pilotverksamhet med fossilfri stålproduktion och planerar att bygga en anläggning för grönt stål som tillverkas med vätgas. Sverige ligger i framkant när det gäller teknik och forskning för att den energiintensiva industrin ska bli energi- och resurseffektivare och i slutändan bli koldioxidfri.

Tabell A7.1: **Centrala energiindikatorer**

		Sweden				EU			
		2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
ENERGY DEPENDNCE	**Import Dependency [%]**	**30.0%**	**32.0%**	**21.2%**	**26.8%**	**60.5%**	**57.5%**	**55.5%**	**62.5%**
	of Solid fossil fuels	103.2%	98.8%	94.2%	104.7%	43.3%	35.8%	37.3%	45.8%
	of Oil and petroleum products	106.8%	118.1%	72.4%	104.4%	96.7%	96.8%	91.7%	97.7%
	of Natural Gas	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	89.7%	83.6%	83.6%	97.6%
	Dependency from Russian Fossil Fuels [%]								
	of Natural Gas	0.0%	12.7%	9.8%	7.6%	39.7%	41.3%	41.1%	21.0%
	of Crude Oil	29.9%	10.8%	12.1%	4.1%	28.8%	26.7%	26.4%	19.5%
	of Hard Coal	17.7%	23.8%	30.8%	4.8%	43.5%	49.1%	47.4%	21.5%

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
DIVERSIFICATION OF GAS SUPPLIES	**Gas Consumption (in bcm)**	**0.9**	**1.1**	**1.2**	**1.1**	**1.1**	**1.2**	**0.9**
	Gas Consumption year-on-year change [%]	-4.5%	23.9%	7.2%	-6.6%	-2.8%	5.6%	-26.5%
	Gas Imports - by type (in bcm)	**0.9**	**1.1**	**1.1**	**1.1**	**1.4**	**1.2**	**0.8**
	Gas imports - pipeline	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.6
	Gas imports - LNG	0.0	0.3	0.3	0.3	0.7	0.4	0.2
	Gas Imports - by main source supplier (in bcm) (1)							
	Norway	-	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1
	Denmark	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.6
	Russia	-	-	-	-	0.2	0.1	0.1

		2019	2020	2021	2022	2023
	LNG Terminals - storage capacity m3 LNG					
	Number of LNG Terminals	0	0	0	0	0
	LNG Storage capacity (m3 LNG)	0	0	0	0	0
	Underground Storage					
	Number of storage facilities	1	1	1	1	1
	Technical Capacity (bcm)	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01

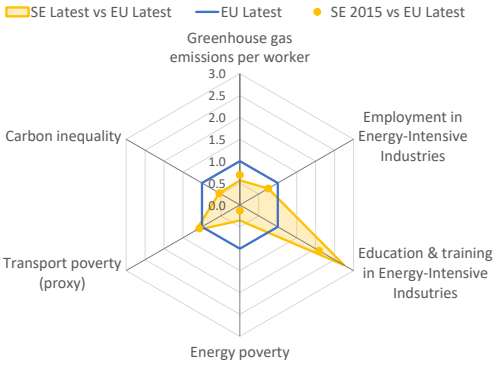
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ELECTRICITY/ENERGY	**Gross Electricity Production (GWh) (2)**	**156 010**	**164 250**	**163 400**	**168 439**	**163 833**	**171 798**	**173 159**	-
	Combustible Fuels	15 150	15 547	15 571	16 390	13 618	16 137	16 015	-
	Nuclear	63 101	65 696	68 549	66 130	49 198	52 965	51 944	-
	Hydro	62 137	65 168	62 250	65 393	72 440	73 926	69 967	-
	Wind	15 479	17 609	16 623	19 847	27 526	27 244	33 253	-
	Solar	143	230	407	679	1 051	1 526	1 980	
	Geothermal	0	0	0	0	0	0	0	-
	Other Sources	0	0	0	0	0	0	0	-
	Gross Electricity Production [%]								
	Combustible Fuels	9.7%	9.5%	9.5%	9.7%	8.3%	9.4%	9.2%	-
	Nuclear	40.4%	40.0%	42.0%	39.3%	30.0%	30.8%	30.0%	-
	Hydro	39.8%	39.7%	38.1%	38.8%	44.2%	43.0%	40.4%	-
	Wind	9.9%	10.7%	10.2%	11.8%	16.8%	15.9%	19.2%	-
	Solar	0.1%	0.1%	0.2%	0.4%	0.6%	0.9%	1.1%	-
	Geothermal	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-
	Other Sources	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-
	Net Imports of Electricity (GWh)	**- 11 735**	**- 18 992**	**- 17 223**	**- 26 161**	**- 24 997**	**- 25 568**	**- 33 219**	-
	As a % of electricity available for final consumption	-9.0%	-14.6%	-13.2%	-20.5%	-19.8%	-19.5%	-26.4%	-
	Electricity Interconnection [%]		**25.6%**	**26.0%**	**25.2%**	**24.2%**	**16.3%**	**14.4%**	**12.8%**
	Share of renewable energy consumption - by sector [%]								-
	Electricity	64.9%	65.9%	66.2%	71.2%	74.5%	75.8%	83.3%	-
	Heating/cooling	63.4%	63.6%	63.3%	64.4%	66.4%	68.8%	69.4%	-
	Transport	26.6%	26.8%	29.7%	30.3%	31.9%	28.6%	29.2%	-
	Overall	52.6%	53.4%	53.9%	55.8%	60.1%	62.7%	66.0%	-

		2019	2020	2021	2022	2023
CLEAN ENERGY	**VC investments in climate tech start-ups and scale-ups (EUR Mln)**	**977.32**	**543.99**	**3 417.12**	**1 991.05**	**3 034.80**
	as a % of total VC investment (3) in Sweden start-ups and scale-ups	28.0%	15.7%	39.4%	29.9%	71.8%
	Research & Innovation spending in Energy Union R&i priorites					
	Public R&I (EUR mln)	154.6	206.6	245.7	-	-
	Public R&I (% GDP)	0.032%	0.043%	0.046%	-	-
	Private R&I (EUR mln)	774.3	792.5	-	-	-
	Private R&I (% GDP)	0.162%	0.165%	-	-	-

(1) Rangordningen av de viktigaste leverantörerna baseras på de senaste tillgängliga siffrorna (för 2022).
(2) Riskkapitalinvesteringar inkluderar riskkapitalavtal (alla steg), små sammanslagningar och förvärv och avtal om tillväxt av privat kapital (för företag som tidigare har varit del av ett riskkapitalbolags portfölj eller som har fått finansiering av affärsänglar eller såddfinansiering).
Källa: Eurostat, Gas Infrastructure Europe, JRC-rapport baserad på PitchBook-data (03/2024), JRC SETIS (2024).

I denna bilaga övervakas Sveriges framsteg med att säkerställa en rättvis omställning till klimatneutralitet och miljömässig hållbarhet, särskilt för arbetstagare och hushåll i utsatta situationer. Sveriges gröna ekonomi växer. Mellan 2015 och 2021 ökade sysselsättningen inom miljöindustrin med 30,5 % (EU: 18,2 %) och utgjorde, med industrins 160 900 arbetstagare, 3,1 % av den totala sysselsättningen (EU: 2,7 %). Mellan 2015 och 2022 minskade också arbetskraftens utsläppsintensitet (se diagram A8.1 och tabell A8.1) från 9,8 till 8,0 ton per arbetstagare, vilket är under EU-genomsnittet (14,3 ton per arbetstagare 2022) ([71]), vilket tyder på en positiv trend i den gröna omställningen. Sverige har den högsta graden av kompetensutveckling för den gröna omställningen i EU, i linje med rådets rekommendation från 2022 ([72]), vilket stöder en rättvis omställning och genomförandet av REPowerEU-planen. Sveriges återhämtnings- och resiliensplan främjar en hållbar och inkluderande återhämtning, t.ex. genom investeringar i programmet Klimatklivet, som kompletterar de åtgärder som stöds av Fonden för en rättvis omställning (FRO) och de åtgärder som stöds av Europeiska socialfonden+ (ESF+). Planen är inriktad på att öka antalet studieplatser inom högre utbildning och yrkesinriktad gymnasieutbildning.

Diagram A8.1: **Utmaningar för en rättvis omställning i Sverige**

Källa: Eurostat, EU:s arbetskraftsundersökning, EMPL:s och gemensamma forskningscentrumets projekt GD-AMEDI/AMEDI+ och DISCO(H) (se tabell A8.1).

Sysselsättningen i de sektorer i Sverige som påverkas mest av den gröna omställningen minskade något. År 2023 utgjorde sysselsättningen i Sveriges energiintensiva industrier ([73]) 2,6 % av den totala sysselsättningen (3,5 % i EU). Sysselsättningen inom gruvdrift och stenbrytning har ökat med 24,7 % sedan 2015 (till cirka 11 600 arbetstagare 2023). Vakansgraden i byggsektorn (se diagram A8.2), som är en nyckelsektor för den gröna omställningen, är lägre än EU-genomsnittet (1,7 % jämfört med 3,6 % i EU 2023). Trots detta rapporterade 54 % av de små och medelstora företagen i byggsektorn att kompetensbristen begränsade deras allmänna affärsverksamhet ([74]). Enligt Europeiska arbetsmyndigheten ([75]) rapporterades brist på arbetskraft under 2023 inom ett antal yrken som kräver särskild kompetens eller kunskap i samband med den gröna omställningen ([76]), däribland maskiningenjörer och maskintekniker, kraftverksoperatörer och rörmokare och rörinstallatörer. Vakansgraden i transportsektorn är lägre än EU-genomsnittet (2,2 % jämfört med EU: 2,7 % år 2022), medan vakansgraden i el- och

([71]) Arbetskraftsrelaterade beräkningar baseras på EU:s arbetskraftsundersökning. Notera att i landsrapporten för Sverige 2023 beräknades sådana indikatorer på grundval av sysselsättningsstatistiken i nationalräkenskaperna. Detta kan leda till begränsad jämförbarhet mellan de två rapporterna.

([72]) [54]) Rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om säkerställande av en rättvis omställning till klimatneutralitet (2022/C 243/04) omfattar sysselsättning, kompetens, skatte- och socialförsäkringssystem samt grundläggande tjänster och bostäder.

([73]) Gruvdrift och stenbrytning (Nace B), kemikalier (C20), mineraler (C23), metaller (C24) och fordonsindustri (C29).

([74]) Eurobarometer om kompetensbrist, rekrytering och strategier för att behålla personal i små och medelstora företag.

([75]) Baserad på Europeiska arbetsmyndighetens Euresrapport från 2024 om över- och underskott på arbetskraft 2023, dvs. uppgifter som ingetts av Eures nationella samordningskontor.

([76]) Kraven på kompetens och kunskap grundas på beskrivningen av kompetens för den gröna omställningen i den europeiska klassificeringen av färdigheter, kvalifikationer och yrken (Esco).

Tabell A8.1: **Nyckelindikatorer för en rättvis omställning i Sverige**

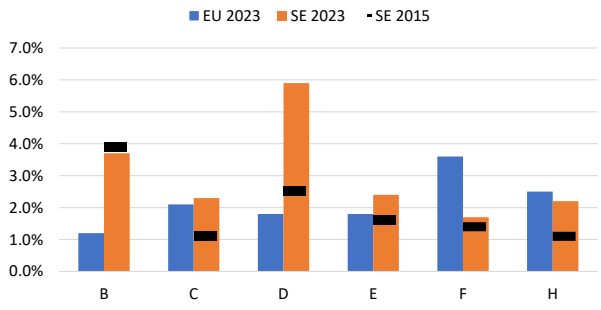
Indicator	Description	SE 2015	SE	EU
GHG per worker	Greenhouse gas emissions per worker – CO_2 equivalent tonnes	9.8	8.0 (2022)	14.3 (2022)
Employment EII	Employment share in energy-intensive industries, including mining and quarrying (NACE B), chemicals (C20), minerals (C23), metals (C24) and automotive (C29)	2.6%	2.6% (2023)	3.5% (2023)
Education & training EII	Adult participation in education and training (last 4 weeks) in energy-intensive industries	22.8%	29.9% (2023)	10.9% (2023)
Energy poverty	Share of the total population living in a household unable to keep its home adequately warm	1.2%	3.3% (2022)	9.3% (2022)
Transport poverty (proxy)	Estimated share of the AROP population that spends over 6% of expenditure on fuels for personal transport	39.6%	43.0% (2023)	37.1% (2023)
Carbon inequality	Ratio between the consumption footprint of the top 20% vs bottom 20% of the income distribution	1.5	1.5 (2021)	2.7 (2021)

Källa: Eurostat (env_ac_ainah_r2, lfsa_egan2d, ilc_mdes01), EU:s arbetskraftsundersökning (avbrott i tidsserien 2021), EMPL:s och gemensamma forskningscentrumets projekt GD-AMEDI/AMEDI+ och DISCO(H).

gassektorn fortsatt ligger betydligt över EU-genomsnittet. År 2022 var den 4,6 procentenheter högre än EU-genomsnittet (6,3 % jämfört med EU: 1,7 % år 2022).

Kompetensutveckling och omskolning inom energiintensiva industrier går enligt plan tack vare ökat deltagande i utbildning. Kompetens är av central betydelse både för att bevara arbetstillfällen i sektorer i omvandling och för smidiga övergångar på arbetsmarknaden. I energiintensiva industrier ökade arbetstagarnas deltagande i utbildning från 23,0 % 2015 till 29,9 % 2023, långt över EU-genomsnittet (10,9 %). I Sverige uppger 38 % av de små och medelstora företagen att den kompetens som krävs för miljöanpassning av affärsverksamheten blir allt viktigare (EU: 42 %) ([74]). Om Sverige matchar sitt planerade bidrag till EU:s mål för förnybar energi kommer det att krävas ytterligare mellan 800 och 2 400 kvalificerade arbetstagare för utbyggnaden av vind- och solenergi fram till 2030, vilket kan kräva en investering i kompetens på 8,8–11,0 miljoner EUR ([77]). För att ta itu med denna utmaning stöder FRO åtgärder för kompetensutveckling och omskolning inom stålindustrin i Norrbottens län och metallindustrin i Västerbottens län. Samtidigt erbjuder ESF+ möjligheter till kompetensutveckling och omskolning i hela landet.

Diagram A8.2: **Vakansgrad i sektorer i omvandling samt inom gruvdrift och stenbrytning**

B – Gruvdrift och stenbrytning
C – Tillverkning
D – Försörjning av el, gas, värme och kyla
E – Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering
F – Byggverksamhet
H – Transport och magasinering
Källa: Eurostat jvs_a_rate_r2.

Indikatorerna för energifattigdom och i synnerhet transportfattigdom har försämrats sedan den dramatiska höjningen av energipriserna, och de fattigaste hushållen har drabbats hårdast. Den andel av befolkningen som inte kunde hålla sina hem tillräckligt varma ökade från 1,2 % 2015 till 3,3 % 2022, vilket fortfarande är långt under EU-genomsnittet (9,3 %) ([78]). Indikatorn ökade med 1,6 procentenheter mellan 2021 och 2022 på grund av energiprisökningar på grund av försörjningsbegränsningar som orsakades av covid-19-pandemin och Rysslands anfallskrig mot Ukraina, trots de nödåtgärder som genomförts i Sverige. Av Sveriges befolkning löper 5,5 % risk för fattigdom (EU: 20,1 %) och 3,9 % av de lägre medelinkomsthushållen (i decilerna 4–5) (EU: 11,6 %) kunde inte hålla sina hem tillräckligt varma 2022. Återhämtnings- och resiliensplanen innehåller ekonomiska incitament som syftar till

([77]) EMPL:s och gemensamma forskningscentrumets projekt AMEDI+.

([78]) Energifattigdom är ett flerdimensionellt begrepp. Den indikator som används är inriktad på ett resultat av energifattigdom. Ytterligare indikatorer finns hos rådgivningscentrumet för energifattigdom.

att öka energieffektiviteten i flerbostadshus genom renoveringar. I januari 2023 lade 43,0 % av befolkningen som löpte risk för fattigdom mer än 6 % av sin budget på drivmedel för privat transport (EU: 37,1 %) ([79]). Sverige tar itu med problem rörande energifattigdom genom sin allmänna socialpolitik och sina välfärdsinsatser, och fastställer således inte något särskilt nationellt mål eller någon särskild nationell plan för att minska energifattigdomen i linje med de indikatorer som identifieras i kommissionens rekommendation om energifattigdom.

Trots att miljöojämlikheten ligger under EU-genomsnittet är den fortfarande ett problem i Sverige. År 2021 var konsumtionsavtrycket för de 20 % av befolkningen med högst inkomst 1,5 gånger högre än för de fattigaste 20 %([80]) (EU: 1,8). För båda grupperna är konsumtionsavtrycket störst för livsmedel och rörlighet. Den genomsnittliga nivån för luftföroreningar 2021 låg under EU-genomsnittet (5,6 jämfört med 11,4 µg/m³ PM2.5), och alla regioner låg under kritiska nivåer för luftföroreningar ([81]). Uppskattningsvis 650 förtida dödsfall inträffar dock årligen på grund av exponering för luftföroreningar ([82]).

Det övergripande genomförandet av åtgärder för en rättvis omställning fortskrider väl, men det finns fortfarande utrymme för ytterligare riktade gröna åtgärder. I linje med rådets rekommendation från 2022 har flera allmänna arbetsmarknadsprogram, kompetensutvecklingsåtgärder och möjligheter till livslångt lärande införts, däribland det nyligen införda omställningsstudiestödet. Förhållandet mellan arbetsmarknadens parter i Sverige, med en lång tradition av kollektiva avtalsförhandlingar, utgör en lämplig ram för att hantera den digitala och den gröna omställningen och deras inverkan på sysselsättning och arbetstillfällen. Det finns dock fortfarande kunskapsluckor när det gäller de potentiella sociala och fördelningsmässiga effekterna av den övergripande klimatpolitiken samt den gröna omställningens konsekvenser för den svenska arbetsmarknaden ([83]).

([79]) En viktig aspekt av transportfattigdom är huruvida man har råd med privata transportbränslen. Indikatorerna har utvecklats inom ramen för EMPL:s och gemensamma forskningscentrumets projekt GD-AMEDI/AMEDI+. Metoden förklaras i *Economic and distributional effects of higher energy prices on households in the EU.*

([80]) Utvecklades inom ramen för EMPL:s och gemensamma forskningscentrumets projekt DISCO(H). Metoden förklaras i Gemensamma forskningscentrumet, 2024. Carbon and environmental footprint inequality of household consumption in the EU. JRC137520. EU-genomsnittet avser EU-27 utan Italien (uppgifter om hushållens inkomster finns inte tillgängliga för Italien i hushållsbudgetundersökningen).

([81]) Två gånger högre än rekommendationerna i WHO:s luftkvalitetsriktlinjer (årlig exponering på 5 µg/m³).

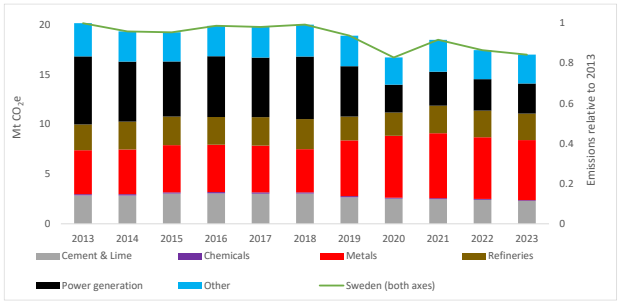
([82]) EEA – Air Quality Health Risk Assessment.

([83]) Baserat på den övervakningsöversyn av rådets rekommendation om säkerställande av en rättvis omställning till klimatneutralitet som ägde rum i oktober 2023.

Den gröna omställningen inom industrin och den bebyggda miljön, särskilt utfasningen av fossila bränslen, resurseffektivitet och cirkularitet, är avgörande för att stärka Sveriges konkurrenskraft ([84]). I detta avseende är prioriteringarna för Sverige att minska sitt beroende av förbränning och öka användningen av cirkulära material och cirkulära affärsmodeller inom industrin och byggsektorn.

Takten i Sveriges omställning till en cirkulär ekonomi är otillräcklig för att uppnå målen i EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin. Materialavtrycket var fortfarande bland de högsta i EU och ökade till 26,9 ton per capita 2022, efter en minskning 2020. Dessutom ökade den totala mängden genererat avfall från 12,4 till 14,7 ton per capita mellan 2010 och 2020, ungefär tre gånger så mycket som EU-genomsnittet på 4,8 ton per capita och det tredje högsta värdet i alla medlemsstater. Det finns fortfarande utrymme för att bättre utnyttja potentialen i omställningen till en cirkulär ekonomi för att driva på utfasningen av fossila bränslen i den svenska industrin. I Sveriges integrerade nationella energi- och klimatplan nämns inte den cirkulära ekonomin när det gäller minskade utsläpp av växthusgaser och energieffektivitet. Dessutom innehåller dess avsnitt om forskning, utveckling och innovation få detaljer.

Diagram A9.1: **Utsläpp inom utsläppshandelssystemet per sektor sedan 2013**

Källa: Europeiska kommissionen.

Under perioden 2019–2023 minskade utsläppen av växthusgaser från de sektorer som omfattas av EU:s utsläppshandelssystem i Sverige ([85]) med 10 %. År 2023 kom endast 18 % av de växthusgaser som släpptes ut från Sveriges anläggningar som omfattas av utsläppshandelssystemet från elproduktion. Av de totala utsläppen från alla industrisektorer släppte cement- och kalkproduktionen ut 16 %, metallindustrin släppte ut 43 %, raffinaderier stod för 19 % och 21 % kom från andra industrier. Kemiindustrins andel på 1 % var försumbar. Mellan 2019 och 2023 minskade utsläppen från kraftsektorn med 40 % medan industrisektorerna ökade utsläppen något, med 1 % (EU-genomsnitt: 26 % och 14 %, vilket innebär en total minskning med 14 %). Mellan 2013 och 2023 minskade utsläppen av växthusgaser med 56 % inom kraftproduktionen, men ökade med 5 % inom industriell tillverkning, som främst drivs av metaller men också av raffinaderier.

Det finns fortfarande utrymme för att förbättra industrins effektivitet i Sverige. Sveriges användning av sekundära råvaror uppgick 2022 till 6,1 % (jämfört med ett EU-genomsnitt på 11,5 %). Resursproduktiviteten stagnerade mellan 2017 och 2022 och avståndet till EU-genomsnittet är fortfarande betydande: 1,56 mot 2,45 köpkraftsstandarder per kg 2022. Vattenuttag för tillverkningsändamål stod för 57,7 % av det totala vattenuttaget 2018, vilket betyder att tillverkningsindustrins ekonomiska aktivitet har störst inverkan på vattnet.

Goda resultat när det gäller miljöinnovation har bidragit till att utveckla en väldigt konkurrenskraftig miljövaruindustri. På resultattavlan för miljöinnovation 2022 placerades landet bland de ledande länderna inom miljöinnovation med 160,95 poäng. I september 2023 hade Sverige sammanlagt tilldelats 52 licenser i EU:s miljömärkesprogram och 6 123 produkter hade fått EU:s miljömärke, vilket visar på en stadig ökning av både produkter och licenser.

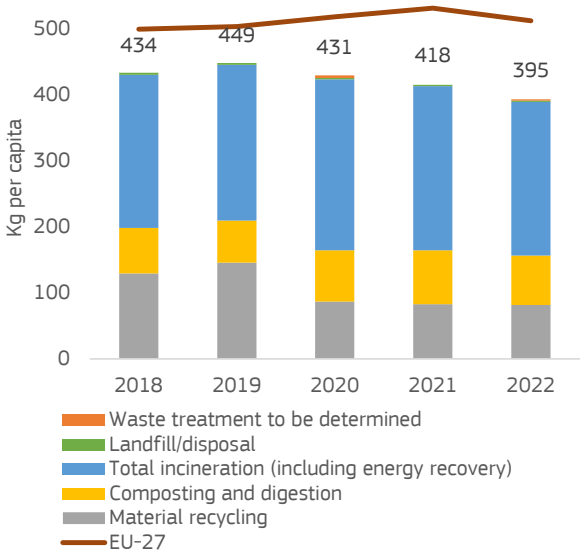
Framsteg har gjorts när det gäller att begränsa föroreningarna från industrin. Den påverkan på luftkvaliteten som den svenska industrins partikelemissioner har haft låg under EU-genomsnittet. Utsläppen av PM2,5 per

([84]) Se även bilagorna 6, 7 och 12.

([85]) Denna analys omfattar inte flygresor. För mer information och datakällor, se Weitzel, M; van der Vorst, C. (2024), *Uneven progress in reducing emissions in the EU ETS*, JRC Science for policy brief, JRC138215, JRC.

ekonomisk produktionsenhet (10 EUR) ([86]) minskade till 0,05 g 2021, jämfört med ett EU-genomsnitt på 0,07 g/10 EUR 2020. En liknande trend rapporterades för utsläppen av PM10, som minskade från 0,09 g/10 EUR 2017 till 0,07 g/10 EUR 2021, jämfört med ett EU-genomsnitt på 0,10 g/10 EUR 2020. Mellan 2010 och 2021 minskade den svenska industrisektorn dessutom sina utsläpp av alla de viktigaste luftföroreningarna.

Diagram A9.2: **Behandling av kommunalt avfall**

Källa: Eurostat.

Sverige skulle gynnas av att minska avfallsgenereringen och överge förbränning. Återvinningsgraden för kommunalt avfall låg på 39,7 % 2022 och Sverige är inte på väg att uppnå återvinningsmålet för kommunalt avfall senast 2025. Materialåtervinningsgraden för plastförpackningar sjönk till 23,8 % 2021 och materialåtervinningsgraden för avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning minskade till 76,3 % 2021. Sverige förlitar sig mer på avfallsförbränning med energiåtervinning än något annat EU-land. Förbränningskapaciteten är högre än den inhemska avfallsgenereringen, vilket innebär att Sverige importerar avfall för förbränning. Innovationstakten inom avfallshanteringsteknik har mattats av, och endast fem nya patent registrerades 2021. Sverige håller dock för närvarande på att utöka hämtningen av avfall på trottoaren, vilket förväntas bidra till att minska förbränningen.

Det finns utrymme för en effektivare användning av befintliga byggnader. År 2023 var Sveriges bygglovsindex, baserat på användbar golvyta, i genomsnitt 86,7 ([87]). År 2020 var boytan per capita 55,43 m^2., jämfört med ett EU-genomsnitt på 54,42 m^2. Dessutom var biytan per capita 20,92 m2 högre än EU-genomsnittet (18 m2 2020) och har förblivit relativt stabil över tid. År 2020 lämnade Sverige in en långsiktig renoveringsstrategi som syftar till att fasa ut fossila bränslen i byggnadsbeståndet.

För att uppnå EU:s mål skulle Sverige behöva minimera trycket från mänsklig verksamhet. Bygg- och rivningsavfallet per capita tredubblades mellan 2010 och 2020, men låg fortfarande under EU-genomsnittet. Andelen återfyllnadsmaterial har ökat sedan 2014 och låg på 20,4 % 2020, vilket är över EU-genomsnittet på 9,9 %. Sveriges återvinningsgrad minskade dock från 90 % 2018 till 52 % 2021. Landet uppnådde målet i ramdirektivet om avfall att återvinna 70 % senast

Tabell A9.1: **Cirkularitetsindikatorer**

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	EU-27	Latest year
Industry								
Resource productivity (purchasing power standard (PPS) per kilogram)	1.5	1.5	1.5	1.5	1.6	-	2.5	2022
Circular material use rate (%)	6.6	6.4	6.9	6.2	6.1	-	11.5	2022
Eco-innovation index (2013=100)	164.0	168.2	163.9	157.6	161.0	-	121.5	2022
Recycling of plastic packaging (%)	50.0	53.2	33.5	23.8	-	-	40.7	2021
Cost of air emissions from industry (EUR bn)	6.7	6.5	6.0	6.3	-	-	352.7	2021
Built environment								
Recovery rate from construction and demolition waste (%)	90.0	-	74.0	52.1	-	-	89.0	2020
Soil sealing index (base year = 2006)	102.5	-	-	-	-	-	103.4	2018
Non-residential floor area (m^2 per capita)	20.8	20.9	20.9	-	-	-	18.0	2020
Waste backfilled (%)	19.1	-	20.4	-	21.4	-	9.9	2020

Källa: Eurostat, Europeiska miljöbyrån.

([86]) I 2010 års priser.

([87]) 2015 = 100.

2020 (74 % uppnåddes 2020), men ytterligare åtgärder krävs för att förbättra cirkulariteten. Stora företag inom den svenska byggsektorn har kommit långt när det gäller att rapportera cirkulära affärsmodeller som omfattar avfallsmaterial, energi och vatten. Sverige har också utvecklat förenklade metoder för livscykelanalys och databaser för koldioxid under hela livscykeln för att underlätta redovisning och reglering av koldioxid under hela livscykeln. Under 2027 planerar Sverige att införa koldioxidgränser för nya byggnader.

Den digitala omställningen är avgörande för att säkerställa en resilient och konkurrenskraftig ekonomi. I enlighet med policyprogrammet för det digitala decenniet, och i synnerhet med målen för 2030 i det programmet, beskrivs i denna bilaga Sveriges resultat när det gäller digitala färdigheter, digital infrastruktur/konnektivitet och digitalisering av företag och offentliga tjänster. I förekommande fall hänvisas det till framstegen med genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen. Sverige anslår 21,2 % av sin totala budget för återhämtnings- och resiliensplanen till digital teknik (0,7 miljarder EUR) ([88]). Inom ramen för sammanhållningspolitiken anslås ytterligare 0,2 miljarder EUR (13 % av landets totala sammanhållningspolitiska finansiering) till landets digitala omställning ([89]).

Policyprogrammet för det digitala decenniet stakar ut vägen för en framgångsrik digital omställning i EU senast 2030. I Sveriges nationella färdplan beskrivs de åtgärder som landet avser att vidta för att uppnå målen på nationell nivå. I den första lägesrapporten om det digitala decenniet betonades behovet av att påskynda och fördjupa de kollektiva insatserna för att uppnå de EU-omfattande målen ([90]). Bl.a. ökar en digitalt kvalificerad befolkning utvecklingen och användningen av digital teknik och leder till produktivitetsvinster och nya affärsmodeller. Det leder också till ökad inkludering och ökat deltagande i en miljö som i allt högre grad formas av den digitala omställningen ([91]). Digital teknik, digital infrastruktur och digitala verktyg spelar alla en roll när det gäller att ta itu med de nuvarande strukturella utmaningarna, inbegripet strategiska beroenden, cybersäkerhet och klimatförändringar.

Sverige ligger fortsatt i topp när det gäller digitala färdigheter. Sverige presterar långt över EU-genomsnittet i fråga om grundläggande och avancerade digitala färdigheter. Sverige ser digitala färdigheter som en central del av samtliga relevanta strategier och åtgärder (både högre utbildning och yrkesutbildning). Sveriges återhämtnings- och resiliensplan innehåller dessutom investeringsåtgärder som ska öka antalet studieplatser vid universitet och andra högre utbildningsanstalter, inklusive inom högre yrkesutbildning inom relevanta områden.

Sverige har kommit långt när det gäller digital infrastruktur/konnektivitet. Sveriges VHCN-täckning (nät med mycket hög kapacitet) ligger över EU-genomsnittet. I Sveriges bredbandsstrategi från 2016 ([92]) angavs att hela landet skulle ha tillgång till snabbt bredband, främst via fiber. I områden där fiberkostnaderna skulle bli alltför höga (något som väntas påverka mindre än 2 % av befolkningen) utvärderas mobil teknik. Som en del av sin återhämtnings- och resiliensplan avser Sverige dessutom att främja fasta höghastighetsbredbandsnät i områden där sådan uppkoppling inte skulle tillhandahållas enbart på kommersiell grund. När det gäller 5G-täckningen kom Sverige spektakulärt nog i kapp EU-genomsnittet genom att förbättra täckningen från 20 % till 90 % mellan 2022 och 2023. Detta beror främst på att Sverige framgångsrikt har slutfört flera spektrumauktioner under 2023.

Sverige är en föregångare i EU när det gäller digitalisering av företag. Landet ligger långt över EU-genomsnittet i fråga om antalet små och medelstora företag med åtminstone grundläggande digitala färdigheter och företagens användning av avancerad teknik, såsom moln. Det finns nya eller nyligen antagna strategier för AI och tillhandahållande och användning av data. Sverige involverar ofta den akademiska världen och den privata sektorn genom partnerskap för en snabb kunskaps- och tekniköverföring till marknaden. Under 2022 rapporterade 3,8 % av företagen i Sverige avbrott i IKT-tjänsterna på grund av cyberattacker (t.ex. angrepp med utpressningsprogram eller

([88]) Andelen av de finansiella anslagen som bidrar till de digitala målen har beräknats med användning av bilaga VII till förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens.

([89]) Detta belopp inkluderar alla investeringar som särskilt syftar till eller bidrar väsentligt till den digitala omställningen under den sammanhållningspolitiska programperioden 2021–2027. Källfonderna är Europeiska regionala utvecklingsfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska socialfonden+ och Fonden för en rättvis omställning.

([90]) Europeiska kommissionen (2023): *2023 års lägesrapport om det digitala decenniet | Shaping Europe's digital future* (europa.eu).

([91]) Se t.ex. OECD (2019): *OECD Economic Outlook, Digitalisation and productivity: A story of complementarities*, OECD Economic Outlook, volym 2019 utgåva 1 | OECD iLibrary (oecd-ilibrary.org) och OECD (2019): *Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives – Summary*, https://www.oecd.org/digital/going-digital-synthesis-summary.pdf.

([92]) https://pts.se/globalassets/sverige-helt-uppkopplat-2025-slutlig.pdf

Tabell A10.1: **Viktiga mål för det digitala årtiondet som övervakas av indikatorerna för index för digital ekonomi och digitalt samhälle**

	Sweden			EU	Digital Decade target by 2030 (EU)
	2022	2023	2024	2024	
Digital skills					
At least basic digital skills	**67%**	**67%**	**66%**	**56%**	**80%**
% individuals	2021	2021	2023	2023	2030
ICT specialists ([1])	**8.0%**	**8.6%**	**8.7%**	**4.8%**	**20 million**
% individuals in employment aged 15-74	2021	2022	2023	2023	2030
Digital infrastructure/connectivity					
Fixed very high capacity network (VHCN) coverage	**83%**	**82%**	**88%**	**79%**	**100%**
% households	2021	2022	2023	2023	2030
Fibre to the premises (FTTP) coverage ([2])	**82%**	**82%**	**84%**	**64%**	**-**
% households	2021	2022	2023	2023	
Overall 5G coverage	**18%**	**20%**	**90%**	**89%**	**100%**
% populated areas	2021	2022	2023	2023	2030
Digitalisation of businesses					
SMEs with at least a basic level of digital intensity	**86%**	**NA**	**80%**	**58%**	**90%**
% SMEs	2021		2023	2023	2030
Data analytics	**NA**	**NA**	**35%**	**33%**	**-**
% enterprises			2023	2023	
Cloud	**69%**	**69%**	**66%**	**39%**	**-**
% enterprises	2021	2021	2023	2023	
Artificial intelligence	**10%**	**10%**	**10%**	**8%**	**-**
% enterprises	2021	2021	2023	2023	
AI or cloud or data analytics ([3])	**NA**	**NA**	**73%**	**55%**	**75%**
% enterprises			2023	2023	2030
Digitalisation of public services					
Digital public services for citizens	**85**	**88**	**93**	**79**	**100**
Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030
Digital public services for businesses	**88**	**88**	**96**	**85**	**100**
Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030
Access to e-health records	**NA**	**70**	**78**	**79**	**100**
Score (0 to 100)		2022	2023	2023	2030

1) Målet på 20 miljoner motsvarar cirka 10 % av den totala sysselsättningen.
2) Indikatorn för täckning av fiber till fastigheter anges separat, eftersom utvärderingen av den också kommer att övervakas separat och beaktas vid tolkningen av data om täckningen av nät med mycket hög kapacitet i det digitala decenniet.

3) Minst 75 % av företagen i unionen använder, i linje med sin affärsverksamhet, en eller flera av följande tekniker: i) molntjänster, ii) stordata och iii) artificiell intelligens.

Källa: Index för digital ekonomi och digitalt samhälle.

överbelastningsattacker). Under samma år har 37 % av företagen utvecklat eller sett över sin IKT-säkerhetspolicy under de senaste 12 månaderna.

När det gäller digitalisering av offentliga tjänster uppvisar Sverige goda resultat. Landet ligger över EU-genomsnittet när det gäller digitala offentliga tjänster för människor och företag, men interoperabiliteten och datautbytet mellan olika myndigheter skulle kunna förbättras. Myndigheten för digital förvaltning (Digg) fungerar som centralenhet på detta område. Regeringen begärde en ny studie för att föreslå en nationell lag för att förbättra interoperabiliteten inom den offentliga sektorn i Sverige. Resultaten av studien

presenterades i december 2023 ([93]). I studien föreslogs att alla interoperabilitetsaspekter som är relevanta för offentliga tjänster skulle samlas i en enda rättsakt. Den föreslås också att Digg bör föreskriva standarder och specifikationer för att säkerställa interoperabilitet inom hela den offentliga sektorn. I syfte att standardisera lösningar för medborgare och företag inom den offentliga förvaltningen omfattar Sveriges återhämtnings- och resiliensplan investeringar för att utveckla nya digitala tjänster och uppgradera och modernisera befintliga sådana. Sverige har anmält tre olika sätt att identifiera sig elektroniskt (e-identifiering) enligt eIDA-förordningen: BankID, Freja eID och EFOS. Dessa system gör det möjligt att interagera med offentliga organisationer via en smart enhet. I december 2022 efterlyste regeringen en studie om hur man kan utfärda ett säkert och tillförlitligt eID. Resultaten av studien presenterades i oktober 2023 ([94]).

([93])https://www.regeringen.se/contentassets/6866c386b0ec492c8171c92c9c8922cf/en-reform-for-datadelning-sou-202396.pdf

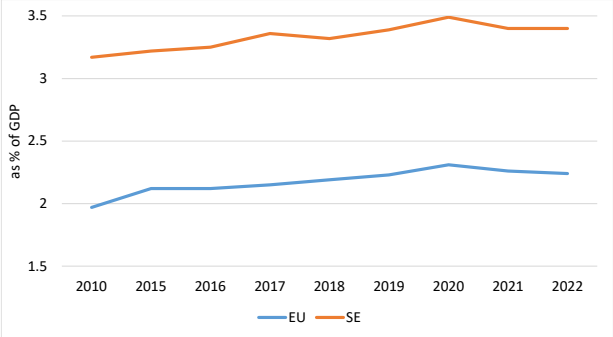
([94])https://www.regeringen.se/contentassets/a5930bae77714ecc9e9a7b51e9f240ae/en-saker-och-tillganglig-statlig-e-legitimation-sou-202361.pdf

I denna bilaga ges en allmän översikt över det svenska forsknings- och innovationssystemets utveckling, som är avgörande för att den dubbla omställningen ska uppnås och för att säkerställa långsiktig konkurrenskraft.

Sverige är en innovationsledare med betydligt högre resultat än EU-genomsnittet. Enligt den europeiska resultattavlan för innovation 2023 ([95]) är landets totala resultat 134,5 % av EU-genomsnittet. Den har ökat med 10 procentenheter sedan 2016, i högre takt än EU:s resultat (8,5 %), vilket innebär att Sveriges resultat i förhållande till EU-genomsnittet har ökat (se bilaga 12).

Sverige har den näst högsta FoU-intensiteten i EU (3,4 % av BNP 2022) ([96]) och ligger i topp när det gäller näringslivets FoU-investeringar (2,51 % av BNP 2022) och de offentliga FoU-investeringarna (0,89 % av BNP 2022). Jämfört med 2020 har dock alla tre indikatorer minskat något.

Diagram A11.1: **FoU-intensitet (inhemska bruttoutgifter för FoU i % av BNP) 2010–2022**

Källa: Eurostat.

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan omfattar en investering på 286 miljoner EUR i forskning och innovation för att stödja den gröna omställningen ([97]). Detta utgör omkring 8,3 % av EU:s bidrag till återhämtnings- och resiliensplanen (ändrat 2023). Särskilt fokus ligger på stöd till klimatinvesteringar för att bidra till minskningen av koldioxidutsläpp från industrin, särskilt projekt där man utvecklar, demonstrerar och driftsätter ny teknik där utsläppen av växthusgaser är obefintliga, låga eller negativa i industrier med höga processutsläpp. Denna investering kompletteras av en lång rad andra politiska initiativ som är inriktade på samhällsutmaningar, exempelvis det nyligen lanserade initiativet Impact Innovation.

Att upprätthålla en offentlig forskningsbas av hög kvalitet och en tillräcklig talangreserv är avgörande för den svenska kunskapsekonomins fortsatta konkurrenskraft. Landet har en innovationsvänlig miljö, välutbildad arbetskraft, attraktiva forskningssystem och internationellt konkurrenskraftiga och innovativa storföretag. Trots dessa styrkor och Sveriges ledande ställning i EU när det gäller antalet forskare och vetenskapliga publikationer i förhållande till befolkningsstorleken har man inte sett någon motsvarande ökning av det vetenskapliga genomslaget ([98]).

Bristen på högkvalificerad personal inom naturvetenskap, teknik och ingenjörsvetenskap kan försvåra framtida FoU-investeringar i Sverige. I Sveriges mest FoU-intensiva företag är tillgången till kvalificerad personal en avgörande faktor i beslut om var man ska investera i FoU. Över 52 % av företagen anser att det är svårt att rekrytera FoU-personal, och över 54 % av företagen anser att det är svårare att rekrytera FoU-personal nu än för fem år sedan ([99]). Antalet nydisputerade doktorer har sjunkit kraftigt sedan 2016 ([100]). Antalet nyutexaminerade inom naturvetenskap och

([95]) *European Innovation Scoreboard 2023 Country profile Sweden*, https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2023/ec_rtd_eis-country-profile-se.pdf. EIS innehåller en jämförande analys av innovationsresultaten i EU-länderna, inklusive de relativa styrkorna och svagheterna i deras nationella innovationssystem (även jämfört med EU-genomsnittet).

([96]) Europeiskt målvärde för FoU-intensitet: 3 %.

([97]) Mer information: https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/45d3a149-en.pdf?expires=1702286900&id=id&accname=oid031827&checksum=97D42A2035DC16C5241D11E37FA85C21.

([98]) T.ex. mätt efter citatgenomslag, se Forskningsbarometern 2023, https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2023-11-30-forskningsbarometern-2023.html och https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis#.

([99]) Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, https://www.iva.se/projekt/naringslivets-fou-investeringar/fou-barometern-2022/.

([100]) Nydisputerade per 1 000 invånare i åldern 25–34 år, https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis.

Tabell A11.1: **Nyckelindikatorer för innovation**

Sweden	2010	2015	2020	2021	2022	EU average (1)
Key indicators						
R&D intensity (GERD as % of GDP)	3.17	3.22	3.49	3.4	3.4	2.24
Public expenditure on R&D as % of GDP	0.99	0.97	0.96	0.93	0.89	0.73
Business enterprise expenditure on R&D (BERD) as % of GDP	2.18	2.24	2.53	2.47	2.51	1.48
Quality of the R&I system						
Scientific publications of the country within the top 10% most cited publications worldwide as % of total publications of the country	12.8	13	11.9	:	**:**	9.6
Patent Cooperation Treaty (PCT) patent applications per billion GDP (in PPS)	9.5	9.3	8.6	:	**:**	3.4
Academia-business cooperation						
Public-private scientific co-publications as % of total publications	11	11	11.6	12	:	7.6
Public expenditure on R&D financed by business enterprise (national) as % of GDP	:	0.039	:	0.029	:	0.054
Human capital and skills availability						
New graduates in science & engineering per thousand pop. aged 25-34	14.3	13.9	12.9	13.7	:	16.9
Public support for business enterprise expenditure on R&D (BERD)						
Total public sector support for BERD as % of GDP	:	:	:	0.14	:	0.204
R&D tax incentives: foregone revenues as % of GDP	0	0.019	:	0.038	:	0.104
Green innovation						
Share of environment-related patents in total patent applications filed under PCT (%)	13.7	12.8	11.2	:	:	14.7
Finance for innovation and economic renewal						
Venture capital (market statistics) as % of GDP	0.087	0.053	0.072	0.129	0.161	0.085
Employment share of high growth enterprises measured in employment (%)	:	14.83	19.18	:	**:**	12.51

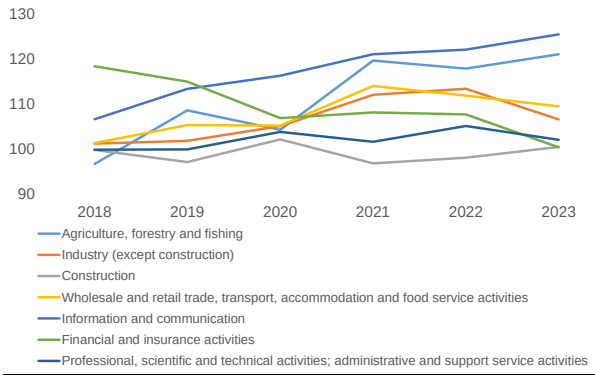
(1) EU-genomsnittet för det senast tillgängliga året eller det år med mest landsspecifika data.
Källa: Eurostat, OECD, JRC, Science-Metrix (Scopus-databasen och Europeiska patentverkets databas Patent Statistical database), Invest Europe.

ingenjörsvetenskap per tusen invånare i åldern 25–34 år har minskat de senaste tio åren, även om en svagt positiv trend har konstaterats sedan 2019 ([101]). Detta problem kan bero på sämre grundläggande färdigheter, vilket framgår av Pisaundersökningen (programmet för internationell utvärdering av elevprestationer) 2022, där andelen elever som är lågpresterande i matematik har ökat med 8,4 procentenheter, i naturvetenskap med 4,7 procentenheter och i läsförståelse med 5,9 procentenheter sedan 2018.

([101])Källa: Eurostat.

Sverige har en mycket konkurrenskraftig ekonomi som bygger på gedigna utbildningsnivåer, politisk stabilitet och betydande investeringar i forskning och utveckling. Enligt IMD:s lista över världens mest konkurrenskraftiga länder 2023 ([102]) backade Sverige dock fyra platser till åttonde plats. Trots denna tillbakagång presterar Sverige fortfarande bra på viktiga områden som infrastruktur (fjärde plats) och företagseffektivitet (sjätte plats). Betydande försämringar har dock kunnat observeras när det gäller ekonomiska resultat (från tjugoförsta till tjugoåttonde plats), den offentliga sektorns effektivitet (från femte till fjortonde plats) (se bilaga 13) och arbetskraften (från fjärde till sextonde plats). Åtgärder på dessa specifika områden kommer att stärka Sveriges ekonomiska styrka och konkurrenskraft.

Diagram A12.1: **Arbetsproduktivitet**

Källa: Eurostat.

Sveriges arbetsproduktivitet (uttryckt i BNP per anställd) var den sjätte högsta i EU 2022 ([103]). Under 2023 minskade dock den reala arbetsproduktiviteten per person i industrin ([104])med 5,5 % (på 12-månadersbasis) jämfört med en genomsnittlig minskning på 1,24 % i EU). Industrin bidrog med 23,7 % ([105])till Sveriges BNP 2022, så denna negativa produktivitetsutveckling kan ha en betydande inverkan på den svenska ekonomin. Denna minskning kan tillskrivas betydande nedgångar inom byggsektorn. Dessutom har den icke-handelsexponerade sektorn (finans-, försäkrings-, konst-, underhållnings- och fritidsverksamhet) inte vuxit, medan sektorerna för tillverkning och marknadstjänster (detaljhandel och administrativa tjänster) och sektorer exponerade för internationell handel (jordbruk, skogsbruk, fiske, bilindustrin och informations- och kommunikationssektorn) växte under 2022 (se diagram A12.1).

Sverige är en innovationsledare med en resultatnivå på 134,5 % av EU-genomsnittet, men landet har förlorat toppositionen inom innovation. Enligt resultattavlan för innovation 2023 ([106]) har Sveriges resultatnivå ökat med 10 procentenheter sedan 2016, i högre takt än EU:s resultat (8,5 %) (se bilaga 11). Denna styrka ligger i mänskliga resurser (2023 hade Sverige en resultatnivå på 183,5 jämfört med utgångsvärdet på EU-nivå på 100), forskningssystemets attraktionskraft (176,0 jämfört med 100) och användningen av informationsteknik (180,4 jämfört med 100). Det finns dock områden där förbättringar kan göras: Främjande av personalens rörlighet från jobb till jobb inom vetenskap och teknik (41,7 jämfört med 100), ökade utgifter för innovation som inte är FoU-relaterad (73,1 jämfört med 100) och ökat statligt stöd till företagens FoU (76,5 jämfört med 100). Insatser på dessa områden kommer att bidra till att stärka Sveriges innovationsledarskap (se bilaga 11).

När det gäller digitalisering har Sverige levererat stabila resultat men inte gjort lika snabba framsteg som tidigare. I 2022 års index för digital ekonomi och digitalt samhälle (Desi) ([107]) ligger Sverige på fjärde plats i rangordningen. Sveriges digitala styrka bygger på landets personalresurser. Det finns dock områden som kan förbättras, t.ex. 5G-täckningen, där Sverige enligt uppgifter från juli 2021 (18 % av de befolkade områdena) ligger långt under EU-genomsnittet (66 %). Dessutom rapporterar 55,1 % av företagen att det är svårt att tillsätta lediga tjänster för IKT-personal. Riktade åtgärder på dessa specifika områden kommer att hjälpa Sverige att behålla sin ställning som föregångare inom digitalisering. Det är positivt att svenska företag i allt högre grad använder digital teknik och Sverige ligger här på tredje plats i EU. Denna framgång beror på ett robust samarbete mellan den akademiska världen och näringslivet, särskilt

([102]) IMD World Competitiveness Sweden.

([103]) Eurostat. Arbetsproduktivitet per anställd och arbetad timme (EU27_2020=100).

([104]) Eurostat. Real arbetsproduktivitet per person i industrin.

([105]) Statista: Sweden: Distribution of gross domestic product (GDP) across economic sectors from 2012 to 2022.

([106]) European Innovation Scoreboard Sweden.pdf

([107]) Sweden in the Digital Economy and Society Index.

inom artificiell intelligens (AI), molntjänster, högpresterande datorsystem och kvantdatorteknik. Sverige är ledande när det gäller flera indikatorer för integrering av digital teknik, men siktar på att gå ännu längre genom att uppmuntra fler företag att använda stordata och AI för att uppnå målet för det digitala decenniet om en utnyttjandegrad på 75 % senast 2030.

Sverige har presterat stabilt på EU:s inre marknad, men det finns fortfarande utrymme för förbättringar ([108]). År 2023 var antalet EU-direktiv som inte införlivats lägre än EU-genomsnittet (0,5 % jämfört med 0,7 %) och antalet felaktigt införlivade direktiv låg också under genomsnittet (0,8 % jämfört med 1,1 %). Sverige uppvisar goda resultat när det gäller offentlig upphandling, med en lägre andel enda anbud än EU-genomsnittet (11 % jämfört med 28,6 %) och färre direkttilldelningar (1 % jämfört med 8,1 %). Antalet pågående överträdelseförfaranden är också lägre än EU-genomsnittet (19 jämfört med 25,9). Trots dessa positiva aspekter är Sveriges handelsintegration på den inre marknaden lägre än EU-genomsnittet, så det finns potential för ytterligare förbättringar på olika områden för att säkerställa en stabilare och effektivare integration på den inre marknaden. Sverige löste 69 % av alla Solvitärenden (70) landet hanterade i egenskap av huvudansvarigt centrum (under EU-genomsnittet på 88,3 %). Många av de olösta fallen beror dock på ett systemproblem som rör svårigheter att registrera sig i folkbokföringen och få det personnummer som krävs för att få tillgång till vissa nödvändiga offentliga och privata tjänster. Utan dessa fall skulle antalet lösta fall ha varit 85,9 %.

Gynnsamma villkor för tillgång till finansiering bidrar till ett gynnsamt affärsklimat. Eget kapital ([109]) är brett fördelat och överskred 2022 både EU-genomsnittet (0,72 jämfört med 0,17) och jämförbara länder (Finland: 0,34 och Danmark: 0,20). Dessutom söker en lägre andel företag än EU-genomsnittet extern finansiering (0,45 jämfört med 0,49) ([110]). Dessutom ligger andelen små och medelstora företag som drabbas av sena betalningar under EU-genomsnittet (44,5 % jämfört med 48,7 %). Dessa positiva indikatorer speglar en stödjande och fördelaktig ram för företag som är verksamma i Sverige.

I Sveriges industristrategi prioriteras sysselsättning och kompetens. Enligt OECD:s faktablad om industristrategin ([111])förlitar sig industrin i Sverige mindre på bidrag och skatteutgifter och mer på finansieringsinstrument som exempelvis lån och garantier. Den prioriterar sysselsättning och kompetensutveckling, vilket visar på ett engagemang för arbetskraften. Dessutom är stödet främst inriktat på transport-, fastighets- och informationssektorerna, vilket visar på en strategisk resursfördelning.

Sverige ligger i framkant när det gäller utfasning av fossila bränslen i industrin (vilket framgår av landets höga rankning i Net Zero Readiness Index ([112])). Norra Sverige spelar en nyckelroll i industrins hållbara omställning och står för en stor del av den fossilfria energiproduktionen och de digitala industriprojekten (projekten HYBRIT och H2GS för fossilfritt stål), fossilfri brytning av järnmalm (LKAB och Kaunis Iron), gigafabriker för batterier (Northvolt) samt grön och utsläppsfri ammoniak och dito gödselmedel (Fertiberia). Sverige är dessutom ett av de ledande länderna i EU när det gäller brytning av järn, zink, koppar, bly, silver, guld och industrimineraler (främst kalksten) ([113]). Sverige har också mineralpotential för flera viktiga metaller (däribland sällsynta jordartsmetaller, grafit, litium, kobolt, nickel, platinametaller, volfram, indium, fosfor och vanadin) som behövs för tillverkning av batterier (se bilaga 7). Denna process kommer att förbättras genom förbättrad raffinering, förädling och återvinning av svenska kritiska råvaror ([114]).

Mer skulle kunna göras för att minska begränsningarna för företag när det gäller materialbrist och vakansgrader. Under 2023 var både andelen företag med begränsningar i fråga om materialtillgång och vakansgraden högre

([108]) Single market scoreboard. Sweden.

([109]) EIF:s index för tillgång till finansiering – Eget kapital, sammansatt: Riskkapital/BNP, börsintroduktion/BNP, små och medelstora företag som använder eget kapital, indexvärden mellan 0 och 1.

([110]) EIF:s index för tillgång till finansiering – Lån, sammansatt: extern finansiering för små och medelstora företag det senaste halvåret, indexvärden mellan 0 och 1.

([111]) *Quantifying Industrial Strategy: Sweden Factsheet* OECD.

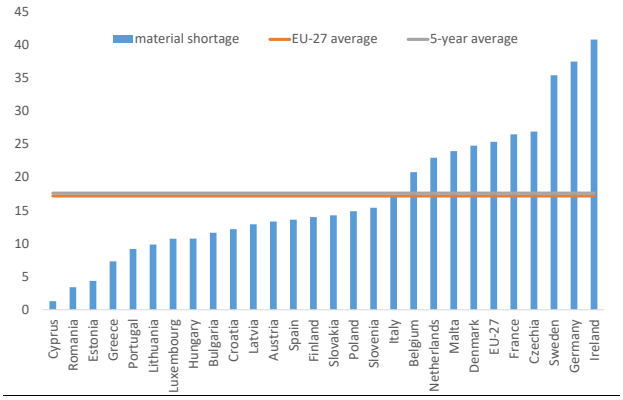
([112]) Net zero readiness index – KPMG.

([113]) Sveriges geologiska undersökning, *Bergverksstatistik*.

([114]) Akt om kritiska råvaror: EU Critical raw materials act.

än EU-genomsnittet (35,4 % jämfört med 17,2 %) ([115]) och (2,7 % jämfört med 2,5 %) ([116]). Det går utför även när det gäller utbildning (vilket framgår av den ökande andelen 15-åringar med otillräckliga grundläggande färdigheter och den minskande andelen högpresterande elever i Pisa 2022). Närmare en av tre elever misslyckas med att nå en lägsta färdighetsnivå inom matematik, och denna andel har ökat med 8,4 procentenheter sedan 2018. Nästan hälften av eleverna med sämre förutsättningar eller migrantbakgrund är lågpresterande (se bilaga 15).

Diagram A12.2: **Materialbrist**

Källa: Eurostat.

Sverige befinner sig i en mellanfas när det gäller genomförandet av de delar som behövs för anslutning till det tekniska systemet för engångsprincipen ([117]). Som en del av förordningen om inrättande av en gemensam digital ingång ([118]) kommer systemet att möjliggöra gränsöverskridande automatiskt utbyte av bevis mellan behöriga myndigheter och förbättra tillgången online till information, administrativa förfaranden och hjälp inom EU. Onboarding av svenska behöriga myndigheter är avgörande för att systemet ska fungera smidigt och för att minska den administrativa bördan.

([115])ECFIN BCS.

([116])Eurostat.

([117])Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/1463 för det tekniska systemet för engångsprincipen.

([118])Förordning om inrättande av en gemensam digital ingång: Förordning om inrättande av en gemensam digital ingång (EU) 2018/1724

Tabell A12.1: **Industrin och den inre marknaden**

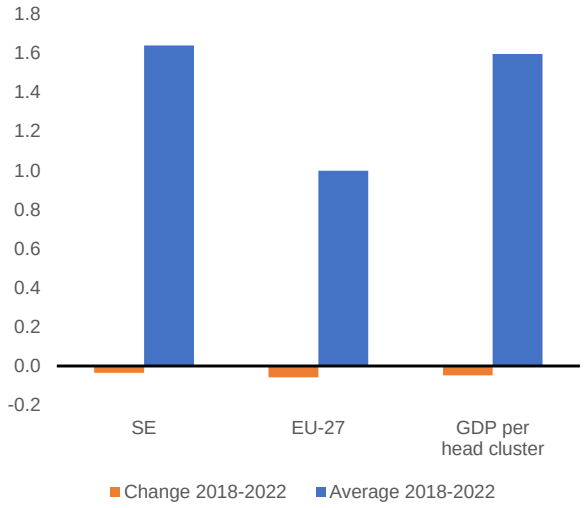
Sweden							
POLICY AREA	**INDICATOR NAME**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**EU27 average***
HEADLINE INDICATORS							
Economic Structure	Net Private investment, level of private capital stock, net of depreciation, % GDP[1]	5,7	5,8	6,9	7,9	6,6	**3,8**
	Net Public investment, level of public capital stock, net of depreciation, % GDP[1]	1,7	1,7	1,5	1,4	1,5	**1,2**
	Real labour productivity per person in industry (% yoy)[2]	0,8	-0,5	11,5	0,4	-5,5	**-1,24**
Cost competitiveness	Nominal unit labour cost in industry (% yoy)[2]	-1,4	2,7	-1,5	-2,3	1,5	**9,83**
SINGLE MARKET							
Single Market integration	EU Trade integration, % (Average intra-EU imports + average intra EU exports)/GDP[2]	25,7	23,5	25,5	29,1	30,0	**42,9**
Compliance	Transposition deficit, % of all directives not transposed[3]	0,7	0,7	2	0,7	0,5	**0,7**
	Conformity deficit, % of all directives transposed incorrectly[3]	1,6	1,6	1	1,1	0,8	**1,1**
	SOLVIT, % resolution rate per country[3]	78,4	62,7	70,6	68,3	69,0	**88,3**
	Number of pending infringement proceedings[3]	21	23	24	18	19	**25,9**
Restrictions	EEA Services Trade Restrictiveness Index[4]	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	**0,05**
Public procurement	Single bids, % of total contractors[3]	8	9	10	13	11	**28,6**
	Direct Awards, %[3]	0	0	1	1	1	**8,1**
ECONOMIC STRUCTURE							
Shortages	Material Shortage (industry), firms facing constraints, %[5]	20,2	10,6	25,3	54,7	35,4	**17,2**
	Labour Shortage using survey data (industry), firms facing constraints, %[5]	6,1	3,3	8,3	17,6	13,4	**23,3**
	Vacancy rate, % of vacant posts to all available ones (vacant + occupied)[2]	2,45	1,8	2,5	3,2	2,7	**2,5**
Strategic dependencies	Concentration in selected raw materials, Import concentration index based on a basket of critical raw materials[6]	0,17	0,17	0,15	0,18	0,26	**0,22**
	Installed renewables electricity capacity, % of total electricity produced[2]	0,6	0,7	0,7	0,7		**50**
BUSINESS ENVIRONMENT - SMEs							
Investment obstacles	Impact of regulation on long-term investment, % of firms reporting business regulation as major obstacle[7]	11,1	7,6	9,2	10,0	10,0	**22,2**
Business demography	Bankruptcies, Index (2015=100)[2]	-	-	-	-	-	**105,6**
	Business registrations, Index (2015=100)[2]	-	-	-	-	-	**120,2**
Late payments	Payment gap - corporates B2B, difference in days between offered and actual payment[8]	-	19	15	12	16	**15**
	Payment gap - public sector, difference in days between offered and actual payment[8]	-	18	13	13	15	**16**
	Share of SMEs experiencing late payments in past 6 months, %[9]	32,5	29,2	35,2	31,7	44,5	**48,7**
Access to finance	EIF Access to finance index - Loan, Composite: SME external financing over last 6 months, index values between 0 and 1[10]	0,61	0,48	0,41	0,45	-	**0,49**
	EIF Access to finance index - Equity, Composite: VC/GDP, IPO/GDP, SMEs using equity, index values between 0 and 1[10]	0,87	0,94	1,00	0,72	-	**0,17**

Källa: (1) Ameco, (2) Eurostat, (3) resultattavlan för den inre marknaden, (4) OECD, (5) ECFIN BCS, (6) Comext och kommissionens beräkningar, (7) EIB:s investeringsundersökning, (8) Intrums betalningsrapport, (9) SAFE-undersökningen, (10) EIF:s index för små och medelstora företags tillgång till finansiering.

* Kommissionens egna beräkningar av genomsnittet för EU27.

Sveriges offentliga förvaltning är avgörande för ekonomins konkurrenskraft, särskilt genom att forma förutsättningarna för den dubbla omställningen och skapa ett gynnsamt affärsklimat. Den har fortfarande en hög grad av upplevd effektivitet. Dess sammanlagda poäng har dock minskat något sedan 2018. Trots byte av regering är flera pågående reforminitiativ fortfarande en prioritering, såsom digitalisering och bättre samordning mellan olika förvaltningsnivåer och politikområden. Andra initiativ, såsom offentliga undersökningar av otillåten påverkan och korruption, avbröts. Regeringens nya prioriteringar rör det offentliga förvaltningssystemets struktur, den offentliga förvaltningen och kraven på öppenhet och ansvarsskyldighet ([119]).

Diagram A13.1: **Den offentliga förvaltningens effektivitet**

Genomsnittligt värde under 2018–2022 och förändring under perioden 2018–2022.
Raden BNP per capita visar medelvärdet för indikatorn för den offentliga förvaltningens effektivitet för den grupp EU-länder som tillhör samma BNP per capita-kluster som Sverige (EU-länderna rangordnas efter BNP per capita och grupperas i tre lika stora kluster).
Källa: Globala indikatorer för samhällsstyrning.

Regelsystemet i Sverige fungerar bra. Lagstiftningsprocessen förlitar sig i hög grad på evidensbaserat beslutsfattande, med offentliga utredningar och samråd kring alla större reforminitiativ. I den senaste rapporten från Riksrevisionen drogs dock slutsatsen att de flesta större reformer mellan 2000 och 2017 hade betydande brister i utformningen och i resultaten och att det inte fanns någon etablerad process för systematiska efterhandsutvärderingar ([120]). Med anledning av dessa slutsatser lade regeringen fram nya åtgärder, bland annat nya regler om konsekvensanalyser.

Sverige är ett föregångsland när det gäller digitala tjänster och att främja e-förvaltning ([121]). Uppgifter om användningen av digitala tjänster visar att e-förvaltningens resultat fortsätter att förbättras. Detta följer på en kort nedgång 2020 till följd av covid-19-pandemins inverkan på tjänster. De flesta använder internet för att interagera med offentliga myndigheter ([122]). I en offentlig utredning undersöks för närvarande möjligheterna till ett elektroniskt identifieringssystem som hittills varit beroende av privata leverantörer och gett upphov till farhågor om dataskydd. Sverige är ett föregångsland när det gäller att använda artificiell intelligens (AI) inom den offentliga förvaltningen. Myndigheten för digital förvaltning leder samarbetet mellan offentliga organ, och regeringen planerar också att stödja kommuner när det gäller användningen av AI-teknik. Enligt en gemensam rapport från flera offentliga organ som offentliggjordes i januari 2023 förväntas användningen av AI påverka arbetsuppgifterna för anställda inom offentlig förvaltning, men inte sysselsättningen inom den offentliga sektorn ([123]).

Den offentliga förvaltningen i Sverige har en hög kapacitet och kvalitet. Sverige är bland de länder som presterar bäst när det gäller att ha en jämn könsfördelning bland högt uppsatta inom den offentliga förvaltningen, även om balansen har rubbats något ([124]). Åldersstrukturen inom den offentliga förvaltningen är yngre än genomsnittet i EU (tabell A13.1). Anställda inom offentlig förvaltning deltar i vuxenutbildning i betydligt högre grad än EU-genomsnittet och detta uppmuntras aktivt. I juli 2023 lanserade

([119])Europeiska kommissionen, GD Reform, *Public administration and governance: Sweden*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2024 (ännu ej publicerad).

([120])Riksrevisionen, 2022, https://www.riksrevisionen.se.

([121])Europeiska kommissionen, *State of Digital Decade*, 2023.

([122])Eurostat, undersökning om användning av IKT, 2023.

([123])Myndigheten för digital förvaltning, 2023, https://www.digg.se/analys-och-uppfoljning/publikationer/publikationer/2023-01-23-slutrapport-uppdrag-att-framja-offentlig-forvaltnings-formaga-att-anvanda-artificiell-intelligens.

([124])Europeiska jämställdhetsinstitutet, 2023.

Tabell A13.1: **Indikatorer för den offentliga förvaltningen**

SE	Indicator ([1])	2019	2020	2021	2022	2023	EU-27([2])
E-government and open government data							
1	Share of internet users within the last year that used a public authority website or app	n/a	n/a	n/a	95.8	96.4	75.0
2	E-government benchmark overall score ([3])	n/a	75.4	73.6	76.7	81.8	75.8
3	Open data and portal maturity index	0.6	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
Educational attainment level, adult learning, gender parity and ageing							
4	Share of public administration employees with higher education (levels 5-8, %)	71.5	72.8	73.4 (b)	72.8	72.7	52.9
5	Participation rate of public administration employees in adult learning (%)	42.4	33.6	39.9 (b)	43.2	46.7	17.9
6	Gender parity in senior civil service positions ([4])	0.6	0.6	2.2	3.4	5.0	9.2
7	Ratio of 25-49 to 50-64 year olds in NACE sector O	1.8	1.9	1.8 (b)	1.8	2.0	1.5
Public financial management							
8	Medium-term budgetary framework index	0.8	0.8	0.8	0.8	n/a	0.7
9	Strength of fiscal rules index	1.6	1.6	1.6	1.6	n/a	1.4
Evidence-based policy making							
10	Regulatory governance	n/a	n/a	1.66	n/a	n/a	1.7

([1]) Höga värden innebär goda resultat, med undantag för indikator 6. ([2]) Värde 2023. Om det inte är tillgängligt visas det senaste tillgängliga värdet. ([3]) Mäter användarcentreringen (inklusive för gränsöverskridande tjänster) och insynen i de digitala offentliga tjänsterna samt förekomsten av viktiga förutsättningar för tillhandahållandet av dessa tjänster. ([4]) Beräknat som det absoluta värdet av skillnaden mellan andelen män och kvinnor i högre befattningar inom den offentliga förvaltningen.
Markeringar: (b) avbrott i tidsserien, (d) definitionen skiljer sig åt, (u) låg tillförlitlighet.
Källa: Enskilda personers e-förvaltningsaktiviteter via webbplatser, Eurostat (1); benchmarkingrapport om e-förvaltning (2); framstegsrapport om öppna data (3); arbetskraftsundersökningen, Eurostat (4, 5, 7); Europeiska jämställdhetsinstitutet (6); databas för finanspolitisk styrning (8, 9); OECD:s indikatorer för regleringspolitik och styrning (10).

regeringen i samarbete med Statskontoret en introduktionsutbildning för statligt anställda som syftar till att stärka deras förmåga att hantera rollen som statsanställd.

Rättsväsendet är effektivt och har en överlag hög digitaliseringsnivå. År 2022 var den tid som behövdes för handläggning av förvaltningsmål i första instans 107 dagar, vilket är en jämförelsevis kort tid jämfört med medlemsstaterna. Avslutandegraden är fortfarande god för civilrättsliga och handelsrättsliga tvistemål (103 % 2021 och 102 % 2022) och för förvaltningsmål (103 % 2021 och 2022). Digitaliseringsnivån är överlag hög. Framför allt använder domstolarna digitala verktyg i stor utsträckning, däribland ett elektroniskt ärendehanteringssystem, teknik för distanskommunikation samt teknik för säkert distansarbete för domare och personal. Det finns vissa brister i arrangemangen för att producera maskinläsbara domar, för digitala lösningar för att genomföra och följa straffrättsliga förfaranden eller för att få tillgång till domar i första instans online. När det gäller domstolsväsendets oberoende har inga systematiska brister rapporterats ([125]).

([125])För en mer ingående analys av det svenska rättsväsendets funktion, se 2024 års resultattavla för rättskipningen i EU (ännu ej publicerad) samt landskapitlet för Sverige i kommissionens rapport om rättsstatsprincipen 2024 (ännu ej publicerad).

BILAGA 14: UTMANINGAR PÅ OMRÅDENA SYSSELSÄTTNING, KOMPETENS OCH SOCIALPOLITIK MOT BAKGRUND AV DEN EUROPEISKA PELAREN FÖR SOCIALA RÄTTIGHETER

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter fungerar som en kompass för uppåtgående konvergens mot bättre arbets- och levnadsvillkor i EU. I denna bilaga ges en översikt över Sveriges framsteg avseende genomförandet av pelarens 20 principer och EU:s överordnade och nationella mål för 2030 för sysselsättning, kompetens och fattigdomsbekämpning.

Tabell A14.1: **Social resultattavla för Sverige**

Policy area	Headline indicator	
Equal opportunities and access to the labour market	Adult participation in learning (during the last 12 months, excl. guided on the job training, % of the population aged 25-64, 2022)	66.5
	Early leavers from education and training (% of the population aged 18-24, 2023)	7.4
	Share of individuals who have basic or above basic overall digital skills (% of the population aged 16-74, 2023)	66.4
	Young people not in employment, education or training (% of the population aged 15-29, 2023)	5.7
	Gender employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2023)	4.7
	Income quintile ratio (S80/S20, 2022)	4.4
Dynamic labour markets and fair working conditions	Employment rate (% of the population aged 20-64, 2023)	82.6
	Unemployment rate (% of the active population aged 15-74, 2023)	7.7
	Long term unemployment (% of the active population aged 15-74, 2023)	1.6
	Gross disposable household income (GDHI) per capita growth (index, 2008=100, 2022)	121.6
Social protection and inclusion	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate (% of the total population, 2022)	18.6
	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate for children (% of the population aged 0-17, 2022)	19.9
	Impact of social transfers (other than pensions) on poverty reduction (% reduction of AROP, 2022)	39.85
	Disability employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2022)	25.7
	Housing cost overburden (% of the total population, 2022)	9.1
	Children aged less than 3 years in formal childcare (% of the under 3-years-old population, 2022)	54.4
	Self-reported unmet need for medical care (% of the population aged 16+, 2022)	1.8

Critical situation | To watch | Weak but improving | Good but to monitor | On average | Better than average | Best performers

Uppdatering den 25 april 2024. Medlemsstaterna kategoriseras baserat på den sociala resultattavlan enligt en metod som överenskommits med sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd. Närmare uppgifter om metoden finns i bilagan till *Joint Employment Report 2024*.
Källa: Eurostat.

Arbetsmarknaden i Sverige fungerar överlag väl, men det finns stora utmaningar när det gäller integrering av personer födda utanför EU. Sysselsättningsgraden är fortfarande en av de högsta i EU, med 82,6 % 2023 (EU: 75,3 %). Sverige har dock fortfarande svårt att integrera utsatta personer på arbetsmarknaden. Skillnaden i sysselsättning för personer med funktionsnedsättning ökade 2022 och blev ännu en gång större än EU-genomsnittet (25,7 procentenheter i Sverige jämfört med 21,4 procentenheter i EU). Sysselsättningsgraden för personer födda utanför EU var också mycket lägre 2023, 71,7 %. Även om sysselsättningsgraden ligger över EU-genomsnittet på 67 % är den betydligt lägre än för personer födda i Sverige (85,5 % 2023). Detta motsvarar en sysselsättningsklyfta på 13,8 procentenheter, vilket är betydligt högre än EU-genomsnittet på 9,3 procentenheter. Skillnaden mellan personer födda i Sverige och personer födda utanför EU är ännu större för kvinnor, även om sysselsättningsgraden för kvinnor födda utanför EU ligger över EU-genomsnittet. Det svenska programmet inom ramen för Europeiska socialfonden+ (ESF+) syftar särskilt till att aktivera de personer som fortfarande befinner sig längst bort från arbetsmarknaden, däribland personer med funktionsnedsättning, nyanlända och långtidsarbetslösa.

Det råder hög arbetslöshet och det finns en stor mängd lediga resurser på arbetsmarknaden i Sverige. År 2023 var arbetslösheten (7,7 %) fortfarande högre än EU-genomsnittet (6,1 %). Mängden lediga resurser på arbetsmarknaden ([126]) uppgick 2023 till 16,4 %, långt över EU-genomsnittet på 12 %. Ungdomsarbetslösheten (åldersgruppen 15–24 år) var fortsatt hög och låg på 22,1 % 2023, vilket var något högre än 2022. Detta är betydligt högre än EU-genomsnittet på 14,5 % 2023. När det gäller långtidsarbetslöshet finns det ännu en stor skillnad mellan personer födda i Sverige och personer födda utanför EU. Andelen arbetslösa födda i Sverige (åldersgruppen 15–74 år) som varit arbetslösa i mer än 12 månader var 12,1 % år 2023 jämfört med 33,4 % för arbetslösa födda utanför EU. För EU som helhet är det mindre sannolikt att personer födda utanför EU är långtidsarbetslösa jämfört med inrikes födda i EU (33,3 % respektive 35,9 %). De svenska offentliga arbetsförmedlingarna har under de senaste åren genomgått en reform som inbegriper en omstrukturering av aktiva arbetsmarknadsåtgärder. Under reformen har man fortsatt att koncentrera resurser till arbetssökande

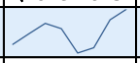
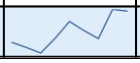
([126])Med lediga resurser på arbetsmarknaden avses alla icke tillgodosedda sysselsättningsbehov, dvs. i vilken utsträckning tillgången på arbetskraft överstiger efterfrågan på arbetskraft på kort sikt.

som är svårare att placera. Sverige står dock fortfarande inför utmaningar när det gäller att matcha arbetssökande och lediga jobb.

Det finns också stora skillnader i utbildning och kompetens mellan personer födda utanför EU och personer födda i Sverige. Även om andelen unga med högst grundskoleutbildning (åldersgruppen 18–24 år) ligger under EU-genomsnittet i alla kategorier finns det en stor skillnad mellan unga födda i Sverige och unga födda utanför EU (6,4 % respektive 12,2 % år 2023). Det bör dock noteras att unga med högst grundskoleutbildning definieras som personer som har avslutat högst grundskoleutbildning och som inte deltog i fortbildning under de fyra veckor som föregick Eurostats undersökning. Andelen unga som varken arbetar eller studerar (åldersgruppen 15–29 år) är fortfarande betydligt mindre än EU-genomsnittet (5,7 % jämfört med 11,2 % 2023). På detta område finns det dock också en skillnad mellan unga födda i Sverige och unga födda utanför EU: 5,0 % jämfört med 8,4 % 2023. Faciliteten för återhämtning och resiliens har bidragit till att skapa nya studieplatser inom regional yrkesutbildning för vuxna, som tillsammans med tillhörande reformer uppgår till över 68 000 nya studieplatser för personer med de största behoven av utbildning.

Kompetensglappet har minskat på en arbetsmarknad som kännetecknas av större brist på arbetskraft än före covid-19-pandemin. Andelen arbetsgivare som uppger att bristen på arbetskraft är en faktor som begränsar deras produktion är fortfarande högre än nivåerna före pandemin inom industri och tjänster (12 % inom industrin och 23 % inom tjänstesektorn i oktober 2023), trots att den har minskat sedan den toppade år 2022. Dessa nivåer är dock lägre än respektive EU-genomsnitt. Vakansgraden är, trots att den minskade till 2,8 % 2023, något högre än EU-genomsnittet (2,7 %). Bristen på arbetskraft och kompetensglappet, i kombination med att vissa grupper släpar efter när det gäller integration på arbetsmarknaden, undergräver också Sveriges potential att stärka sin ekonomiska konkurrenskraft. Det makroekonomiska kompetensglappet ([127]) har minskat något sedan 2020 och ligger kvar på en relativt låg nivå (16,7 % 2022) på grund av en minskning av skillnaden mellan sysselsättningsgraderna för arbetstagare med olika utbildningsnivåer. Kompetensglappet bland yngre arbetstagare (åldersgruppen 15–29 år) har minskat, trots att det fortfarande är det största bland åldersgrupperna i den förvärvsarbetande befolkningen och större än det allmänna kompetensglappet.

Tabell A14.2: **Läget för Sverige beträffande 2030 års mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning**

Indicators	Latest data	Trend (2016-2023	2030 target	EU target
Employment (%)	82.6 (2023)		82	78
Adult learning[1] (%)	66.5 (2022)		60	60
Poverty reduction[2] (thousands)	53 2023		-15	-15 000

(1) Vuxenutbildningsundersökningen, vuxna som deltagit i utbildning under de senaste 12 månaderna, särskilda utdrag som inte inkluderar handledd utbildning på arbetsplatsen.
(2) Förändring i antal personer som riskerar fattigdom eller social utestängning, referensår 2019.
Källa: Eurostat, GD Sysselsättning, socialpolitik och inkludering.

Fattigdomen och inkomstskillnaderna har ökat. Andelen personer som riskerar fattigdom eller social utestängning ökade 2022 efter en minskning under 2021. För vuxna (18 år och äldre) uppgick den till 18,6 % 2022, vilket är den högsta siffran någonsin i Sverige, även om den fortfarande låg under EU-genomsnittet på 21,6 %. År 2022 fanns det en stor skillnad mellan personer födda i Sverige och personer födda utanför EU (13,5 % respektive 38 %), vilket var något högre än EU-genomsnitten (18,8 % respektive 40 %). Inkomstskillnaderna, mätt som förhållandet mellan inkomsterna för den femte och den första kvintilen av inkomstfördelningen, ökade också under 2022 efter att ha sjunkit 2021. Kvoten var den högsta någonsin för Sverige 2022 (4,36), och endast något lägre än EU-genomsnittet (4,7). Det svenska ESF+-programmet kommer att investera omkring 21 miljoner EUR för att bidra till att minska risken för ekonomisk sårbarhet och bidra till ett inkluderande samhälle. Det krävs ytterligare insatser för att nå det nationella fattigdomsmålet

([127]) Det makroekonomiska kompetensglappet mäter skillnaderna i arbetslöshetsnivå mellan tre kompetensgrupper (mätt efter utbildningsnivå, med ISCED 0–2 = låg kompetens; 3–4 = medelhög kompetens; 5–7 = hög kompetens). Om det finns stora skillnader mellan sysselsättningsgraden bland personer med hög, medelhög och låg kompetens tyder detta på att det finns en stor klyfta mellan befolkningens kompetens och den kompetens som ekonomin behöver.

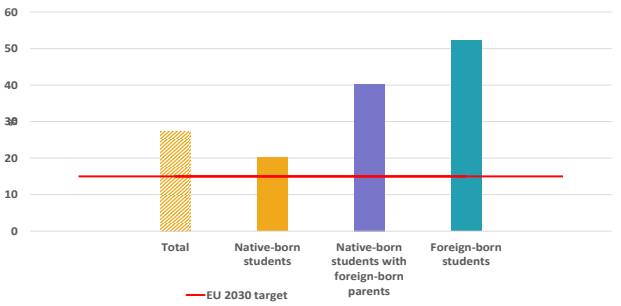
för 2030 att minska antalet personer som riskerar fattigdom eller social utestängning med minst 15 000 jämfört med 2019.

I denna bilaga beskrivs de viktigaste utmaningarna för det svenska utbildningssystemet på grundval av 2023 års utbildningsöversikt och resultaten i OECD:s program för internationell utvärdering av elevprestationer (Pisa) 2022.

De grundläggande färdigheterna har försämrats sedan 2018 och andelen lågpresterande elever ökar och andelen toppresterande elever minskar. Den positiva Pisatrenden från åren 2012–2018 har vänt på senare tid, och detta har lett till låga prestationer som kan jämföras med nivån 2012. Ökningen har varit störst inom matematik med 8,4 procentenheter (EU: 6,6 procentenheter), vilket leder till en andel på 27,2 % (jämfört med 29,5 % i EU), vilket är över EU:s mål på under 15 %. Ökningen var också betydande när det gäller läsförståelse (5,9 procentenheter jämfört med EU:s 3,7 procentenheter). Andelen toppresterande inom matematik minskade med 2,6 procentenheter (en minskning till 10 % jämfört med 7,9 % i EU) och i läsförståelse med 3,1 procentenheter (till 10,2 % jämfört med 6,5 % i EU) ([128]). Covid-19-pandemin kan ha påverkat resultaten mindre än i andra länder eftersom skolorna i Sverige till stor del hölls öppna. Endast 15 % av eleverna uppgav att deras skola var stängd i mer än tre månader. Den ihållande bristen på behöriga lärare i skolorna kan dock påverka kvaliteten (se nedan). Även om eleverna fortfarande presterar bättre än EU-genomsnittet kan negativa trender hämma framtida kompetensutveckling och konkurrenskraft på grund av den mindre solida grunden. Minskningen av andelen toppresterande utgör en risk för landets innovationskapacitet.

Låg socioekonomisk status och migrantbakgrund ökar risken för underprestation. Det är mer sannolikt att elever från mindre gynnade grupper presterar sämre i matematik än elever från mer välbeställda förhållanden (44,4 % jämfört med 10,9 %). Andelen lågpresterande elever från mindre gynnade grupper har också ökat mer sedan 2018 (11,7 procentenheter jämfört med 2,6 procentenheter för de mer gynnade), vilket har lett till en växande socioekonomisk klyfta (33,5 procentenheter). Det finns liknande skillnader när det gäller läsförståelse (29,7 procentenheter) och naturvetenskap (30,3 procentenheter). Skillnaden i resultat mellan inrikes och utrikes födda elever är en av de största i EU och ligger på oroväckande 32,2 procentenheter och det finns en liknande skillnad även för elever med migrantbakgrund som är födda i landet (20,2 procentenheter) (se diagram A15.1). Skillnaderna i resultat är fortfarande betydande (27 poäng) efter att man tagit hänsyn till socioekonomisk bakgrund och det språk som talas hemma.

Diagram A15.1: **Lågpresterande i matematik i Sverige efter födelseland, Pisa 2022**

Källa: OECD (2023).

Språkkunskaper påverkar utbildningsresultaten extra mycket i Sverige. Enligt Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) 2021 är läsförmågan hos barn som bara ibland talar testspråket i hemmet 50 poäng lägre än för dem som alltid talar det, vilket motsvarar mer än ett års undervisning ([129]) och det är den största skillnaden av det slaget i PIRLS 2021.

Det är svårt att gå vidare till gymnasieutbildning, särskilt för elever med migrantbakgrund. År 2022 hade 15 % av alla elever för låga betyg för att kunna gå vidare till det nationella gymnasieprogrammet. Elever med migrantbakgrund som anländer till landet efter att ha påbörjat skolgången går vidare i mycket lägre utsträckning (66,8 % av dem som kommer under de första fem årskurserna och 32 % av dem som kommer under de sista fyra årskurserna, jämfört med 89,5 % av inrikes födda). Att inte tala

([128])OECD (2023), *PISA 2022 Results (Volume I): The State of Learning and Equity in Education*, PISA, OECD Publishing, Paris, https://www.oecd.org/publications/pisa-2022-results-volume-i-53f23881-en.htm.

([129])Europeiska kommissionen (2023), *Children's reading competence and well-being in the EU: an EU comparative analysis of the PIRLS results*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2023, https://data.europa.eu/doi/10.2766/820665.

Tabell A15.1: **EU-mål och andra relevanta indikatorer i den strategiska ramen för det europeiska området för utbildning**

				2012		2018		2023	
Indicator			Target	Sweden	EU-27	Sweden	EU-27	Sweden	EU-27
[1]Participation in early childhood education (age 3+)			96%	95.0% 2013	91.8% 2013	95.1%	92.2%	96.1% 2021	92.5% 2021,d
[2]Low-achieving 15-year-olds in:		Reading	< 15%	22.7%	18.0%	18.4%	22.5%	24.3% 2022	26.2% 2022
		Mathematics	< 15%	27.1%	22.1%	18.8%	22.9%	27.2% 2022	29.5% 2022
		Science	< 15%	22.2%	16.8%	19.0%	22.3%	23.7% 2022	24.2% 2022
Early leavers from education and training (age 18-24)	[3]Total		< 9 %	7.5%	12.6%	7.5% b	10.5%	7.4%	9.5%
	[3] By gender	Men		8.5%	14.5%	8.8% b	12.1%	8.6%	11.3%
		Women		6.3%	10.6%	6.0% b	8.7%	6.2%	7.7%
	[4] By degree of urbanisation	Cities		6.4% b	11.2%	5.6% b	9.4%	5.9%	8.6%
		Rural areas		8.9% b	14.0%	9.2% b	11.0%	10.4%	9.9%
	[5] By country of birth	Native		6.7%	11.3%	5.5% b	9.2%	6.4%	8.2%
		EU-born		9.8% u	26.2%	8.6% bu	22.4%	: u	21.0%
		Non EU-born		13.2%	30.1%	17.2% b	23.0%	12.2%	21.6%
[6]Socio-economic gap (percentage points)				28.1	:	24.4	29.5	33.5 2022	37.2 2022
[7]Exposure of VET graduates to work-based learning			≥ 60% (2025)	:	:	:	:	65.7%	64.5%
Tertiary educational attainment (age 25-34)	[8]Total		45%	43.5%	34.1%	47.6% IIN/A	38.7%	54.1%	43.1%
	[8] By gender	Men		37.2%	29.1%	40.4% b	33.3%	46.8%	37.6%
		Women		50.2%	39.2%	55.1% b	44.2%	61.9%	48.8%
	[9] By degree of urbanisation	Cities		53.1% b	43.5%	60.2% b	49.0%	66.1%	53.3%
		Rural areas		30.6% b	24.8%	31.8% b	27.7%	37.7%	31.7%
	[10] By country of birth	Native		44.5%	35.4%	47.7% b	39.7%	55.6%	44.2%
		EU-born		56.3%	29.3%	63.5% b	36.7%	68.3%	40.2%
		Non EU-born		37.2% IIN/A	24.2%	43.8% b	31.0%	46.2%	37.1%
[11]Participation in adult learning (age 25-64)			≥ 47% (2025)	:	:	58.8% 2016	37.4% 2016	66.5% 2022	39.5% 2022
[12]Share of school teachers (ISCED 1-3) who are 55 years or over				28.8% 2013	22.7% 2013	25.3%	23.8%	24.8% 2021	24.5% 2021

Anmärkningar: b = avbrott i tidsserien, d = avvikande definition, e = uppskattning, p = preliminärt, u = låg tillförlitlighet, : = information ej tillgänglig;
Källa: 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10 och 12 = Eurostat; 11 = Eurostat, vuxenutbildningsundersökningen; 2 och 6 = OECD, Pisa.

undervisningsspråket och föräldrarnas låga socioekonomiska bakgrund och/eller utbildningsbakgrund har en negativ inverkan på resultaten. De är också underrepresenterade i friskolor, vars elever har bättre chanser att gå vidare till gymnasieutbildning (91,6 % jämfört med 83,3 % för elever från kommunala skolor), vilket delvis också är kopplat till profilen för elever som går i kommunala eller privata skolor ([130]). År 2023 var andelen unga med högst grundskoleutbildning 7,4 %, vilket är lägre än EU-genomsnittet på 9,5 %.

Det råder brist på behöriga lärare på de flesta utbildningsnivåer, med regionala och lokala variationer. Bristen är särskilt stor inom förskoleverksamhet och barnomsorg, där endast 41 % av förskollärarna är behöriga (med regionala variationer mellan 30 % och 54 % ([131]) och kommunala variationer mellan 22 % och 75 %). I grundskolorna under perioden 2022–2023 var endast 70,8 % av lärarna behöriga i minst ett av sina ämnen och på gymnasiet var siffran 83,4 %. Kommunala skolor har fler behöriga lärare, både i grundskolan (71,8 % jämfört med 63,9 % i friskolorna) och i gymnasieskolor (86,7 % jämfört med 75,7 %) ([132]). Inom yrkesutbildningen krävs en fördubbling av antalet elever som studerar för att bli yrkeslärare ([133]).

Antalet barn i förskolan är stort och personalen får riktad språkutbildning. År 2021 deltog 96,1 % av barnen över tre år jämfört med 92,5 % i EU. Sedan hösten 2022

([130])Skolverket (2022), *Slutbetyg i grundskolan, Våren 2022*, Beskrivande statistik Stockholm, Skolverket. https://www.skolverket.se/getFile?file=10334

([131])Databasen Jämförelsetal – Skolverket (artisan.se): https://jmftal.artisan.se/databas.aspx#tab-0.

([132])Skolverket (2023), *Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning – Läsåret 2022/23*. Beskrivande statistik Stockholm, Skolverket.

([133])Cedefop (2023), *Yrkesutbildning i Sverige: kort beskrivning*, Luxemburg: Publikationsbyrån, http://data.europa.eu/doi/10.2801/800830.

tillhandahåller Skolverket kurser i svenska för förskolepersonal ([134]).

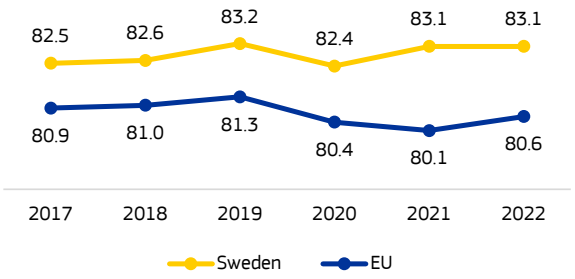
Andelen personer med högre utbildning är hög. År 2023 var den 54,1 % jämfört med 43,1 % i EU. Den har ökat med 1,7 procentenheter från 2022 och med 8,1 procentenheter under det senaste årtiondet. Sysselsättningsgraden bland personer med nyligen avlagd akademisk examen (i åldern 20–34 år) var 92,1 % 2022 (EU: 86,7 %.)

([134])https://www.skolverket.se/skolutveckling/anordna-och-administrera-utbildning/anordna-utbildning-inom-komvux/relaterade-lankar/spraktraning-for-anstallda-i-valfarden/spraktraning-for-anstallda-i-forskolan.

En frisk befolkning och ett effektivt, tillgängligt och resilient hälso- och sjukvårdssystem är förutsättningar för en hållbar ekonomi och ett hållbart samhälle. I denna bilaga ges en ögonblicksbild av befolkningens hälsa och hälso- och sjukvårdssystemet i Sverige.

Den förväntade livslängden i Sverige är fortfarande en av de högsta i EU. Under 2022 var den förväntade livslängden i Sverige en av de högsta i EU med 83,1 år, och återhämtade sig till nivåerna före pandemin efter att ha minskat 2020. Denna återhämtning speglar minskningen av dödstalen i covid-19 2021 och 2022 jämfört med 2020 i Sverige ([135]). År 2021 var de främsta dödsorsakerna sjukdomar i cirkulationssystemet ("hjärt-kärlsjukdomar") följt av cancer och Alzheimers sjukdom samt andra former av demens. Jämfört med andra EU-länder hade Sverige väldigt få dödsfall av orsaker som går att förhindra och behandla under 2021. Detta pekar på hur effektivt det offentliga hälso- och sjukvårdssystemet är när det gäller att förebygga dödsfall till följd av sådana tillstånd. Den låga hälsopolitiskt åtgärdbara dödligheten beror främst på ett lågt antal förtida dödsfall på grund av lungcancer och hjärt–kärlsjukdom. Något som ger särskild anledning till oro är Sveriges jämförelsevis höga dödstal på grund av självmord. Antalet självmord har minskat i Sverige sedan 2005, men ligger fortfarande över EU-genomsnittet för kvinnor.

Diagram A16.1: **Förväntad livslängd (år)**

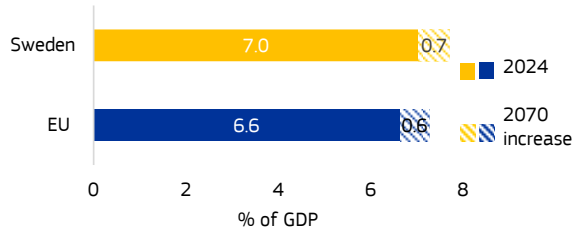

Källa: Eurostat.

([135])På grundval av uppgifter som medlemsstaterna lämnar direkt till Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar inom ramen för det europeiska övervakningssystemet.

För 2021 minskade de totala utgifterna för hälso- och sjukvård något till 11,2 % av BNP, men låg kvar över EU-genomsnittet (10,9 %). Detta är i linje med den trend som konstaterats även för andra länder, som – i varierande utsträckning – drivs av en BNP-tillväxt 2021 efter en inledande nedgång 2020 i början av covid-19-pandemin. I reala termer ökade utgifterna för hälso- och sjukvården i Sverige med 11 % från 2020 till 2021. Preliminära uppgifter tyder på att de totala utgifterna för hälso- och sjukvård under 2022 sjönk till 10,6 % av BNP. De offentliga utgifterna för hälso- och sjukvården som andel av de nuvarande utgifterna för hälso- och sjukvården minskade något med 0,3 procentenheter till 85,9 % för 2021, men låg fortfarande långt över EU-genomsnittet på 81,1 %. Den största utgiftsposten inom vården i Sverige 2021 (omkring en tredjedel) är öppenvården (inklusive hemvård), vilket är mycket högre än respektive genomsnittlig andel i EU. Slutenvården stod för omkring 23 % av de totala hälso- och sjukvårdsutgifterna 2021. Detta visar på en markant minskning sedan 2010, då budgetandelen för slutenvården uppgick till omkring 27 %. Baserat på den svenska befolkningens ålderspyramid beräknas de offentliga utgifterna för hälso- och sjukvården öka med 0,7 procentenheter av BNP fram till 2070, jämfört med 0,6 procentenheter för EU som helhet (se diagram 16.2 och bilaga 21).

Diagram A16.2: **Förväntad ökning av de offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård mellan 2024 och 2070**

Grundscenario
Källa: Europeiska kommissionen/EPC (2024).

År 2021 uppgick utgifterna för förebyggande åtgärder i Sverige till 4,9 % av de totala utgifterna för hälso- och sjukvård, jämfört med 6,0 % för EU som helhet. Mellan 2019 och 2021 ökade utgifterna för förebyggande åtgärder i Sverige med omkring 55 % (jämfört med en ökning på 106 % för EU som helhet). För

Tabell A16.1: **Centrala hälsoindikatorer**

	2018	2019	2020	2021	2022	EU average (latest year)
Treatable mortality per 100 000 population (mortality avoidable through optimal quality healthcare)	65,6	60,2	62,1	59,7	NA	93.3 (2021)
Cancer mortality per 100 000 population	221,3	216,7	214,1	206,6	NA	235.4 (2021)
Current expenditure on health, % GDP	10,9	10,8	11,3	11,2	10,6	10.9 (2021)
Public share of health expenditure, % of current health expenditure	84,8	85,1	86,2	85,9	NA	81.1 (2021)
Spending on prevention, % of current health expenditure	3,4	3,2	3,4	4,9	NA	6.0 (2021)
Available hospital beds per 100 000 population	213	207	205	200	NA	525 (2021)
Doctors per 1 000 population	4,3	4,3	4,3	4.3*	NA	4.1 (2021)*
Nurses per 1 000 population	10,9	10,9	10,7	NA	NA	7.9 (2021)
Total consumption of antibacterials for systemic use, daily defined dose per 1 000 inhabitants per day ***	12,4	11,8	10,3	10,1	11,2	19.4 (2022)

Anmärkning: EU-genomsnittet viktas för alla indikatorer, utom för läkare och sjuksköterskor per tusen invånare, för vilka det enkla EU-genomsnittet används. Uppgifterna om läkartäthet avser praktiserande läkare i alla länder utom Grekland, Portugal (legitimerade) och Slovakien (yrkesmässigt verksamma). Uppgifterna om sjuksköterskетäthet avser praktiserande sjuksköterskor i alla länder utom Frankrike, Irland, Portugal, Slovakien (yrkesmässigt verksamma) och Grekland (endast sjuksköterskor som arbetar på sjukhus).

Källa: Eurostats databas, med undantag för * OECD; ** Joint Questionnaire on non-monetary healthcare statistics; *** ECDC; **** Rådets rekommendation om intensifiering av EU:s åtgärder för att bekämpa antimikrobiell resistens genom en One health-modell.

budgetandelarna för förebyggande åtgärder i hela EU skedde en proportionell ökning främst för program för krisberedskap, upptäckt av sjukdomar och immunisering. Mellan 2019 och 2021 noterades en anmärkningsvärd proportionell ökning av de rapporterade utgifterna i Sverige för immuniseringsprogram, epidemiologisk övervakning och risk- och kontrollprogram. När det gäller en annan folkhälsofråga var Sverige under 2021 ett av de EU-länder som använde minst antibiotika. Användningen har minskat gradvis under det senaste årtiondet och denna utveckling fortsatte under pandemin. Sverige har dessutom en övergripande strategi för att ta itu med antimikrobiell resistens. Den nationella strategin för perioden 2020–2023 har den övergripande målsättningen att bevara möjligheten till effektiv behandling av bakterieinfektioner hos människa och djur ([136]).

Omkring en av sex personer led av psykisk ohälsa 2019, vilket låg nära EU-genomsnittet. De vanligaste problemen med psykisk ohälsa i Sverige är ångest och depression, och detta är vanligare bland kvinnor och personer med lägre inkomster. I en nyligen genomförd Eurobarometerundersökning ([137]) rapporterade de flesta svarande från Sverige att de eller en familjemedlem hade upplevt svårigheter med att få tillgång till psykvård på grund av långa väntelistor och förseningar innan diagnos ställs eller behandling inleds. En stor andel av de svarande uppgav att de inte kände till någon bra specialist. Regeringen håller på att utarbeta en ny nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention.

Sverige låg över EU-genomsnittet när det gäller antalet läkare och sjuksköterskor per 1 000 invånare 2020. Antalet läkare har ökat sedan 2000, delvis på grund av ett ökat antal läkare som är utbildade utomlands. Antalet svenska läkare som utbildat sig utomlands har fyrdubblats sedan 2006, främst på grund av begränsat antal platser på svenska läkarutbildningar. Trots att antalet läkare per invånare ökar rapporterar flera regioner brist på allmänläkare. Andelen allmänläkare i Sverige (14 %) är mycket lägre än EU-genomsnittet. Antalet sjuksköterskor per invånare har legat kvar på en stabil nivå under det senaste årtiondet, och flera regioner rapporterar en viss brist – särskilt på specialistsjuksköterskor (med avancerad praktik) inom primärvården.

Begränsade investeringar i hälso- och sjukvård planeras inom ramen för EU-program. Under programperioden 2021–2027 för de sammanhållningspolitiska fonderna planerar Sverige att investera omkring 3,8 miljoner euro i e-hälsotjänster och e-hälsoappar ([138]). Sverige har inte öronmärkt någon finansiering för investeringar i hälso- och sjukvård inom ramen för sin nationella återhämtnings- och resiliensplan.

([136])Regeringskansliet (2023), *Svensk strategi för arbetet mot antibiotikaresistens 2020–2023*.

([137])https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3032.

([138])Uppgifterna om EU:s sammanhållningspolitik återspeglar situationen per den 13 maj 2024.

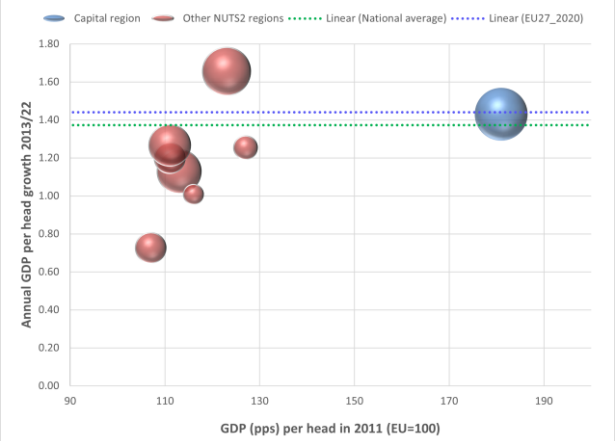
I bilaga 17 visas den ekonomiska och sociala regionala dynamiken i Sverige. Den innehåller en analys av den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i de svenska regionerna och bedömer nya investeringsbehov som är relevanta för att främja ekonomisk tillväxt, social utveckling och konkurrenskraft i landet.

Översikt över ekonomiska och sociala resultat på regional nivå

Sveriges regioner fortsätter att uppvisa goda resultat när det gäller de flesta ekonomiska och sociala indikatorer jämfört med EU-genomsnittet. De regionala skillnaderna har dock ökat något under de senaste två årtiondena, liksom klyftan mellan stadskärnorna och resten av landet.

BNP per capita (köpkraftsstandard) på landsnivå var 120 % av EU-genomsnittet 2022. Alla Nuts 2-regioner låg över eller nära EU-genomsnittet, men huvudstadsregionen Stockholm hade den överlägset högsta nivån på 160 % (tabell A17.1). Norra Mellansverige hade däremot den lägsta siffran med 99 %, vilket är strax under EU-genomsnittet.

Diagram A17.1: **Genomsnittlig BNP-tillväxt per capita jämfört med BNP per capita 2011**

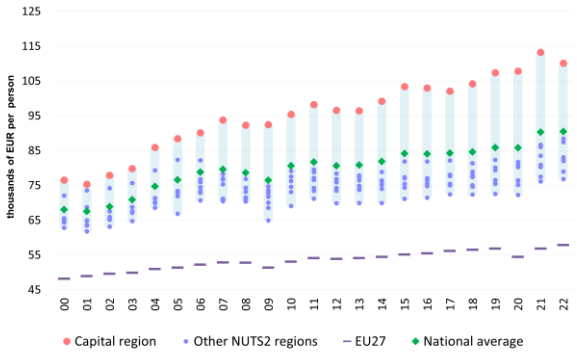

Källa: Beräkningar från GD Regional- och stadspolitik på grundval av uppgifter från JRC (ARDECO) och Eurostat.

BNP-tillväxten per capita ökade relativt långsamt i Sverige mellan 2013 och 2022. Bara Västsverige växte snabbare än EU-genomsnittet, medan alla andra Nuts 2-regioner växte långsammare än EU-genomsnittet (diagram A17.1).

Arbetsproduktiviteten i Sverige är högre än EU-genomsnittet i alla Nuts 2-regioner (diagram A17.2). Produktivitetsskillnaderna mellan huvudstaden och övriga regioner har dock ökat med tiden. Som OECD ([139]) framhåller är lägre produktivitet ofta förknippad med bristfälliga transportförbindelser, lägre sysselsättning inom kunskapsintensiva sektorer, lägre FoU-utgifter och lägre utbildningsnivåer.

Diagram A17.2: **Real arbetsproduktivitet i Sverige, 2000–2022**

Källa: ARDECO, GD Regional- och stadspolitiks rapport.

De tre norra regionerna var mycket mer svårtillgängliga än de andra under 2021. I Stockholmsregionen kan 90 % av befolkningen som bor inom en radie av 120 km nås med bil på mindre än 90 minuter, men denna andel minskar till 58 % i Mellersta Norrland, 56 % i Övre Norrland och 52 % i Norra Mellansverige.

Befolkningen ökar i alla svenska regioner, främst på grund av migration, där huvudstadsregionens befolkning ökar snabbast och de tre norra regionernas ökar långsammast. Stockholms befolkning ökade i genomsnitt med 1,41 % 2013–2021, medan befolkningen endast ökade med omkring 0,24 % i Mellersta Norrland, 0,33 % i Övre Norrland och 0,44 % i Norra Mellansverige.

Sverige är ledande inom innovation, men det finns stora skillnader i de regionala innovationsresultaten. Stockholm är en av de mest innovativa regionerna i EU med 166,8 % av EU-genomsnittet 2022, medan Norra Mellansverige rangordnades lägst av alla svenska

([139])OECD, *Regional differences in productivity in Sweden: insights from OECD regions*, ECO/WKP(2021)39.

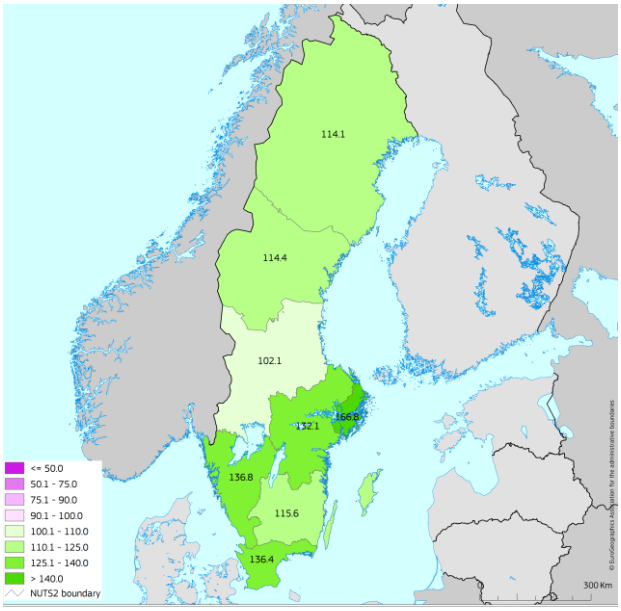
Tabell A17.1: **Urval av indikatorer på regional nivå i Sverige**

NUTS region name	GDP per head (PPS)	Productivity (GVA (PPS) per person employed)	GDP per head growth	Population growth	Net migration	At-risk-of-poverty or social exclusion	Employment rate, ages 20-64	Unemployment rate	R&D expenditure	Transport performance by car	EU Regional Competitiveness Index 2.0 - 2022 edition
	Index, EU27 = 100 (2022)	Index, EU27 = 100 (2022)	Average % change on the preceding year (2013-2022)	Average annual change per 1000 residents (2013-2021)	Average annual change per 1000 residents (2013-2021)	% of population (2022)	% of population aged 20-64 (2023)	% of labour force (2023)	% of GDP (2021)	Share of population in a 120-km radius that can be reached within 1h30 (%) (2022)	Index, EU27 = 100
European Union (27 MS)	100	100	1.44	1.9	2.9	21.6	75.3	6.1	2.3	77.2	100
Sverige	120	113.8	1.37	10	7.6	18.6	82.6	7.7	3.4	74.1	120.3
Stockholm	160	135.9	1.43	14.1	8.4	15.3	85.2	6.9	3.6	90.5	138.9
Östra Mellansverige	103	103.5	1.13	10.8	9.1	20.6	80	9.1	3.6	70.6	117.5
Småland med öarna	103	98.1	1.2	8.2	7.4	18.9	83.9	6.9	1.6	55.2	106.1
Sydsverige	101	104.3	1.27	10.9	8.6	22.8	80.5	9.4	3.2	80.9	120.5
Västsverige	115	108.5	1.66	10	7.6	17.2	82.7	7.4	5.3	76.8	119.9
Norra Mellansverige	99	103.6	0.73	4.4	5.4	19.8	82.5	7.3	1	51.9	102.8
Mellersta Norrland	109	109.2	1.01	2.4	4	19	83.1	6.5	0.7	58.3	106.1
Övre Norrland	129	125	1.25	3.3	3.6	16.5	82.6	5.7	2.5	56.4	108.3

Källa: Eurostat, Edgar-databasen.

regioner med 102,1 (karta A17.1). Ett liknande mönster finns i det regionala konkurrenskraftindexet 2022, där de svenska regionerna totalt sett får en hög poäng. Stockholm rangordnades högst och Norra Mellansverige rangordnades lägst av alla regioner (tabell A17.1).

Karta A17.1:**Sverige: Index för regional konkurrenskraft 2022 – Delindex för innovation**

Sweden, Regional Competitiveness Index 2.0, 2022 edition - Innovation sub-index

Källa: GD REGIONAL- OCH STADSPOLITIK, JRC.

Sysselsättningsgraden låg långt över EU-genomsnittet i alla svenska regioner 2023 (82,6 % i Sverige jämfört med 75,3 i EU). Den var högst i Stockholm, 85,2 % och lägst i Östra Mellansverige, 80 %. År 2023 hade Sverige dock en relativt hög arbetslöshet, 7,7 %, jämfört med EU-genomsnittet på 6,1 %. Arbetslösheten var lägst i Övre Norrland (5,7 %) men låg på 9,4 % i Sydsverige.

Behov av investeringar och regionala reformer framöver

Sammanhållningspolitiska investeringar i Sverige stöder utvalda områden av särskild betydelse för den gröna och den digitala omställningen. Den investeringsstrategi som man enades om i de program som antogs 2022 gäller fortfarande för den nuvarande ekonomiska och sociala situationen i Sverige. Med beaktande av den senaste utvecklingen uppmanas Sverige att reflektera över följande frågor.

Bristen på kvalificerad arbetskraft är ett hinder för den regionala utvecklingen, i synnerhet i Sveriges nordligaste region. Det uppskattas att mer än 100 000 kvalificerade arbetstagare kommer att behövas fram till 2035 i de svenska glesbefolkade områdena i norr. Detta utgör ett stort kompetensunderskott ([140]). Tillgängligheten och kvaliteten på transportförbindelserna, särskilt järnvägen, är också ett problem i de norra delarna av Sverige, med dess långa avstånd och glesa befolkning. Det finns också tydliga tecken på brist på arbetskraft i hela landet i samband med den gröna omställningen, men särskilt i områden utanför städerna (t.ex. Nordregio ([141]).

([140]) Larsson, Peter, *Rapport från samordnaren för samhällsomställning vid större företagsetableringar och företagsexpansioner i Norrbotten och Västerbotten*, Regeringskansliet – Näringsdepartementet, (2022)23.

([141])Nordregio Strategies to address rural labour shortage | Nordregio.

Innovation kommer att vara avgörande för att ta itu med utmaningarna i samband med den gröna och den digitala omställningen. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att den ekonomiska tillväxten har varit långsam under det senaste årtiondet och att arbetsproduktiviteten och innovationskapaciteten är betydligt lägre utanför huvudstadsregionen. Sammanhållningspolitiken skulle kunna stödja innovationsprojekt som kan bidra till ökad hållbarhet. Framtida omfördelning inom ramen för programmen bör inriktas på ytterligare miljöanpassning av samhället med ambitionen att uppnå en klimatneutral ekonomi samtidigt som man fortsätter att ta itu med regionala skillnader och skillnader mellan tätorter och områden utanför städer.

Sverige skulle också kunna dra nytta av möjligheterna inom ramen för initiativet för en europeisk plattform för strategisk teknik (STEP) för att främja investeringar i kritisk teknik för att stödja industrins gröna omställning.

Svenska banker har strukturellt högre lönsamhet än sina europeiska motparter, god likviditet och små låneförluster. Banksektorns totala tillgångar motsvarar strax över 300 % av BNP, varav de fem största bankerna innehar 75 %. De svenska bankerna är fortfarande bland de mest lönsamma i EU (med en årsberäknad avkastning på eget kapital på 13,2 % jämfört med 9,9 % i EU i slutet av det tredje kvartalet 2023), eftersom utlåningsräntorna steg mer än inlåningsräntorna under det senaste året. Denna ökning av räntemarginalen började dock från en jämförelsevis låg utgångspunkt. Detta beror på en volymökning snarare än att marginalerna tidigare hade varit den främsta orsaken till bankernas vinster. Kapitaltäckningsgraden låg på 22,1 % (jämfört med 19,6 % i EU), vilket är långt över de befintliga kapitalkraven, även om detta delvis berodde på att låga riskvikter tillämpades på hypotekslån och exponeringar mot kommersiella fastigheter. Bruttosoliditeten, mätt som eget kapital i förhållande till de totala tillgångarna, har dock minskat över tid och är fortfarande bland de lägsta i EU, omkring 5 %. Likviditetstäckningskvoten uppgick till 163,2 % i slutet av det tredje kvartalet 2023. I slutet av 2023 hade svenska banker också den högsta utlånings-/inlåningskvoten i EU (154,1 % jämfört med 93,3 % i EU) med koppling till ett stort beroende av marknadsfinansiering, vilket tyder på en känslighet när det gäller förändrade ekonomiska villkor. Med 0,9 % är andelen nödlidande lån bland de lägsta i EU (EU-genomsnittet är 1,8 %).

Bankerna dominerar det finansiella systemet, men trots detta minskar deras relativa andel. Finansförmedlare utanför banksektorn ökar och tillhandahåller krediter till både icke-finansiella bolag och privatpersoner. Finanssektorn utanför banksektorn, inklusive försäkrings-, pensions- och investeringsfonder, förvaltar tillgångar som är nästan lika stora som hela den svenska banksektorns tillgångar. Denna sektor har stora aktieportföljer, men investerar också allt mer i företagsobligationer med hög exponering mot fastigheter. Hur finanssektorn utanför banksektorn agerar kan förvärra kriser och potentiellt sprida risker till andra tillgångsslag och aktörer. I Sverige är bankerna knutna till finansförmedlare utanför banksektorn genom lån, värdepapper och exponering mot derivat samt beroende av finansiering. Fintechverksamhet utanför banksektorn fortsätter också att växa, till exempel inom försäkringar, medan kreditgivningen från andra fintechlångivare än banker också ökar.

Det föränderliga makroekonomiska klimatet, med höga räntor och kraftig inflation, har lett till att påfrestningar byggts upp i sektorn för kommersiella fastigheter. De svenska fastighetsföretagens kvoter mellan skuldsättning och rörelseintäkter är höga efter flera år av ökande skuldsättning. På grund av en kombination av högre räntor och en nedgång i den ekonomiska aktiviteten har finansieringskostnaderna och andra kostnader ökat snabbt och försvagat de kommersiella fastighetsföretagens reserveringsgrad. Med tanke på den höga skuldsättningsgraden och de korta löptiderna för lån har detta satt press på kommersiella fastighetsföretag. Starka fundamenta minskar dock en del av trycket. Svenska fastighetsföretag har en resilient beläggningsgrad och inflationsindexerade kontrakt har hållit uppe hyresnivåerna och bidragit till att begränsa effekterna av ökade avkastningskrav. Eftersom många större fastighetsföretag dessutom har lån med fast ränta via kreditavtal eller räntederivat har hela räntehöjningen ännu inte påverkat dem. Till följd av detta har värderingarna av kommersiella fastigheter endast gradvis minskat, och det med i genomsnitt cirka 5–10 % sedan toppen 2022, beroende på fastighetssegmentet.

Kommersiella fastigheter gör ett betydande avtryck i bankernas balansräkningar, vilket leder till en koncentrerad kreditrisk. Företag i sektorn för kommersiella fastigheter finansieras främst genom banklån (60 %), men i allt högre grad även via kapitalmarknaderna (från 10 % 2012 till 35 % 2022), främst genom obligationsmarknaden. Deras finansieringskostnader har ökat kraftigt, vilket framgår av stigande avkastning och höjda räntor på nya banklån. Om räntorna är fortsatt högre under en längre tid, i kombination med en relativt kort genomsnittlig löptid på cirka 3–4 år, kommer räntekostnaderna för dessa företag sannolikt att öka i takt med att lånen förlängs. Dessutom kan vissa låntagare, särskilt emittenter med högre kreditrisk, ställas inför hårda refinansieringsvillkor eller mycket högre riskpremier på obligationsmarknaden. Högre lånekostnader och instabila förhållanden på kapitalmarknaderna kan

Tabell A18.1: **Indikatorer för ekonomisk stabilitet**

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	EU	Median
Total assets of the banking sector (% of GDP)	289.6	272.8	279.1	311.8	280.1	291.6	290.3	257.0	184.6
Share (total assets) of the five largest banks (%)	58.2	54.3	54.8	54.1	55.0	58.3	-	-	69.6
Share (total assets) of domestic credit institutions (%)[1]	92.7	77.7	79.1	78.7	80.3	80.0	80.8	-	62.9
NFC credit growth (year-on-year % change)	5.7	6.1	3.6	4.0	7.0	12.0	1.8	-	2.4
HH credit growth (year-on-year % change)	7.0	5.5	5.1	5.6	6.8	3.4	0.5	-	1.4
Financial soundness indicators:[1]									
- non-performing loans (% of total loans)	1.3	1.0	1.1	1.0	1.0	0.8	0.9	1.8	1.8
- capital adequacy ratio (%)	25.9	20.7	21.6	22.3	22.2	22.0	22.1	19.6	20.1
- return on equity (%)[2]	10.9	12.2	10.9	8.4	10.0	9.8	13.2	9.9	13.2
Cost-to-income ratio (%)[1]	54.2	51.9	56.5	57.1	54.5	54.3	47.3	52.8	44.9
Loan-to-deposit ratio (%)[1]	172.7	190.7	187.9	163.2	152.6	162.3	154.1	93.3	80.2
Central bank liquidity as % of liabilities	0.0	0.0	0.0	1.2	0.1	0.0	0.0	-	0.7
Private sector debt (% of GDP)	201.1	197.0	199.7	212.7	213.5	207.5	-	133.0	118.4
Long-term interest rate spread versus Bund (basis points)	33.3	25.5	29.3	47.4	64.2	39.1	7.2	107.7	104.2
Market funding ratio (%)	62.6	62.6	63.7	63.4	63.4	62.0	-	50.8	39.8
Green bonds outstanding to all bonds (%)[3]	-	-	-	-	-	-	-	4.0	2.7

1-3 **4-10** **11-17** **18-24** **24-27** Colours indicate performance ranking among 27 EU Member States.

1Senaste uppgifter: Tredje kvartalet 2023.
2Årsberäknade uppgifter.
3Uppgifter finns enbart tillgängliga för länder i euroområdet, EU-genomsnittet avser euroområdet.
Källa: ECB, Eurostat.

leda till att låntagarna säkrar alternativ finansiering genom befintliga och nya kreditfaciliteter och lån med säkerhet, något som svenska banker i stor utsträckning kan tillmötesgå.

Bankerna är väl rustade att väl lämpade att absorbera potentiella förluster, men de står inför framväxande risker i samband med fastighetsföretagens förmåga att klara skuldkostnader. På det hela taget är de svenska bankernas kapitalbas och lönsamhet starka, och de flesta har redan avsatt ganska stora förlustreserver som kan dämpa eventuella betydande kreditförluster. Svenska banker har robusta och försiktiga kreditgivningsprinciper som bygger på stressade kassaflöden snarare än på belåningsgrad. Till följd av detta verkar lån avseende kommersiella fastigheter överlag vara väl säkrade, vilket bör ge en buffert mot eventuella ökningar av nödlidande lån. Hittills har bankerna blygsamma andelar lån med hög belåningsgrad, och de rapporterar låga kvoter för nödlidande lån för sin exponering för företagsfastigheter. Tidiga tecken på försämring syns dock i så kallade lån i steg 2, dvs. lån som visar tecken på svaghet men som ännu inte är nödlidande. Dessa ökade under 2022 och är fortfarande höga.

Andelen hypotekslån med fast eller rörlig ränta under en kort period har ökat, vilket gör hushållen mer exponerade för ränteförändringar. Hushållens höga skuldsättning har lett till en snabb ökning av bostadsägarnas avbetalningsbörda, med tanke på förekomsten av hypotekslån med rörlig ränta. Denna räntekänslighet har lett till en betydande minskning av den disponibla inkomsten för många låntagare – särskilt för dem som har en hög belåningsgrad. Nya gäldenärer är överrepresenterade i denna grupp och tenderar att ha större nominella lån och mindre marginaler än befintliga gäldenärer, vilket gör dem särskilt utsatta för högre inflation, högre räntor och sjunkande bostadspriser. Detta kommer att inverka negativt på konsumentutgifterna i denna grupp.

För att minska alltför stor upplåning har den svenska tillsynsmyndigheten återinfört de makrotillsynsåtgärder som lättades i början av pandemin. Med tanke på den potentiella inverkan på det finansiella systemet i stort har Finansinspektionen till och med skärpt kraven på vissa områden, till exempel genom att införa nya riskviktsgolv för exponeringar mot fastigheter och mot företag. Golven fastställdes till 25 % vid säkerhet i form av bostadsfastigheter och till 35 % vid säkerhet i form av kommersiella fastigheter från och med den 30 september 2023. Finansinspektionen höjde också den kontracykliska kapitalbufferten till 2 % från slutet av juni 2023 och håller på att ändra tillämpningen av kapitalkrav för svenska banker för att anpassa sig till EU:s bankpaket som genomför de sista delarna av Basel III-avtalet i EU.

Skatteintäkterna i Sverige är relativt höga i förhållande till BNP, och det största bidraget kommer från beskattning av arbete. Tabell A19.2 visar att Sveriges skatteintäkter i procent av BNP låg över EU-genomsnittet 2022. I relativa termer minskade dock skillnaden mellan den svenska siffran och EU-genomsnittet från 2,2 % 2021 till 1,6 % 2022. Andelen skatteintäkter från arbete i de totala skatteintäkterna är betydligt högre än EU-genomsnittet, medan andelen kapitalskatter ligger klart under EU-genomsnittet (se diagram A19.2).

Sverige har en relativt sträng ram för koldioxidbeskattning, även om intäkterna från miljöskatter låg något under EU-genomsnittet som andel av BNP och av de totala skatteintäkterna. I Sverige är miljöskatteintäkterna låga, delvis på grund av låga utsläpp. El produceras till exempel främst från koldioxidsnåla källor. Priset på kol är dock högt när man jämför skattesatserna. Sverige har den fjärde högsta faktiska genomsnittliga koldioxidskattesatsen (justerat för gratis tilldelning inom ramen för EU:s utsläppshandelssystem) av de 71 länder som rapporterar till OECD ([142]). Den så kallade reduktionsplikten, genom vilken leverantörer är skyldiga att blanda in en allt större andel biodrivmedel i bensin och diesel, har sänkts från och med 2024. Från och med 2024 har Sverige sänkt energiskatten på bränslen (0,5 miljarder EUR). Miljöskyddsavgifter och resursskatter står endast för 3,2 % av miljöskatterna, så det finns potential att stärka tillämpningen av principen att förorenaren betalar. Sverige har skatt på bekämpningsmedel, men avskaffade avfallsförbränningsskatten 2023 och plastpåseskatten kommer att avskaffas i november 2024. Det kan även finnas utrymme för skatter vad gäller t.ex. utsläpp av avfall i vatten och gödselmedel. Sverige hade tidigare infört en skatt på gödselmedel, men den togs senare bort.

Den relativt låga förmögenhetsskatten i Sverige beror på låg beskattning av kapitalvinster/intäkter från utdelningar och på låg fastighetsskatt. Sverige har en av de största skillnaderna i OECD mellan den högsta statliga inkomstskatten och skatten på utdelningsinkomster (8 % jämfört med OECD-genomsnittet på 0,6 % ([143]). Skattebetalarna har därför ett incitament att använda metoder för överföring av inkomster för att omklassificera förvärvsinkomster som kapitalinkomst. Intäkterna från fastighetsskatter i Sverige uppgick till endast 1 % av BNP, vilket var betydligt lägre än EU-genomsnittet. Dessutom ligger den återkommande fastighetsavgiften, som anses vara en av de skatter som är minst skadliga för den ekonomiska tillväxten, under EU-genomsnittet. Att minska avdragen för utgiftsräntor för bolån och/eller höja fastighetsskatten för husägare skulle kunna bidra till att minska riskerna kopplade till hushållens höga skuldsättning och obalanser på bostadsmarknaden. Sverige beskattar inte heller arv och gåvor. Trots vissa mindre reformer under 2021 och 2022 har endast begränsade framsteg gjorts när det gäller mer omfattande fastighetsskattereformer. Den genomsnittliga uppskattningen av den framtida effektiva skattesatsen som gäller bolagsskatten överskred EU-genomsnittet med 0,5 procentenheter 2022, vilket gjorde Sveriges bolagsskattesystem något mindre konkurrenskraftigt än resten av EU.

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan innehåller flera skattereformer. När det gäller miljöbeskattning kommer lagstiftning att innebära att sänkningen av energibeskattningen inom industri och jordbruk delvis upphör och att förmånsvärdet för tjänstebilar justeras. När det gäller beskattning av kapitalvinster omfattar återhämtnings- och resiliensplanen en höjning av det maximala beloppet för beskattning av realisationsvinster till följd av försäljning av en bostad som kan skjutas upp (detta genomfördes den 11 juli 2020) och avskaffandet av räntebetalningar på sådana uppskjutna kapitalvinster (detta genomfördes den 1 januari 2021).

Även om skatte- och bidragssystemet bidrar till att minska inkomstskillnaderna är det svenska skattetrycket på arbete högre än EU-genomsnittet för alla lönenivåer. De negativa effekterna av en hög skattekil är särskilt tydliga för utsatta grupper som låginkomsttagare och andraförsörjare. Diagram A19.1 visar att skattekilen på arbete i Sverige är högre än EU-genomsnittet för alla inkomstnivåer. Skattekilen för låginkomsttagare som tjänar 50 % av genomsnittslönen är särskilt hög jämfört med EU-

([142])78,58 skattesats, enhet: euro, realvärde 2021"/ton koldioxidekvivalenter (källa: OECD:s serie om koldioxidprissättning och energibeskattning).

([143])*OECD Economic Surveys: Sweden 2023.*

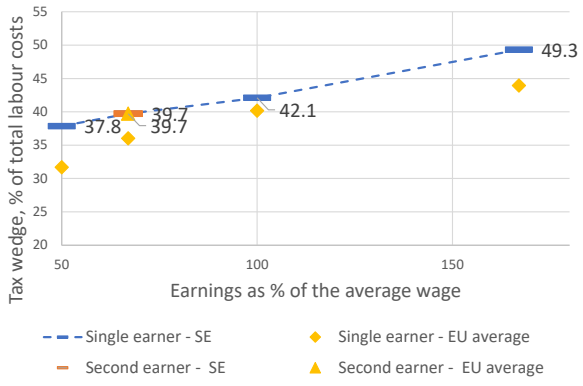
Tabell A19.1: **Skatteindikatorer**

		Sweden					EU-27				
		2010	2020	2021	2022	2023	2010	2020	2021	2022	2023
Tax structure	Total taxes (including compulsory actual social contributions) (% of GDP)	42.9	42.4	42.6	41.8	40.8	37.9	40.0	40.4	40.2	
	Labour taxes (as % of GDP)	24.2	24.6	24.0	23.2		20.0	21.3	20.7	20.3	
	Consumption taxes (as % of GDP)	12.6	12.0	11.8	11.9		10.8	10.7	11.2	11.0	
	Capital taxes (as % of GDP)	6.1	5.8	6.8	6.6		7.1	8.0	8.6	8.9	
	Of which, on income of corporations (as % of GDP)	3.1	3.0	3.5	3.6		2.4	2.5	3.0	3.4	
	Total property taxes (as % of GDP)	1.0	1.0	1.0	1.1		1.9	2.3	2.2	2.1	
	Recurrent taxes on immovable property (as % of GDP)	0.7	0.7	0.7	0.6		1.1	1.2	1.1	1.0	
	Environmental taxes as % of GDP	2.7	2.0	1.9	1.9		2.4	2.2	2.3	2.0	
Progressivity & fairness	Tax wedge at 50% of average wage (Single person) (*)	39.0	38.9	37.9	37.5	37.8	33.9	31.7	32.1	31.8	31.7
	Tax wedge at 100% of average wage (Single person) (*)	42.8	42.7	42.5	42.4	42.1	41.0	40.1	39.9	40.0	40.2
	Corporate income tax - effective average tax rates (1) (*)		20.4	19.7	19.5			19.5	19.0	19.0	
	Difference in Gini coefficient before and after taxes and cash social transfers (pensions excluded from social transfers) (2) (*)	10.3	9.6	9.9	9.1		8.6	8.1	8.2	7.9	
Tax administration & compliance	Outstanding tax arrears: total year-end tax debt (including debt considered not collectable) / total revenue (in %) (*)		0.4	0.9				40.9	35.5		
	VAT Gap (% of VAT total tax liability, VTTL)(**)	4.3	3.6	3.8	3.3			9.7	5.4		

(1) Uppskattning av den framtida effektiva skattesatsen (OECD).
(2) Ett högre värde tyder på en starkare omfördelningseffekt av beskattning.
(*) Enkelt genomsnitt för EU-27.
(**) Prognosvärde för 2022, om ett sådant är tillgängligt. För mer information om mervärdesskattegapet, se Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för skatter och tullar, 2023, *VAT gap in the EU*, https://data.europa.eu/doi/10.2778/911698.
För mer uppgifter om skatteintäkter samt den metod som tillämpas, se webbsidan med uppgifter om beskattning, https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/economic-analysis-taxation/data-taxation_en.
Källa: Europeiska kommissionen och OECD.

genomsnittet. Bilden mildras i viss mån av skattekilen för andraförsörjare med en inkomst på 67 % av genomsnittslönen, vars makar tjänar genomsnittslönen. Denna är EU-genomsnittet och är också identisk med skattekilen för ensamförsörjare på denna lönenivå, vilket tyder på att incitamenten för andraförsörjare att börja arbeta är desamma som för ensamstående som tjänar 67 % av genomsnittslönen. Det svenska skatte- och bidragssystemet har minskat Gini-koefficienten med 9,1 procentenheter 2022, vilket var över EU-genomsnittet på 7,9 procentenheter (se tabell A19.1). I budgeten för 2024 meddelade Sverige att landet kommer att sänka skatterna för låg- och medelinkomsttagare (0,9 miljarder EUR) och pensionärer (0,1 miljarder EUR). För att hjälpa arbetslösa tillbaka till jobb har Sverige infört ett system med subventionerade tvååriga anställningsavtal (”etableringsjobb”).

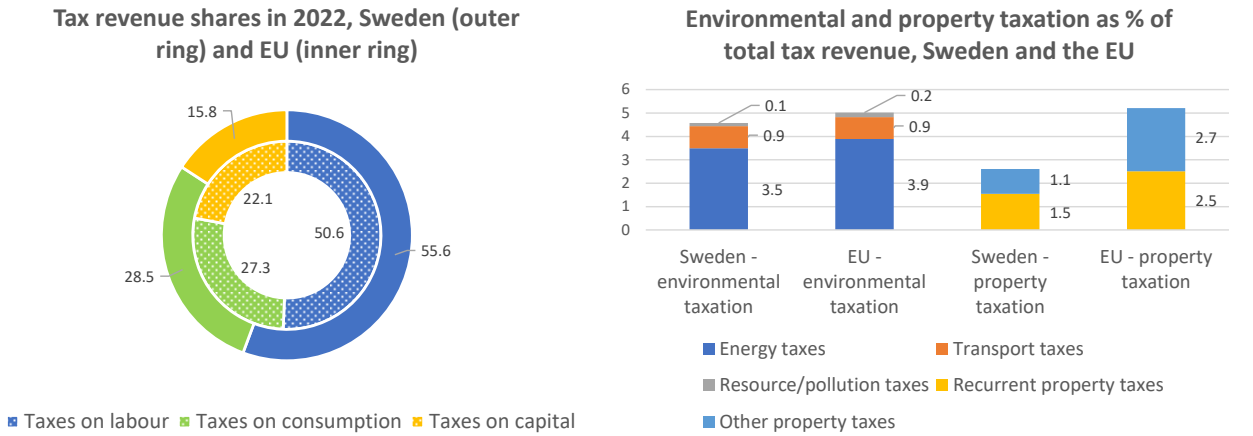
Diagram A19.1: **Skattekil för ensamförsörjare och andraförsörjare i % av de totala arbetskostnaderna, 2023**

Skattekilen för andraförsörjare utgår från att den första försörjaren tjänar 100 % av genomsnittslönen och att de inte har några barn. För metoden för skattekilen för andraförsörjare, se OECD, 2016, *Taxing Wages 2014–2015*.
Källa: Europeiska kommissionen.

Sverige uppvisar relativt goda resultat när det gäller efterlevnad av skatteregler och skatteförvaltning. Med skatteskulder motsvarande 0,9 % av skatteintäkterna 2021 (0,4 % 2020) ligger Sverige långt under EU-genomsnittet på 35,5 %. EU-genomsnittet kan dock vara uppblåst på grund av ett litet antal medlemsstater med mycket höga värden. De aspekter av det svenska skattesystemet som bidrar till låga skatteskulder är t.ex. ett tydligt fokus på samarbete för efterlevnad, en hög andel

Diagram A19.2: **Skatteintäkter från olika typer av skatt i % av de totala intäkterna**

Anmärkning: Värdena för EU är BNP-viktade EU-genomsnitt.
Källa: Europeiska kommissionen.

källbaserad beskattning och användningen av skattekonton, som varje enskild person och företag har hos Skatteverket, för att göra betalningar. Dessutom beräknades mervärdesskattegapet (skillnaden mellan de intäkter som faktiskt uppburits och den teoretiska skattskyldigheten) vara 3,3 % 2022 efter att ha varit 3,8 % 2021 (och därmed lägre än EU-genomsnittet på 5,4 % 2021).

Tabell A20.1: **Ekonomiska och finansiella nyckelindikatorer**

							forecast	
	2004-07	2008-12	2013-20	2021	2022	2023	2024	2025
Real GDP (y-o-y)	3.8	0.7	1.9	6.1	2.7	-0.2	0.2	2.1
Potential growth (y-o-y)	.	1.7	2.2	2.1	1.9	1.7	1.4	1.5
Private consumption (y-o-y)	3.3	1.7	1.6	6.3	2.3	-2.5	0.5	2.5
Public consumption (y-o-y)	0.5	1.4	0.9	3.3	-0.1	1.5	1.7	0.5
Gross fixed capital formation (y-o-y)	6.9	-0.5	3.6	7.1	6.2	-1.5	-1.4	2.1
Exports of goods and services (y-o-y)	7.7	0.8	3.0	11.1	6.5	3.3	1.8	2.9
Imports of goods and services (y-o-y)	7.5	1.2	3.0	11.6	9.6	-0.9	1.6	2.5
Contribution to GDP growth:								
Domestic demand (y-o-y)	3.2	1.0	1.8	5.4	2.6	-1.1	0.3	1.8
Inventories (y-o-y)	0.1	-0.1	0.0	0.4	1.1	-1.3	-0.3	0.0
Net exports (y-o-y)	0.5	-0.1	0.1	0.3	-1.0	2.2	0.1	0.3
Contribution to potential GDP growth:								
Total Labour (hours) (y-o-y)	.	0.7	0.7	0.5	0.5	0.6	0.4	0.5
Capital accumulation (y-o-y)	.	0.6	0.8	0.8	0.9	0.8	0.7	0.7
Total factor productivity (y-o-y)	.	0.4	0.7	0.8	0.5	0.3	0.3	0.4
Output gap	1.6	-1.6	-0.5	-0.2	0.6	-1.3	-2.5	-1.9
Unemployment rate	6.9	7.9	7.4	8.9	7.5	7.7	8.4	8.2
GDP deflator (y-o-y)	1.4	1.7	2.1	2.6	6.0	5.6	2.6	1.3
Harmonised index of consumer prices (HICP, y-o-y)	1.3	1.9	1.2	2.7	8.1	5.9	2.0	1.8
HICP excluding energy and unprocessed food (y-o-y)	0.8	1.6	1.2	1.6	5.5	7.4	2.6	1.5
Nominal compensation per employee (y-o-y)	4.0	3.0	2.7	4.6	2.8	4.1	4.1	3.0
Labour productivity (real, hours worked, y-o-y)	2.4	0.1	1.1	3.5	0.4	-1.4	0.1	1.4
Unit labour costs (ULC, whole economy, y-o-y)	1.1	2.8	1.9	-0.3	2.8	5.8	3.6	1.3
Real unit labour costs (y-o-y)	-0.3	1.0	-0.2	-2.8	-3.0	0.2	0.9	0.0
Real effective exchange rate (ULC, y-o-y)	-0.6	1.9	-2.4	2.9	-5.6	-8.5	-1.4	-1.9
Real effective exchange rate (HICP, y-o-y)	-0.4	0.3	-2.2	3.1	-6.3	-4.9	.	.
Net savings rate of households (net saving as percentage of net disposable income)	4.7	10.4	14.0	15.5	13.0	14.4	.	.
Private credit flow, consolidated (% of GDP)	12.7	7.8	10.5	16.2	10.4	.	.	.
Private sector debt, consolidated (% of GDP)	153.3	190.5	198.8	213.5	208.0	.	.	.
of which household debt, consolidated (% of GDP)	61.3	75.1	86.8	91.9	87.5	.	.	.
of which non-financial corporate debt, consolidated (% of GDP)	92.1	115.4	112.0	121.7	120.5	.	.	.
Gross non-performing debt (% of total debt instruments and total loans and advances) (1)	.	.	1.0	0.8	0.7	.	.	.
Corporations, net lending (+) or net borrowing (-) (% of GDP)	4.4	2.1	-1.7	1.4	0.5	1.9	2.1	2.1
Corporations, gross operating surplus (% of GDP)	25.4	24.5	24.6	26.7	27.2	27.1	26.1	26.2
Households, net lending (+) or net borrowing (-) (% of GDP)	0.5	3.9	5.5	5.7	4.0	5.4	5.9	5.5
Deflated house price index (y-o-y)	10.1	1.5	4.6	8.1	-3.0	-10.9	.	.
Residential investment (% of GDP)	3.9	3.7	5.0	5.3	5.3	4.0	.	.
Current account balance (% of GDP), balance of payments	7.1	6.1	3.7	7.1	5.4	6.8	6.7	6.8
Trade balance (% of GDP), balance of payments	6.7	5.2	3.6	4.8	2.7	4.6	.	.
Terms of trade of goods and services (y-o-y)	-0.4	-0.1	0.0	0.4	-2.6	-1.0	-0.3	-0.3
Capital account balance (% of GDP)	-0.2	-0.2	0.0	0.0	0.1	0.0	.	.
Net international investment position (% of GDP)	-11.8	-8.9	2.6	19.0	31.0	33.2	.	.
NENDI - NIIP excluding non-defaultable instruments (% of GDP) (2)	-21.4	-22.1	-13.3	-2.7	-9.7	-10.2	.	.
IIP liabilities excluding non-defaultable instruments (% of GDP) (2)	122.5	153.3	163.8	146.0	167.7	157.8	.	.
Export performance vs. advanced countries (% change over 5 years)	.	.	-6.1	5.1	0.7	4.4	.	.
Export market share, goods and services (y-o-y)	-0.7	-4.3	0.0	-1.0	-6.0	2.2	-1.7	-0.8
Net FDI flows (% of GDP)	2.3	2.5	0.9	1.4	2.6	3.0	.	.
General government balance (% of GDP)	1.8	-0.1	-0.1	0.0	1.2	-0.6	-1.4	-0.9
Structural budget balance (% of GDP)	.	.	0.2	0.1	0.9	0.1	0.0	0.2
General government gross debt (% of GDP)	44.9	38.2	41.1	36.7	33.2	31.2	32.0	31.3

(1) Inhemska bankkoncerner och fristående banker, utlandskontrollerade dotterbolag (i och utanför EU) och utlandskontrollerade filialer (i och utanför EU).
(2) Finansiell nettoutlandsställning exkl. direktinvesteringar och fondandelar.
Källa: Eurostat och ECB från och med 2024-05-17, om tillgängligt, Europeiska kommissionen för prognosuppgifter (vårprognos 2024).

I denna bilaga bedöms riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet i Sverige på kort, medellång och lång sikt. Bedömningen följer det flerdimensionella tillvägagångssättet i Europeiska kommissionens *Debt Sustainability Monitor 2023* och har uppdaterats på grundval av kommissionens vårprognos för 2024.

1 – De kortsiktiga riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet är låga. Kommissionens indikator för tidig upptäckt (S0) visar inte på några kortsiktiga offentligfinansiella risker (tabell A21.2) ([144]). Bruttofinansieringsbehovet förväntas vara lågt, och ligga på omkring 6 % av BNP i genomsnitt under 2024–2025 (tabell A21.1, tabell 1). Finansmarknaderna har en positiv syn på den statsfinansiella risken, vilket bekräftas av bedömningarna av de viktigaste kreditvärderingsinstituten.

2 – Riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet på medellång sikt är låga.

Enligt grundscenariot för skuldhållbarhetsanalys kommer den offentliga skuldkvoten att minska på medellång sikt, och uppgå till 22 % av BNP 2034 (diagram 1 och tabell 1) ([145]). Minskningen i den offentliga skuldkvoten stöds av det antagna strukturella primära överskottet (exklusive förändringar i åldrandekostnaderna) på 0,7 % av BNP 2024. Denna nivå förefaller vara en realistisk utveckling mot bakgrund av tidigare offentligfinansiella resultat (tabell A21.2) ([146]). Dessutom gynnas grundprognosen av en fortsatt positiv snöbollseffekt fram till 2034, även om effekten är lägre än de senaste åren. De offentliga bruttofinansieringsbehoven förväntas minska under prognosperioden, och ligga på omkring 4 % av BNP 2034.

Grundprognosen stresstestas mot fyra olika deterministiska scenarier för att bedöma effekten av förändrade viktiga antaganden (diagram 1). I alla fyra scenarier bekräftas att skulderna minskar, till nivåer som ligger nära grundscenariot. Om den prognostiserade minskningen för det strukturella primärsaldot för 2024 ökas med hälften, såsom i scenariot med lägre strukturellt primärsaldo, ökar skulden med mindre än 1 procentenhet av BNP till 2034. Ett antagande om tillfälligt försämrade finansiella villkor (en tillfällig räntehöjning med 1 procentenhet för nyemitterade lån), vilket återspeglas i scenariot med finansiella påfrestningar, skulle inte ha någon märkbar effekt på skulden 2034 jämfört med grundscenariot. En återgång till det historiska strukturella primärsaldot (motsvarande det genomsnittliga överskottet för 15 år på 1,1 % av BNP), såsom i scenariot ”historiskt strukturellt primärsaldo”, skulle leda till en skuldminskning med omkring 2 procentenheter av BNP till 2034 jämfört med grundscenariot. En permanent försämring av de makroekonomiska villkoren, såsom i scenariot ”ogynnsam ränte-tillväxtdifferens” (i vilket differensen är 1 procentenhet högre än grundprognosen) skulle däremot leda till en högre skuldkvot, på omkring 2 procentenheter av BNP till 2034, jämfört med grundprognosen.

De stokastiska prognoserna tyder på låg risk, till följd av den låga sannolikheten för att skulden ska öka under de kommande fem åren samt låg osäkerhet ([147]). Dessa

([144]) S0-indikatorn är en sammansatt indikator för kortsiktig risk för offentligfinansiella påfrestningar. Den bygger på ett antal offentligfinansiella indikatorer och indikatorer på finansiell konkurrenskraft som tidigare har visat sig vara bra indikatorer på nya offentligfinansiella påfrestningar.

([145]) De antaganden som ligger till grund för kommissionens grundprognos med oförändrad finanspolitik innefattar särskilt i) ett strukturellt primärt överskott, före förändringar av åldrandekostnader, på 0,7 % av BNP från och med 2024; ii) en inflation som konvergerar linjärt mot den tioåriga inflationsindexerade swappräntan om tio år (vilket avser inflationsförväntningar för tio år, om tio år); iii) nominella kort- och långfristiga räntor för nya och förlängda lån som konvergerar linjärt från dagens nivåer till marknadsbaserade nominella terminsräntor senast T+10; iv) tillväxttakt för real tillväxt i BNP från kommissionens vårprognos 2024, därefter enligt prognoser enligt ”T+10-metoden” från arbetsgruppen för produktionsgap inom kommittén för ekonomisk politik mellan T+3 och T+10 (i genomsnitt 1,8 %); v) åldrandekostnader i linje med *2024 Ageing Report*, (Europeiska kommissionen, Institutional Paper 279, april 2024). För information om metoder, se *Debt Sustainability Monitor 2023* (Europeiska kommissionen, Institutional Paper 271, mars 2024).

([146]) Bedömningen bygger på indikatorn för utrymme för konsolidering av de offentliga finanserna, som mäter hur ofta en stramare offentligfinansiell ställning än antaget för ett visst scenario har noterats tidigare. Tekniskt sett handlar detta om att se på percentilvärdet för det prognostiserade strukturella primärsaldot inom den fördelning av strukturella primärsaldon som tidigare observerats i landet, med beaktande av alla tillgängliga uppgifter för perioden 1980–2023.

([147]) De stokastiska prognoserna visar den sammantagna effekten på skulden av 10 000 olika chocker som påverkar

stokastiska simuleringar tyder på en sannolikhet på endast 18 % för att skuldkvoten kan vara högre 2028 än 2023, vilket innebär en låg risk mot bakgrund av den ursprungliga låga skuldnivån. Det råder dessutom endast begränsad osäkerhet kring grundprognosen för skulden, mätt som skillnaden mellan den 10:e och 90:e skuldfördelningspercentilen inom fem år (diagram 2).

3 – Riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt är låga. Denna bedömning bygger på kombinationen av två indikatorer för budgetgap, som fångar upp vilken finanspolitisk anpassning som krävs för att stabilisera skulden (S2-indikator) och få ned den till 60 % av BNP (S1-indikator) på lång sikt ([148]). Bedömningen stöds av ett gynnsamt ursprungligt budgetläge, och medger en begränsad ökning av utgifter med koppling till åldrande.

S2-indikatorn visar på en låg risk. Det tyder på att Sverige endast skulle behöva förbättra sitt strukturella primärsaldo med 0,7 procentenheter av BNP för att säkerställa en stabilisering av skulden på lång sikt (tabell A21.1, tabell 2). Detta resultat får stöd av det mycket gynnsamma budgetläget (som bidrar med 0,1 procentenheter av BNP), som ger utrymme för vissa begränsade ökningar av åldrandekostnaderna (som bidrar med 0,7 procentenheter av BNP), som främst beror på en ökning av kostnaderna för långvarig vård och omsorg och hälso- och sjukvård.

S1-indikatorn visar också på en låg risk. Det negativa värdet för denna indikator (-1,1 procentenheter av BNP) visar att Sverige har en säkerhetsmarginal för att hålla sin skuld under referensmålet på 60 % av BNP till 2070. Detta resultat stöds främst av det gynnsamma utgångsläget för budgeten (bidrar med -0,5 procentenheter av BNP) och att skuldkvoten ligger på en låg nivå (bidrar med -0,7 procentenheter av BNP), som med god marginal uppväger den prognostiserade ökningen av åldrandekostnaderna till 2070 (0,2 procentenheter av BNP) (tabell 2).

4 – Slutligen behöver flera ytterligare riskfaktorer övervägas i bedömningen. Å ena sidan finns det riskhöjande faktorer i samband med känsligheten för räntorna, med tanke på den relativt stora kortfristiga andelen av statsskulden och ansvarsförbindelserisker som härrör från en högre privat skuldsättning. Till de riskreducerande faktorerna hör å andra sidan stabil löptid för skulden på senare år, relativt stabila finansieringskällor (med en diversifierad och stor investerarbas), en relativt låg andel av statsskulden som innehas av utländska ägare och historiskt låga lånekostnader som återspeglar den långvariga starka ställningen för långivare. Sveriges positiva finansiella nettoutlandsställning bidrar också till att minska sårbarheterna.

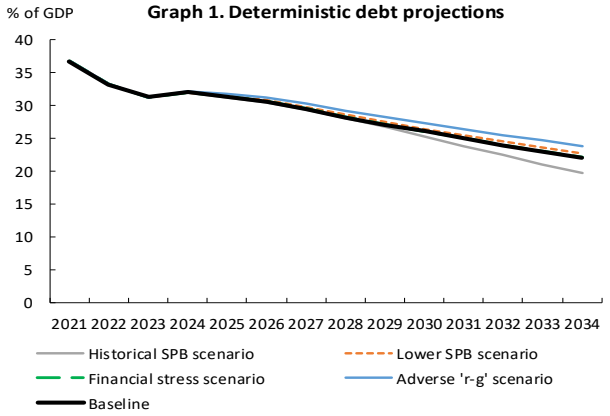
regeringens offentliga finanser, den ekonomiska tillväxten, räntorna och växelkurserna. Detta täcker 80 % av alla simulerade utvecklingsbanor för skulden, vilket innebär att extrema händelser räknas bort.

([148])S2-indikatorn för de offentliga finansernas hållbarhet mäter den permanenta justering av det strukturella primärsaldot 2025 som skulle krävas för att stabilisera statsskulden i ett oändligt tidsperspektiv. Den kompletteras av S1-indikatorn, som mäter den permanenta justering av det strukturella primärsaldot 2025 som krävs för att få ned skuldkvoten till 60 % till 2070. Effekten av faktorerna som stöder S1 och S2 kan skilja sig åt beroende på komponenten för oändligt tidsperspektiv som beaktas i S2-indikatorn. För både S1- och S2-indikatorerna beror riskbedömningen på i vilken omfattning de offentliga finanserna behöver konsolideras: ”hög risk” om den insats som krävs överstiger 6 % av BNP, ”medelhög risk” om insatsen ligger mellan 2 % och 6 % av BNP och ”låg risk” om insatsen är negativ eller understiger 2 % av BNP. I den övergripande klassificeringen av långsiktig risk kombineras de riskkategorier som härletts från S1 och S2. S1 kan höja den riskkategori som härletts från S2 om den visar på en högre risk än S2. Se *Debt Sustainability Monitor* 2023 för mer information.

Tabell A21.1: **Skuldhållbarhetsanalys – Sverige**

Table 1. Baseline debt projections	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Gross debt ratio (% of GDP)	**36.7**	**33.2**	**31.2**	**32.0**	**31.3**	**30.6**	**29.5**	**28.2**	**27.1**	**26.0**	**25.0**	**23.9**	**23.0**	**22.0**
Changes in the ratio	-3.5	-3.5	-1.9	0.7	-0.6	-0.7	-1.2	-1.2	-1.1	-1.1	-1.1	-1.0	-1.0	-1.0
of which														
Primary deficit	-0.2	-1.7	-0.1	0.7	0.2	-0.2	-0.6	-0.8	-0.7	-0.7	-0.6	-0.6	-0.5	-0.5
Snowball effect	-3.1	-2.5	-1.0	-0.1	-0.5	-0.5	-0.6	-0.5	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4
Stock-flow adjustments	-0.2	0.6	-0.9	0.1	-0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Gross financing needs (% of GDP)	8.5	5.9	5.3	6.7	5.8	5.8	5.3	5.0	4.8	4.6	4.4	4.2	4.1	3.9

Graph 1. Deterministic debt projections

Graph 2. Stochastic debt projections 2024-2028

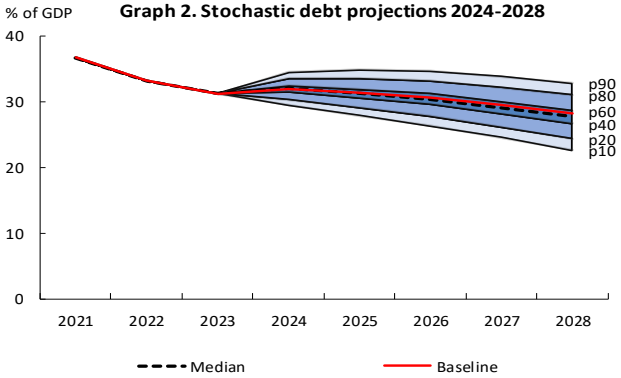

Table 2. Breakdown of the S1 and S2 sustainability gap indicators

		S1	**S2**
Overall index (pps. of GDP)		**-1.1**	**0.7**
of which			
Initial budgetary position		-0.5	0.1
Debt requirement		-0.7	
Ageing costs		0.2	0.7
of which	*Pensions*	-0.5	-0.5
	Health care	0.4	0.6
	Long-term care	0.7	1.1
	Education	-0.4	-0.6

Källa: Kommissionens avdelningar

Tabell A21.2: **Färgdiagram över riskerna för de offentliga finansernas hållbarhet – Sverige**

Short term	**Medium term - Debt sustainability analysis (DSA)**								**Long term**		
Overall (S0)	**Overall**		**Deterministic scenarios**					**Stochastic projections**	**S2**	**S1**	**Overall (S1 + S2)**
			Baseline	Historical SPB	Lower SPB	Adverse 'r-g'	Financial stress				
LOW	**LOW**	Overall	**LOW**	**LOW**	**LOW**	**LOW**	**LOW**	**LOW**	**LOW**	**LOW**	**LOW**
		Debt level (2034), % GDP	22.0	19.7	22.6	23.8	22.0				
		Debt peak year	2024	2024	2024	2024	2024				
		Fiscal consolidation space	87%	73%	88%	87%	87%				
		Probability of debt ratio exceeding in 2028 its 2023 level						18%			
		Difference between 90th and 10th percentiles (pps. GDP)						10.2			

(1) Debt level in 2034. Green: below 60% of GDP. Yellow: between 60% and 90%. Red: above 90%. (2) The debt peak year indicates whether debt is projected to increase overall over the next decade. Green: debt peaks early. Yellow: peak towards the middle of the projection period. Red: late peak. (3) Fiscal consolidation space measures the share of past fiscal positions in the country that were more stringent than the one assumed in the baseline. Green: high value, i.e. the assumed fiscal position is plausible by historical standards and leaves room for corrective measures if needed. Yellow: intermediate. Red: low. (4) Probability of debt ratio exceeding in 2028 its 2023 level. Green: low probability. Yellow: intermediate. Red: high (also reflecting the initial debt level). (5) the difference between the 90th and 10th percentiles measures uncertainty, based on the debt distribution under 10000 different shocks. Green, yellow and red cells indicate increasing uncertainty. (For further details on the Commission's multidimensional approach, see the 2023 Debt Sustainability Monitor)

Källa: Kommissionens avdelningar